

Het doel voor ogen

De kracht van sport
voor ontwikkelings-
samenwerking

Resultaten VN Jaar Sport en
Lichamelijke Opvoeding 2005

Introductie

Wat hebben we bereikt?

In deze publicatie wordt teruggeblikt op het VN jaar Sport en Lichamelijke Opvoeding. We kijken naar de activiteiten en projecten van de leden van het Nederlandse Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking. Uit de inventarisatie blijkt dat een breed scala aan initiatieven is ontplooid en steeds meer afstemming en uitwisseling plaatsvindt.

Wat is de kracht van sport voor ontwikkelingssamenwerking?

Om deze vraag te beantwoorden, hebben we experts geraadpleegd. De gesprekken schetsen een beeld van de vele manieren waarop sport een constructieve bijdrage aan ontwikkelingsprojecten kan geven. Benadrukt wordt dat sport veel potentie heeft op dit terrein, mits het instrument met beleid wordt ingezet, projecten goed worden doordacht en aan randvoorwaarden is voldaan.

Wat zijn kansen voor de toekomst?

De redactie van deze publicatie heeft organisaties die sport- en ontwikkelingsprojecten uitvoeren gevraagd welke kansen zij zien voor het werkveld.

Uit de antwoorden blijkt dat in de ogen van de geïnterviewden het belang van sport als instrument voor ontwikkelingssamenwerking nog onvoldoende wordt erkend. Het is met name internationaal al (onder andere binnen de VN, getuige het VN jaar voor Sport) breed geaccepteerd dat sport bijdraagt aan de integratie van individuen en groepen in de samenleving en dat het voor de ontwikkeling van kinderen essentieel is. Sport kan sociaal zwakkere groepen steunen om eigenwaarde en respect te verwerven. Het stimuleert de ontwikkeling van organisaties op lokaal niveau en is zeer geschikt voor voorlichting over gezondheidsvraagstukken als HIV/AIDS.

Wat zou er moeten gebeuren om de potentie van sport en ontwikkelingssamenwerking beter te kunnen benutten?

De volgende aanbevelingen worden gegeven door het werkveld:

- Erken het belang van sport als middel en doel voor ontwikkelingssamenwerking;
- Investeer in het werkveld en stimuleer samenwerking tussen sport- en ontwikkelingsorganisaties;
- Coördinatie, afstemming en professionalisering zijn daarbij belangrijke succesfactoren; Zorg ervoor dat er voldoende kennis en kunde is voor succesvolle programma's en projecten en leer van de ervaringen van anderen;
- Nagenoeg alle organisaties noemen een lange adem als belangrijke basis voor succes. Het gaat om de ontwikkeling van mensen, buurten, gemeenschappen, landen. De focus zou met name moeten liggen op meerjarige programma's;
- Het gefundeerd aantonen van de effectiviteit van sport voor ontwikkelingssamenwerking is tot slot van groot belang. Door monitoring- en evaluatieonderzoek kunnen resultaten goed onderbouwd worden. Dit is noodzakelijk voor de verdere ontwikkeling en volwassenwording van het beleidsterrein.

We wensen u veel leesplezier en hopen dat deze publicatie u inspireert.

Programma Sport en Ontwikkelingssamenwerking, NCDO

Inhoudsopgave

3

PROGRAMMA SPORT EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Een terugblik in vogelvlucht op de activiteiten die de NCDO de afgelopen jaren heeft geïnitieerd om het werkveld Sport en Ontwikkelingssamenwerking te stimuleren.

5

RESULTATEN HET VN JAAR SPORT EN LICHAAMELIJKE OPVOEDING

- Wat hebben we bereikt met de Nederlandse Campagne voor het VN jaar Sport en Lichamelijke Opvoeding? NCDO blikt terug.
- 'Sport is een middel om mensen te bereiken'. Profiel Madelon Cabooter, lid van de adviescommissie van de Nederlandse Campagne.
- Sport is de beste levensschool. Adolf Ogi, Speciaal Adviseur van Kofi Annan over Sport voor Vrede en Ontwikkeling, recapituleert de mondiale resultaten van het VN-jaar.
- Overzicht activiteiten van de leden van het Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking in het kader van het VN jaar Sport.

15

WERKT SPORT ALS INSTRUMENT VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING?

- 'Sport is een sterk instrument, maar denk goed na over wat je wilt bereiken'. Interview met sportsocioloog dr. Annelies Knoppers.
- 'Sport is een prachtig vehikel, maar pas het toe met beleid'. Interview met organisatieadviseur drs. Frank van Eekeren.
- 'Sport is van vitaal belang voor de verwerking van trauma's. Interview met prof. dr. Paul Verweel.
- Projecten van het W.J.H. Mulier instituut en het belang van onderzoek.
- Kennissysteem als meetinstrument om effecten van sportprojecten te monitoren. Interview met Frank Overhand, Right To Play.
- Erken het belang van sport voor ontwikkelingssamenwerking! Aanbevelingen van leden van het Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking om kansen te benutten.

28

WAT IS ER BEREIKT DE AFGELOPEN JAREN?

Dit deel presenteert projecten op het gebied van Sport en Ontwikkelingssamenwerking van de volgende organisaties:

- FASD	- NKS	- Terre des Hommes
- Stedenband Haarlem-Mutare	- NOC*NSF	- Unicef
- ICCO	- Right To Play	- Warchild Nederland

57

MILLENNIUMDOELEN

Hoe draagt sport bij aan het realiseren van de Millenniumdoelen?

- 'Het belang van de gemaakte belofte' door Walter Amerika, voormalig bestuursvoorzitter van reclamebureau FHV/BBDO en mede-initiator van de Zero Point Seven Partnership.
- In een serie artikelen worden bekende Nederlanders uit de sportwereld aan het woord gelaten over hun bijdrage aan het verwezenlijken van de millenniumdoelstellingen.
- Hans van Breukelen
- Bart Veldkamp
- Dirk Kuijt
- Johan Neeskens
- Dolf Jansen
- Jacco Eltingh

73

BANEN EN AIDSPREVENTIE DOOR SPORT

Mozambique is in trek bij hulpverleners. Ook op het gebied van sportontwikkeling zijn er talloze initiatieven. Door het Common Framework worden ze op elkaar afgestemd.

PROGRAMMA SPORT EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Het programma Sport en Ontwikkelingssamenwerking bestaat uit een platform waarin sport- en ontwikkelingsorganisaties hun kennis en ervaring uitwisselen en bundelen. NCDO beheert het platform sinds 1999 en organiseert activiteiten hier omheen, bijvoorbeeld conferenties en het kwartaalblad 'Supporter'. Met innoverende activiteiten op het raakvlak van sport en ontwikkelingssamenwerking wordt gebouwd aan draagvlak in de Nederlandse samenleving.

VERTREKPUNT

Sport opent deuren en is een thema dat mensen van alle leeftijden aanspreekt. Met sportprogramma's benadruk je de positieve kant van ontwikkelingslanden; mensen in de Derde Wereld zijn niet alleen zielig en arm, maar hebben ook plezier. Sport kan mensen een gevoel van eigenwaarde en trots geven en hoop op een betere toekomst. Het besef dat sport, spel en bewegen positieve effecten kunnen hebben op een rechtvaardige en duurzame wereld is het vertrekpunt van het programma Sport en Ontwikkelingssamenwerking.

ACTIVITEITEN

De afgelopen jaren is hard aan de sportieve weg getimmerd door NCDO. Belangrijke projecten zijn:

- **Het Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking** waarin dertig organisaties jaarlijks tweemaal kennis en ervaring uitwisselen en bundelen;
- **De website Sport Development** (www.sportdevelopment.org) met een schat aan actuele informatie over het werkveld waaronder bijvoorbeeld een subsidiewijzer, een toolkit en voorbeeldprojecten;
- **Het kwartaalblad 'Supporter'**. Doel van het blad is om activiteiten op het kruispunt van sport en ontwikkelingssamenwerking bij het Nederlandse publiek onder de aandacht te brengen en mogelijke samenwerkingscoalities te bevorderen. Er zijn inmiddels twintig nummers verschenen boordevol informatie, interessante interviews en voorbeelden uit de praktijk;
- **Het 'Extra Impuls Paralympics' project**. Dit bestond uit een fonds en een publiciteitscampagne. Vanuit het fonds zijn Nederlandse organisaties gestimuleerd om met sportontwikkelingsprojecten bij te dragen aan de ontwikkeling van de sport voor gehandicapten in ontwikkelingslanden. De campagne 'Meedoen=Winnen!' was hieraan gekoppeld. De campagne richtte zich op het geven van voorlichting aan het Nederlandse publiek over sport voor gehandicapten in ontwikkelingslanden. Uit het eindverslag (opvraagbaar bij NCDO) blijkt dat zowel het fonds als de campagne veel positieve effecten hebben gehad;
- In november 2003 vond in Amsterdam de **Internationale Expert Meeting 'The Next Step'** over sport en ontwikkelings-samenwerking plaats. Een conferentie met honderdvijftig deelnemers uit vijfenveertig verschillende landen. Tijdens de bijeenkomst wisselden deelnemers actief kennis en ervaringen uit. Dit initiatief van NCDO is internationaal opgevolgd; in juni 2005 heeft het Noors Olympisch Comité en Sport Federatie (NIF) de tweede Next Step conferentie georganiseerd in Zambia. In 2007 neemt de Engelse organisatie UK Sport het stokje weer van Noorwegen over en zal de Next Step bijeenkomst organiseren, waarschijnlijk in Namibië.
- **De Internationale Toolkit Sport for Development** is in juni 2005 gelanceerd tijdens de Next Step conferentie Sport for Development in Zambia. De toolkit biedt op de eerste plaats handreikingen om een nieuw sportontwikkelingsproject zo gedegen mogelijk op te zetten en daarmee zo succesvol mogelijk te maken. De online 'gereedschapskist' is ontwikkeld in samenwerking met twintig internationale partnerorganisaties. Nadat 1.000 exemplaren wereldwijd zijn verspreid op cd-rom bleek binnen drie maanden een tweede druk van 2.000 stuks nodig om aan de vraag te kunnen voldoen. Ook de toolkit heeft internationale continuïteit gekregen: een tweede editie wordt vanaf 2006 ontwikkeld door het Noors Olympisch Comité, de derde editie door UK Sport. Geïnteresseerden kunnen de toolkit online raadplegen via de website www.toolkitsportdevelopment.org.

NCDO vervolg

LIJST NEDERLANDSE LEDEN PLATFORM SPORT & OS

- CIOS Nederland
- Cordaid
- COS Nederland
- Johan Cruijff Foundation
- Forum
- Foundation for African Sport Development (FASD)
- Hanzehogeschool Groningen
- IBISS Steunfonds
- ICCO
- KNHB (Koninklijke Nederlandse Hockey Bond)
- KNVB
- Landelijke Contactraad
- Marco Polo Cycling Stichting
- Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Sport (VWS)
- NCDO
- NebasNsg (Nederlandse Bond voor Aangepaste Sporten)
- Nederlandse Federatie van Werkers in de Sport (NFWS)
- NISB (Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen)
- NKS
- Novib
- NOC*NSF
- Nederlandse Tafel Tennis Bond (NTTB)
- Nuffic
- PUM
- PSO
- Respo International (Hogeschool Windesheim)
- Right To Play
- SCORE (Sport Coaches OutREach)
- SNV
- Stedenband Haarlem-Mutare
- Stichting Meer dan Voetbal
- Sondela
- Terre des Hommes
- Tio Loiro
- Unicef
- Universiteit Utrecht
- USBO (Universiteit Utrecht)
- W.J.H. Mulier Instituut
- War Child

Colofon

NCDO betreft mensen in Nederland bij internationale samenwerking. NCDO doet dat onder andere door middel van campagnes en het financieren van debatten, exposities en documentaires. NCDO ondersteunt daarnaast mensen en organisaties in Nederland die zich inzetten voor de verbetering van de positie van mensen in ontwikkelingslanden.

Samenstelling en redactie
Van Kempen Onderzoek en Advies,
Amsterdam

Ontwerp en grafische verzorging:
The Association, Badhoevedorp

Met speciale dank aan
De leden van het Nederlandse Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking, de auteurs en de fotografen die aan deze uitgave hebben meegewerkt.

Foto omslag:
Pieter van der Houwen

NCDO
Postbus 94020
1090 GA Amsterdam
Telefoon: 020 568 8755
Fax: 020 568 8787
Email : Sportdevelopment@ncdo.nl,
info@ncdo.nl
Websites:
www.ncdo.nl,
www.sportdevelopment.org
www.vnjaarsport.nl

© NCDO, december 2005

Unicef

Nederlandse campagne

Internationaal Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding Wereldwijd Wat hebben we bereikt?

NCDO (Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling) heeft er alles aan gedaan om het VN Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding niet onopgemerkt aan Nederland voorbij te laten gaan. Zo faciliteerde zij een publiekscampagne die volledig in het teken stond van de doelstellingen die de VN eind 2004 gesteld hadden: de bewustwording en promotie van sport als middel voor lichamelijke, sociale en economische ontwikkeling.

Voor een overzicht van projecten zie het schema op pagina 11. In het tweede deel worden projecten en inspanningen van Nederlandse organisaties in de afgelopen jaren belicht.

‘Sport is een universele taal. Het kan mensen samenbrengen, ongeacht hun oorsprong, achtergrond, religieuze overtuiging of economische status.’ Hoopvolle woorden. Kofi Annan kondigde er in november 2004 het VN Jaar Sport

en Lichamelijke Opvoeding mee aan. Het idee was de wereld bewust te maken van het positieve effect van sport op de sociale en economische ontwikkeling van gemeenschappen. Hiervoor deden de VN een oproep aan

nationale overheden, sportbonden en niet-gouvernementele organisaties.

Inmiddels loopt dat jaar, 2005, ten einde. De resultaten van dit VN Jaar zijn in dit stadium mondiaal moeilijk meetbaar. Heeft de onderwijs- en sportsector in 2005 wereldwijd extra overheidssteun gekregen? Zijn er vele honderden activiteiten georganiseerd om sport te promoten? Bestaan er meer strategische partnerschappen tussen de sport- en private sector? Hebben ontwikkelingslanden met steun uit het Westen sportinfrastructuren gebouwd? En hebben zij nieuwe kennis verkregen over sport en lichamelijke opvoeding? Op nationaal niveau hebben we daar meer zicht op. Tijd om na te gaan of hier het doel van de Verenigde Naties gehaald is.

CONCLUSIE NCDO

Van tevoren lijkt het jaar lang, maar het is omgevlogen. Er is enorm veel gebeurd. Dankzij het VN-jaar Sport en de gezamenlijke campagne zijn er tientallen voorlichtingsactiviteiten in Nederland meer uitgevoerd dan de jaren hiervoor. Het is nog te vroeg om er algemene conclusies aan te verbinden, maar een paar elementen vallen nu al op: Sporten om het sporten biedt plezier en is altijd en overal goed. De eigenschappen die sporten in Nederland heeft zijn niet anders in de rest van de wereld. Een ander element: sport verbreedert. Juist waar mensen lijnrecht tegenover elkaar staan, kan sport een cruciale rol spelen in verbetering van de relatie. Bovendien kunnen via sport boodschappen van levensbelang worden overgebracht, over bijvoorbeeld HIV/Aids preventie. Er moet nog veel worden onderzocht en veel organisaties zijn dat ook van plan te doen, maar alle betrokkenen zijn ervan overtuigd dat sport een structurele plaats verdient in het spectrum van ontwikkelingsinstrumenten. Sport en ontwikkelingssamenwerking moet veel meer zijn dan projecten en een campagne. Het gaat om een continu proces.

Voerde NCDO de publiekscampagne voor het VN Jaar Sport alleen?

Nee. De organisatie deed dat samen met

ongeveer 25 Nederlandse partnerorganisaties. Veel van de campagnepartners zijn lid van het Nederlandse Platform Sport & Ontwikkelingssamenwerking, waarvan NCDO het secretariaat voert. NCDO tuigde de publiekscampagne inhoudelijk op met de creatieve inbreng van zes adviserende partners, waaronder: NOC*NSF, Stichting Meer dan Voetbal, KNVB, Cruijff Foundation, Unicef, Universiteit Utrecht en Right to Play. Onder de campagnetitel 'VN jaar Sport en Lichamelijke Opvoeding wereldwijd' maakten alle betrokken organisaties Nederland bewust van het mondiale belang van sport. En dan vooral voor ontwikkelingslanden.

Hoe verspreidden de partners die boodschap?

Via de gezamenlijke campagnemiddelen, waaronder een algemene flyer, een kraskaart, banners en het VN Jaar Sport logo. Alle partners distribueerden deze middelen over hun achterban en bij evenementen. Deze achterban is daarnaast (via eigen websites en nieuwsbrieven) steevast verwezen naar de centrale campagne website: www.vnjaarsport.nl. Hierop staat alle informatie over het VN Jaar Sport in Nederland, alle campagne-activiteiten en hoe belangstellenden zichzelf actief kunnen betrekken bij het thema.

Deden de campagnepartners zelf ook iets?

Vanzelfsprekend. Ze organiseerden tientallen (voorlichtings)activiteiten. Dat varieerde van debatten, nieuwsbrieven en symposia tot lespakketten, culturele festivals, persreizen en documentaires. Zo werd lokale en landelijke publiciteit gegenereerd. Tijdens evenementen lichtten de organisaties bezoekers in over de rol die sport speelt in hun ontwikkelingswerk. En informeerden ze hen over de betekenis en boodschap van het VN Jaar Sport. Ook deelden ze campagne-kraskaarten en het blad Supporters uit. En op hun website besteedden de partners volop aandacht aan het VN Jaar. Zie het schema op pagina 11 voor een totaaloverzicht van alle uitgevoerde activiteiten en campagnepartners.

Droeg NCDO bij aan deze activiteiten?

Ja. De organisatie ontwikkelde de campagnemiddelen en stelde de partners fondsen ter beschikking om hun bewustwordingsactiviteiten te versterken. Om een breed sportlievend

publiek aan te spreken, organiseerde NCDO daarnaast een internetwedstrijd voor studenten, actieve sporters en sportliefhebbers. Het doel van deze wedstrijd was deelnemers te informeren over het VN Jaar Sport en om media-aandacht te genereren voor de nationale campagne. De winnares van de wedstrijd bezocht afgelopen oktober twee sport- en ontwikkelingsprojecten in Kenia, samen met onder meer sportverslaggever Edward van Cuilenborg, die ambassadeur is voor de VN Jaar Sport-campagne in Nederland. De reis is inmiddels uitgezonden op televisie en radio. De prijswinnares schreef bovendien een weblog op de internetpagina van BNN.

Wat staat er nog op stapel?

Om het VN Jaar gepast af te sluiten, heeft NCDO op 7 december een slotevenement georganiseerd in Den Haag met alle leden van het Platform Sport & Development en de campagnepartners. Daarmee wilden de platformleden Nederlandse politici over het VN Jaar informeren. En het thema Sport en Ontwikkeling terugkrijgen op de politieke agenda. De staatssecretaris voor Sport ontving een publicatie over de prestaties van Nederlandse organisaties op het terrein van sport voor ontwikkeling, met aanbevelingen over mogelijke kansen voor de toekomst. De organisatoren hebben daar een collectief statement aan toegevoegd, waarin wordt gepleit voor de erkenning en het gebruik van sport in ontwikkelingswerk. Nationaal bekende topsporters hebben de noodzaak van sport voor ontwikkeling belicht.

Voor meer informatie: zie www.vnjaarsport.nl,

Unicef

Auteur: Peter van der Mark

Profiel Madelon Cabooter 'Sport is een middel om mensen te bereiken'

Sport en lichamelijke opvoeding zijn dit jaar door de VN in de schijnwerpers gezet bij het promoten van onderwijs, gezondheid, ontwikkeling en vrede. In dit kader hebben ook NCDO en haar Nederlandse sport- en OS-partners aandacht gevraagd voor sport en ontwikkelingssamenwerking. Dat gebeurde via tal van activiteiten en initiatieven, waaronder een campagne. Unicef-medewerkster Madelon Cabooter (34) zit in de adviescommissie voor deze campagne.

www.sportdevelopment.org

Sport speelt al jaren een centrale rol in de activiteiten van Unicef. Bijvoorbeeld bij de opvang van kindsoldaten en straatkinderen, in vluchtelingenkampen en bij aidspreventie. Waarom is sport volgens jou een

belangrijk middel in ontwikkelingssamenwerking?

'Overall waar je komt in ontwikkelingslanden, zelfs in de kleinste dorpjes, zie je veldjes waar kinderen aan het sporten zijn. Sport is een heerlijke manier om je uit te leven en bovendien

een geweldige vrijetijdsbesteding. Maar het is ook een goed middel om mensen te bereiken en te mobiliseren. Op een school in Zambia geeft Unicef bijvoorbeeld les aan kinderen die zelf HIV/Aids hebben of wiens ouders aan aids over-

leden zijn. Helaas zit er een enorm stigma op de ziekte. Dat is voor veel kinderen een grote barrière om naar school te gaan. Ze zijn vaak moeilijk te lokaliseren, maar gaan wel elke zaterdagmiddag naar een training van een bekende voetbalcoach. Onderwijzers van de school grijpen die gelegenheid aan om de kinderen te benaderen en met ze te praten, om hen toch naar school te krijgen. Doordat kinderen zich uitleven en ontspannen voelen, vormt zich een goede basis voor een gesprek. Je kunt sport op zoveel verschillende manieren inzetten. Sport kan kinderen uit hun isolement trekken. Maar het kan bijvoorbeeld ook worden gebruikt in traumaverwerking.'

Hoe ben je zelf in contact gekomen met sport en ontwikkelingssamenwerking?

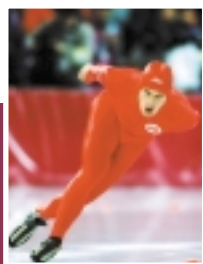
Voor Unicef International werkte ik drie jaar

aan ontwikkelingsprogramma's voor kinderen in Ghana. Unicef werd in die tijd benaderd door voetbalclub Feyenoord die in Ghana een voetbalschool heeft. Hier worden 55 jongens tussen de 12 en 18 jaar opgeleid, op een soort kostschool waar ze ook voortgezet onderwijs volgen. Feyenoord wilde projecten van Unicef in Ghana financieel ondersteunen. Omdat ik in Ghana zat, werd ik daarbij betrokken. Allereerst hebben we onderzocht of de voetbalschool voldoet aan de eisen van Unicef. Dat is het geval; de kwaliteit van het onderwijs is goed en kinderen krijgen de kans het benodigde voetbaltalent blijken te bezitten. We hebben de voetballers vervolgens getraind als HIV/Aids-voorlichters. Tijdens toernooien door het hele land wijzen ze hun leeftijdsgenootjes op de gevaren van de ziekte.

Terug in Nederland heb ik me bezig gehouden met het aangaan van strategische allianties tussen Unicef en sportorganisaties. Bijvoorbeeld met NOC*NSF, waarmee een lespakket voor basisscholen is ontwikkeld. Nederlandse kinderen leren over ontwikkelingslanden door middel van sportattributen. Een ander voorbeeld is de samenwerking met Right to Play, waarmee in ontwikkelingslanden sportprojecten worden opgezet. Mijn ervaring in Ghana maakte het voor Unicef logisch dat ik plaats zou nemen in het Platform Sport en Ontwikkeling.'

Wat is het doel van de adviescommissie?

Het doel van de adviescommissie is sportend Nederland te doordringen van het belang van sport – zowel hier als in ontwikkelingslanden.'

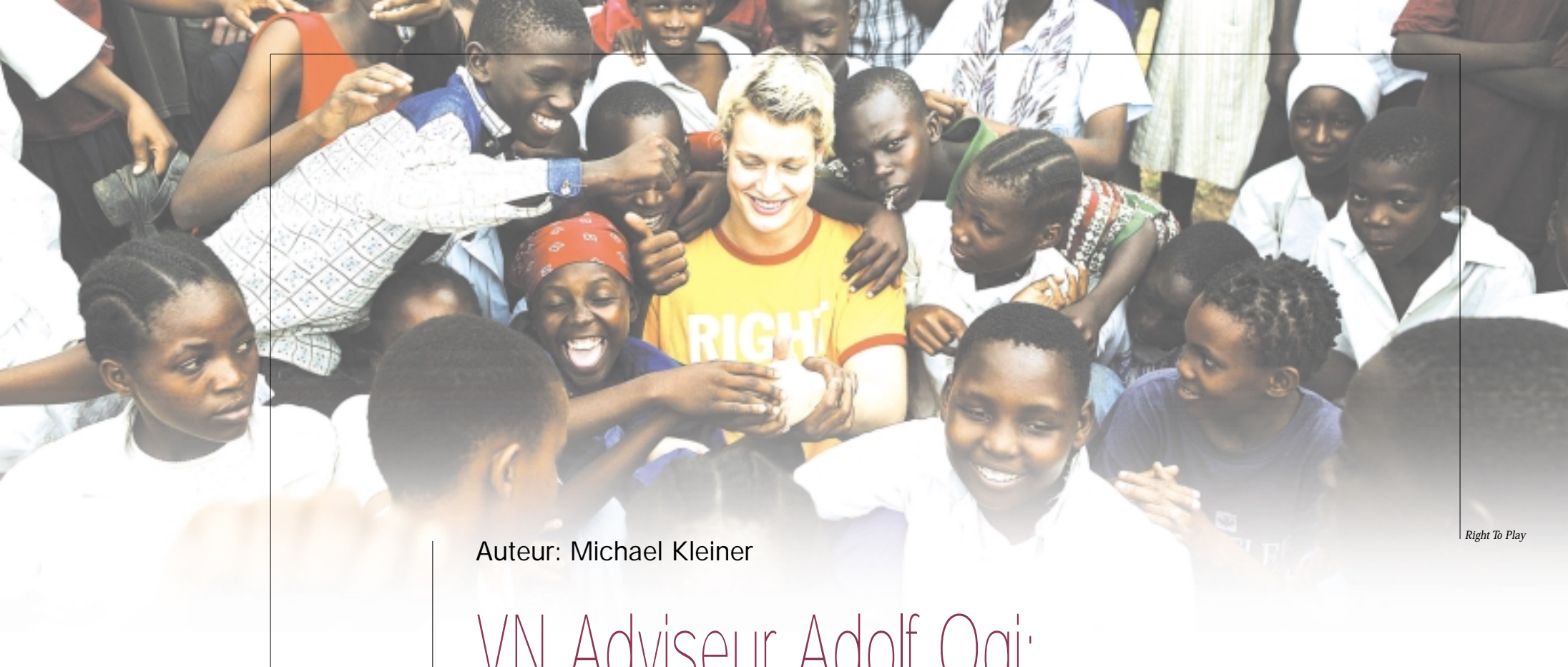

Johann Olav Koss,
viervoudig Olympisch Kampioen en
president & CEO van Right To Play

"Ons doel is om de ontelbare mogelijkheden die sport biedt te gebruiken bij de ontwikkeling van het kind en om daarnaast de gemeenschap waarvan het kind deel uitmaakt te versterken."

Unicef

Right To Play

Auteur: Michael Kleiner

VN Adviseur Adolf Ogi: 'Sport is de beste school in het leven'

Als geen ander heeft Adolf Ogi, Speciaal Adviseur van Kofi Annan over Sport voor Vrede en Ontwikkeling, kijk op de mondiale aspecten van het VN-jaar. Hij blikt vol tevredenheid terug. 'Het aantal op sport gebaseerde ontwikkelingsprojecten is gestegen. Net als de ontwikkelingsprogramma's met een sportief element. Toch wordt sport nog steeds voornamelijk gezien als vrijetijdsbesteding. De waarde van sport voor ontwikkeling en vrede moet bekender worden.'

Hoe kwam u persoonlijk in aanraking met het idee dat sport een rol kon spelen in ontwikkelingswerk?

'Tijdens een bezoek aan een Olympisch dorp. In dit soort dorpen leven sportvrouwen en -mannen van allerlei nationaliteiten samen. Irakezen en Iraniërs, Ethiopiërs en Eritreanen, Noord- en Zuid-Koreanen. Ze bevinden zich in dezelfde omstandigheden, eten samen, reizen samen naar het sportterrein en richten

zich allemaal op hetzelfde doel: het beste uit zichzelf halen. En dat in een vriendschappelijke competitie, waarbij ze allemaal dezelfde regels respecteren. Ik zag dat sport daarin een positief voorbeeld kon zijn voor politici, en wellicht hun gedachtengoed kon beïnvloeden. Ik heb in mijn carrière gezien hoe sport de dialoog kan herstellen op plekken waar wapens en bommen domineren.

Zo opent het de weg naar vrede en ontwikkeling. Sport draagt ook bij aan de maatschappelijke integratie van minderheden of mensen wiens burgerrechten zijn ontnomen. In Brazilië en veel Afrikaanse landen is sport vaak de enige manier voor jonge mensen om hun levensomstandigheden te veranderen en maatschappelijk op te klimmen.'

Wat is de toegevoegde waarde van een VN Jaar Sport?

'Het Jaar geeft de internationale gemeenschap de kans aandacht te besteden aan de waarde van sport voor het bereiken van ontwikkelings- en vredesdoelen. In het algemeen wordt een beter begrip gekweekt van deze waarde. En worden organisaties aangespoord sport op een systematische manier op te nemen in hun ontwikkelingsprogramma's. Concreet wilden we in 2005 het aantal op sport gebaseerde ontwikkelingsprojecten doen toenemen. En dit het liefst in samenwerkingsverbanden tussen de Verenigde Naties, sportfederaties, de sportartikele-industrie, sporters en ngo's. Veel van zulke projecten zijn inmiddels geëvalueerd en gepresenteerd op de vele conferenties die dit jaar plaatsvonden. Aan het eind van het VN Jaar moeten verschillende publicaties sport op een duidelijke en pragmatische wijze aanprezen. We moeten in een positie zijn om wetenschappelijk aan te tonen dat sport een effectief hulpmiddel kan zijn bij onderwijs, gezondheid, ontwikkeling en vredesprojecten.'

Welke concrete resultaten kunnen toegeschreven worden aan het VN Jaar?

'Eén voorbeeld is het feit dat landen als Tunesië, Rusland of Thailand conferenties organiseerden over de maatschappelijke rol van sport. Verder zetten meer dan veertig landen nationale commissies op om activiteiten te coördineren die verband hielden met dit VN Jaar Sport. Eén van de grootste prestaties is echter dat paragraaf 145 werd opgenomen in de slotdocument van de VN Wereldtop 2005. Deze paragraaf erkent dat sport vrede en ontwikkeling kan bevorderen. Dit is een krachtig signaal van de politieke wereldleiders. Het laat zien dat onze lobby effect heeft. We zien het aantal op sport gebaseerde ontwikkelingsprojecten ook stijgen. Net als de bestaande ontwikkelingsprogramma's die een sportief element bevatten om hun bereik te vergroten en hun resultaten te verbeteren. Dit is de meest veelbelovende prestatie van dit jaar. Praktijkwerkers in de ontwikkelingssector zien de voordelen van sport en maken daar steeds beter gebruik van.'

Wat vindt u het grootste succes op het gebied van Sport en Ontwikkeling sinds u Speciaal Adviseur werd?

'Het grootste succes is wellicht dat de

Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan, in februari 2001 besloot de functie Speciaal Adviseur voor Sport en Ontwikkeling en Vrede te creëren. Sindsdien zijn er veel belangrijke ontwikkelingen geweest. Een hoogtepunt is de verzameling van informatie over de waarde van sport voor ontwikkeling en vrede in een bemiddelingsrapport, dat de Secretaris Generaal in 2003 heeft gepubliceerd. En natuur-

War Child / Edith Tulp

lijk het feit dat de Algemene Vergadering van de VN 2005 heeft uitgeroepen tot Internationaal Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding. Met hulp van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties hebben we daarnaast een kantoor in New York kunnen openen. En in de Algemene Vergadering is de Group of Friends for Sport tot stand gekomen. Deze groep wordt geleid door de ambassadeurs van Zwitserland en Tunesië en bevat vertegenwoordigers van Chili, Oostenrijk, Griekenland, Italië, Mali, Noorwegen, Rusland, Thailand en Engeland.'

Onlangs zei u dat veel mensen nog altijd niet lijken te weten dat sport een uniek middel is voor menselijke, sociale en economische ontwikkeling. Hoe kan dit veranderen?

'Eén van de oplossingen is het Internationale Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding. We moeten meer praten over de waarde van sport voor ontwikkeling en vrede. Over wat bereikt is. Sport wordt nog steeds gezien als een luxe, een vrijetijdsbesteding. Toch zijn

sport en spel een vereiste voor goede menselijke ontwikkeling. Ons huidige doel is het denken over sport op de hoogste nationale niveaus te beïnvloeden. We willen de politieke leiders van ontwikkelingslanden overhalen om sport in hun armoedebestrijding toe te passen. En we sporen de leiders van ontwikkelde naties aan om op sport gebaseerde ontwikkelingsprogramma's te steunen.'

Neemt een focus op sport de aandacht niet weg van meer urgente problemen in de wereld?

'Integendeel. Sport vergroot juist de aandacht die gegeven wordt aan deze problemen, omdat het vernieuwende en pragmatische oplossingen biedt. De internationale sportfederaties en sportgoederenindustrie zijn bereid bij te dragen aan een betere mensheid. Grote sportcompetities zijn één van de meest populaire evenementen van deze tijd. En de sportgoederenindustrie hoort bij de snelst groeiende industrie. Dat geeft sport een enorme potentie om de maatschappij te beïnvloeden en positieve waarden te verspreiden. Het gevecht voor menselijke ontwikkeling, voor betere gezondheidszorg en tegen armoede kan veel voordeel hebben van sport.'

Hoe overtuig je sceptici van het nut van sport voor ontwikkeling?

'Mijn favoriete argument is hen de praktijk te tonen. Zodat zij met eigen ogen de positieve effecten zien van op sport gebaseerde ontwikkelingsprojecten. Het plezier in de ogen van getraumatiseerde en gevluchte kinderen die samenspelen; dat zegt meer dan woorden. Aan degene die ik de praktijk niet kan laten zien, zeg ik: sport is de beste school van het leven. Alleen in sport zijn de emoties van winst en verlies zo intens te beleven. Sport leert ons essentiële levenslessen.'

Wat moet na het VN Jaar Sport de volgende stap zijn voor de sport en ontwikkelingssector?

'We moeten voortborduren op de behaalde resultaten. Gebruik maken van verklaringen die tijdens de internationale conferenties zijn gedaan over Sport en Gezondheid, Sport en Onderwijs en Sport en Vrede. Die moeten ingepast worden in onze pogingen om de hoogste niveaus van politieke besluitvorming te beïnvloeden.'

Wat kan de regering van een land als Nederland doen om sport en ontwikkeling te ondersteunen?

'Ik zou niet veel veranderen aan de internationale samenwerking en het ontwikkelingswerk van overheden als de Nederlandse. Ik zou er wel voor zorgen dat naast de traditionele middelen van bilaterale ontwikkelingshulp, de belangrijke

rol van sport bekend en erkend wordt. Overheden zijn de belangrijkste financiële bron van internationale samenwerking, en het is hun rol voor manieren te zorgen om duurzame ontwikkeling zo effectief en efficiënt mogelijk te maken. Ik ben ervan overtuigd dat sport één van deze manieren is. Daarom is onze aandacht nu

vóór alles gericht op de mensen die de leiding hebben over internationale ontwikkeling en coöperatie, zij het in VN organisaties, in regeringen of in ngo's. Zij moeten de potentie van sport niet aan zich voorbij laten gaan.'

Voor meer informatie: zie www.vnjaarsport.nl

Internationaal Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding wereldwijd

CAMPAGNE OVERZICHT

Datum	Organisatie	Activiteit	Plaats
het hele jaar	NCDO	Promotie van het VN Jaar Sport in de Nationale Sport Agenda (1 miljoen); via website: www.vnjaarsport.nl ; met een kraskaart (20.000) als toegankelijk middel om mensen uit te dagen twee minuten na te denken over sport en ontwikkeling; en met een flyer (5000)	Nederland
Januari			
de hele maand	Stichting Edukans	<i>Wereld Supporters'</i> Sportcampagne om basisscholen bij ontwikkelingssamenwerking te betrekken	80 basisscholen in Nederland
Februari			
de hele maand	Stichting Edukans	<i>Wereld Supporters'</i> Sportcampagne om basisscholen bij ontwikkelingssamenwerking te betrekken	80 basisscholen in Nederland
zo 27	Right to Play	Estafette wedstrijd tussen Rotterdam en Insel (Zwitserland). Nederlandse Right to Play-ambassadeurs en voormalige internationale atleten deden hier aan mee.	Nederland, Duitsland en Zwitserland
Maart			
de hele maand	Stichting Edukans	<i>Wereld Supporters'</i> Sportcampagne om basisscholen bij ontwikkelingssamenwerking te betrekken	80 basisscholen in Nederland
de hele maand	COS Limburg	<i>Spelen voor Maluku</i> COS Limburg hielp stichting Sunrise met de oprichting van een sportproject ter bevordering van verzoening op de Molukken. In de lente van 2006 zal COS Limburg informatieve activiteiten organiseren op basisscholen als onderdeel van de Wereld Kampioenschappen voor rolstoelvolleybal, met daarin lessen over sport en ontwikkelingssamenwerking. COS Limburg werkt samen met Het Huis voor de Sport Limburg, Stichting Gehandicapten Limburg en Stichting Promotie Gehandicapten Sport Nederland.	Limburg
ma 7 – do 17	SCORE	Verslag van een mediareis van voetbalcoach Foppe de Haan naar sport- en ontwikkelings-project SCORE in Zuid-Afrika. Ervaringen van de reis waren in nationale en regionale Nederlandse kranten te lezen. De artikelen brachten hiermee ook het VN Sportjaar onder de aandacht.	Zuid-Afrika
ma 28	NCDO	<i>Supporter'</i> . <i>Driemaandelijkse uitgave over sport en ontwikkeling</i> Nummer 1 - 2005. Dit tijdschrift maakt mensen bewust van de activiteiten die plaatsvinden op gebieden waar sport en ontwikkelingssamenwerking elkaar ontmoeten. In alle vier Supporters van dit jaar wordt aandacht besteed aan het VN Jaar Sport en de initiatieven die in het kader hiervan ondernomen zijn. Zo wordt zowel het VN Jaar Sport als sport en ontwikkelingssamenwerking in het algemeen gepromoot.	Nederland en wereldwijd
do 31	Unicef en NOC*NSF	<i>'De wereld in een sporttas'</i> De lancering van een lespakket over sport en ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke opvoeding en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
April			
de hele maand	Stichting Edukans	<i>Wereld Supporters'</i> Sportcampagne om basisscholen bij ontwikkelingssamenwerking te betrekken	80 basisscholen in Nederland
za 16 en zo 24	Marco Polo Cycling	Wielrenners uit Eritrea en Burkina Faso namen deel aan de Amstel Gold Race. Tijdens dit evenement werden flyers over het VN Sportjaar uitgedeeld.	Valkenburg

Datum	Organisatie	Activiteit	Plaats
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	'De wereld in een sporttas' Lespakket over Sport en Ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke educatie en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
Mei			
ma 16, zo 22	Tio Loiro	<i>Verschillende regionale en nationale festivals (>10)</i> Tijdens de evenementen werden bezoekers van het festival uitgedaagd mee te doen aan een Braziliaanse sport activiteit. Ook werden er flyers en informatie over het VN Sportjaar verspreid.	Nederland
vr 20 - zo 22	Right to Play	Activiteiten die het bewustzijn over Sport en Ontwikkelingssamenwerking vergroten tijdens de Europese Judo Kampioenschappen.	Rotterdam
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	'De wereld in een sporttas' Lespakket over Sport en Ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke educatie en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
	Universiteit Utrecht	De Universiteit Utrecht hielp met de organisatie van de conferentie Youth4Sport tijdens het WK voor voetballers onder de 20. Er werd informatie uitgedeeld over het VN Jaar Sport, zowel tijdens de conferentie als op de website.	Utrecht
Juni			
	NCDO	<i>Supporter'. Driemaandelijks uitgave over sport en ontwikkeling</i> Nummer 2 - 2005. Dit tijdschrift maakt mensen bewust van de activiteiten die plaatsvinden op gebieden waar sport en ontwikkelingssamenwerking elkaar ontmoeten. In alle vier Supporters van dit jaar wordt aandacht besteed aan het VN Jaar Sport en de initiatieven die in het kader hiervan ondernomen zijn. Zo wordt zowel het VN Jaar Sport als sport en ontwikkelingssamenwerking in het algemeen gepromoot.	Nederland en wereldwijd
za 4	Tio Loiro	<i>Java Cup Straatvoetbal Toernooi'</i> Flyers en informatie over het VN Jaar Sport werden uitgedeeld.	Amsterdam
zo 5, zo 12, za 18 - zo 19, vr 24	Tio Loiro	<i>Vier regionale en nationale festivals</i> Tijdens de evenementen werden bezoekers van het festival uitgedaagd mee te doen aan een Braziliaanse sportactiviteit. Ook werden flyers en informatie over het VN Sportjaar verspreid.	Nederland
zo 5	stichting Wereldkampioenschappen Amsterdam'	<i>Wereldkampioenschappen Amsterdam</i> Voetbalteams van verschillende nationaliteiten speelden de Wereldkampioenschappen Amsterdam. Alle spelers waren inwoners van Amsterdam. Tijdens het toernooi was er een debat over voetbal in Bhutan.	Amsterdam
ma 13 - ma 27	SCORE	Fototentoonstelling in de Rijksuniversiteit Groningen. De foto's werden gemaakt tijdens de reis van voetbalcoach Foppe de Haan naar Zuid-Afrika.	Groningen
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	'De wereld in een sporttas' Lespakket over sport en ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke opvoeding en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
ma 20 - zo 26	Euro Champ	Invacare Wereld Team Cup Rolstoel Tennis 2005' Tijdens dit evenement werden flyers en informatie over het VN Jaar Sport verspreid. Een lokale krant gaf aandacht aan de boodschap van het VN Jaar.	Groningen
vr 24	Right to Play	<i>Lieverdjes Voetbaltoernooi'</i> Tijdens het toernooi waren er verschillende activiteiten om het bewustzijn over Sport en Ontwikkelingssamenwerking te vergroten.	Amstelveen
za 25 - zo 26	Marco Polo Cycling	Nationale Nederlandse Wielren Kampioenschappen. Op dit evenement werden presentaties over fietsen en ontwikkelingsprojecten gegeven. Flyers over het VN Sportjaar werden uitgedeeld.	Rotterdam
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	'De wereld in een sporttas' Lespakket over sport en ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke opvoeding en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
Juli			
za 9	Stichting DIR COS Utrecht	Sporttoernooi voor Nederlanders van Ethiopische komaf. Mensen konden hier informatie krijgen over het VN Jaar Sport. Tijdens het derde WK voor voetballers onder de 20 in Utrecht, bood COS Utrecht middelbare scholen een educatief lespakket aan over sport en ontwikkeling.	Leiden Utrecht
vr 5 - zo 7, wo 20	Tio Loiro	<i>Surfdagen en zomerfestival'</i> Bezoekers van het surffestival werden uitgedaagd mee te doen aan een Braziliaanse sportactiviteit. Flyers en informatie over het VN Jaar Sport waren hier verkrijgbaar.	Nederland

Datum	Organisatie	Activiteit	Plaats
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	<i>'De wereld in een sporttas'</i> Lespakket over sport en ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke opvoeding en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
Augustus			
de hele maand	Stichting Meer dan Voetbal	De promotie van sociale projecten van voetbalteams en het VN Jaar Sport in de Nationale Sport Agenda en op andere plekken.	Nederland
ma 15 - zo 31	NCDO	Wedstrijd Internationale Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding. Studenten van scholen die aan sport gerelateerde opleidingen aanbieden, werden gevraagd mee te doen aan een wedstrijd in het kader van het VN Jaar Sport. Ze konden een reis naar drie sportprojecten in Kenia winnen. Tijdens de wedstrijd werden studenten voorgelicht over het VN Jaar.	
zo 28	Tio Loiro	<i>Regionaal festival</i> Bezoekers van het festival werden uitgedaagd mee te doen aan een Braziliaanse sportactiviteit. Flyers en informatie over het VN Sportjaar waren hier verkrijgbaar.	Nederland
de hele maand	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB)	Berichtgeving van reizen naar sport en ontwikkelingsprojecten in Kenia (een project in samenwerking met de Cruijff Foundation) en in Palestina (een project in samenwerking met Right to Play). Reisverslagen waren te lezen in nationale en regionale Nederlandse kranten. De artikelen vroegen zo aandacht voor het VN Jaar Sport.	Kenia, Palestina
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	<i>'De wereld in een sporttas'</i> Lespakket over sport en ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke opvoeding en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
September			
ma 29 aug - vr 2 sept	Stichting MaroquiStars	<i>Projectweek 'Sport zonder grenzen'</i> Uitwisselingsprogramma tussen Marokkanen en Nederlanders met een handicap. Informatie over het VN Jaar Sport werd tijdens deze week uitgedeeld.	Rotterdam
do 1 - vr 23	NCDO	Wedstrijd Internationaal Jaar van de Sport en Lichamelijke Opvoeding Studenten van scholen die sportgerelateerde opleidingen aanbieden werden gevraagd mee te doen aan een wedstrijd. Ze konden een reis naar drie sportprojecten in Kenia winnen. Tijdens de wedstrijd werden studenten voorgelicht over het Sportjaar.	Nederland
zo 18	Tio Loiro	<i>Nationaal festival</i> Bezoekers van het festival werden uitgedaagd mee te doen aan een Braziliaanse sport activiteit. Flyers en informatie over het VN Sportjaar waren hier ook verkrijgbaar.	Nederland
zo 25	Stedenband Haarlem - Mutare	<i>Zilveren Kruis Achmea Loop'</i> Atleten van het City Link's sportproject in Mutare, Zimbabwe, liepen mee.	Haarlem
ma 26	NCDO	<i>Supporter'. Driemaandelijks uitgave over sport en ontwikkeling</i> Nummer 3 - 2005. Dit tijdschrift maakt mensen bewust van de activiteiten die plaatsvinden op gebieden waar sport en ontwikkelingssamenwerking elkaar ontmoeten. In alle vier Supporters van dit jaar wordt aandacht besteed aan het VN Jaar Sport en de initiatieven die in het kader hiervan ondernomen zijn. Zo wordt zowel het VN Jaar Sport als sport en ontwikkelingssamenwerking in het algemeen gepromoot.	Nederland en wereldwijd
de hele maand	De Derde kamer	Een aantal leden van de Derde Kamer (een schaduwparlement dat zich bezighoudt met internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling in Nederland) wilde het bewustzijn van politici over sport en ontwikkeling vergroten. Zij startten een campagne om het belang van sport en ontwikkelingssamenwerking te tonen. Ook wilden ze dat sport als middel werd opgenomen in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid.	Nederland
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	<i>'De wereld in een sporttas'</i> Lespakket over Sport en Ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke educatie en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
Oktober			
za 1 - zo 2	Unicef	<i>Nationale Unicef Loop'</i> Unicef moedigde basisscholen aan een sponsorloop te organiseren voor verschillende Unicefprojecten	Nederland
do 13 - do 20	NCDO	Wedstrijd Internationaal Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding De winnaar van de wedstrijd reisde naar Kenia, samen met een bekende sportverslaggever. De reis was terug te zien in verschillende media (vier nationale televisie programma's, radio, kranten en internet).	Kenia
za 16 en zo 24	Marco Polo Cycling	Wielrenners uit Eritrea en Burkina Faso fietsten mee in de Amstel Gold Race. Tijdens het evenement werden flyers over het VN Jaar Sport uitgedeeld.	Valkenburg
de hele maand	Batuque Capoeira Evenementen	<i>20 Capoeira Workshops</i> Vier capoeira experts uit Brazilië waren één maand in Nederland om workshops, lezingen en informatie te geven over de positieve rol en het sociale belang van capoeira in Brazilië.	Nederland

Datum	Organisatie	Activiteit	Plaats
de hele maand	De Derde kamer	Een aantal leden van de Derde Kamer (een schaduwparlement dat zich bezighoudt met internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling in Nederland) wilde het bewustzijn van politici over sport en ontwikkeling vergroten. Zij startten een campagne om het belang van sport en ontwikkelingssamenwerking te tonen. Ook wilden zij dat sport als middel werd opgenomen in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid.	Nederland
November			
wo 9 - vr 11	Sport en Recreatie Gemeente Rotterdam	<i>Internationale Conferentie Sport & Stedelijke Ontwikkeling</i>	Rotterdam
vr 11	Stichting MaroquiStars	Marokkaans-Nederlandse profvoetballers speelden onder de naam MarocProfs een benefietwedstrijd tegen Sparta. Tijdens deze wedstrijd werd informatie over het VN Jaar Sport uitgedeeld.	Rotterdam
vr 18	COS Gelderland	Gelderse Wereld Spelen' Sportdag met wedstrijden tussen teams van tien middelbare scholen (800 jongeren), met activiteiten die het bewustzijn moeten vergroten en geld bijeen moeten brengen voor sport- en ontwikkelingsprojecten van Tio Loiro, SCORE en FASD.	Gelderland
zo 20	Stichting Lokale Helden	Lokale Helden Loop' Tijdens de Lokale Helden Loop voor volwassenen en kinderen (onderdeel van de Zeven Heuvelen Loop), werd geld ingezameld voor sport en ontwikkelingsprojecten waarover een lokale held (een Afrikaanse atleet) informatie geeft. De lopers ontvingen ook informatie ontvangen over het VN Jaar Sport.	Nijmegen
ma 21	Right to Play	Een kinderboek over Right to Play projecten met informatie en spelletjes over sport en ontwikkeling zal verspreid en verkocht worden in verscheidene boekenwinkels. Twee pagina's geven specifiek informatie over het Sportjaar.	25.000 kopieën worden wereldwijd verspreid onder partners van Right to Play.
de hele maand	Unicef en NOC*NSF	' <i>De wereld in een sporttas</i> ' Lespakket over Sport en Ontwikkelingssamenwerking voor basisscholen (een combinatie van lichamelijke educatie en lessen voor in het klaslokaal).	2500 basisscholen
December			
vr 3	NCDO	Supporter'. Driemaandelijks uitgave over sport en ontwikkeling Nummer 4 - 2005. Dit tijdschrift maakt mensen bewust van de activiteiten die plaatsvinden op gebieden waar sport en ontwikkelingssamenwerking elkaar ontmoeten. In alle vier Supporters van dit jaar wordt aandacht besteed aan het VN Jaar Sport en de initiatieven die in het kader hiervan ondernomen zijn. Zo wordt zowel het VN Jaar Sport als sport en ontwikkelingssamenwerking in het algemeen gepromoot.	Nederland en wereldwijd
zo 4 - do 8	WHJ Mulier Instituut	Sportfilm- en -documentairefestival. Hoofdthema: sport en ontwikkeling.	Den Bosch
wo 7	NCDO	Laatste evenement VN Jaar Sport en Lichamelijke Opvoeding Sport en lunch voor politici. Politici scoren voor de Millenniumdoelstellingen in baskets, voetbal- en handbaldoelen. Tijdens de lunch zal een onderzoeksrapport overhandigd worden aan de Nederlandse minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Hierin staat wat tot nu toe bereikt is op het gebied van sport en de Millenniumdoelen. Daarbij komt ook de potentie van sport als ontwikkelingsmiddel aan de orde.	Den Haag
wo 7	NKS, FASD & Tio Loiro	Sport Development Tour: Sportdag: Mondiaal in beweging	Den Haag
do 8 - do 15	NKS & FASD	Sport Development Tour Workshops door praktijkdeskundigen (Afrikaanse en Braziliaanse sportbegeleiders) die het bewustzijn willen vergroten van studenten van aan sport gerelateerde opleidingen aan hogescholen en universiteiten. Informatie over sport en ontwikkeling en het VN Jaar Sport is hier te verkrijgen.	Op meer dan 10 sportopleidingen en universiteiten (sociale wetenschappen)
vr 16 - zo 18	Tio Loiro	Festival 'Coöperatieve Spelen' Workshops over Coöperatieve Spelen georganiseerd voor leraren lichamelijke opvoeding en sportcoaches in Nederland. Coaches uit Brazilië leiden de workshops. Vooraf en ook tijdens het festival wordt informatie gegeven over het VN Jaar Sport.	Amsterdam
wo 21 - za 24	Stichting Hirda	3-daags sport-evenement gericht op Nederlanders van Ethiopische komaf. Tijdens het evenement zal informatie over het VN Sportjaar verkrijgbaar zijn.	Nederland
de hele maand	De Derde kamer	Een aantal leden van de Derde Kamer (een schaduwparlement dat zich bezighoudt met internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling in Nederland) wil het bewustzijn van politici over sport en ontwikkeling vergroten. Zij starten een campagne om het belang van sport en ontwikkelingssamenwerking te laten zien. Ook willen zij dat sport als middel wordt opgenomen in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid.	Nederland

Terre des Hommes

Terre des Hommes

Terre des Hommes Nederland is een ontwikkelingsorganisatie die zich, onder andere met financiering van de rijksoverheid, inzet voor verbetering van de positie van kinderen in ontwikkelingslanden. Terre des Hommes initieert en ondersteunt hiertoe projecten in tal van landen.

Nafasi, onderwijs, sport en spel voor kinderen met een handicap in Noord-Tanzania Nafasi betekent in het Kiswahili 'kans' of 'mogelijkheid'. Omdat er in Tanzania nauwelijks specialisten zijn op het gebied van integratie van sport in onderwijs, is de coördinatie van dit project in handen van een medewerker van Terre des Hommes en niet, zoals meestal het geval is, van een lokale organisatie. Nafasi richt zich op het verbeteren van het onderwijs in zogenoemde special units: klassen voor kinderen met een handicap, die verbonden zijn aan reguliere basisscholen. Op verschillende niveaus probeert Nafasi het onderwijs in deze klassen te verbeteren door sport en spel te verweven in het onderwijsprogramma.

Via Nafasi krijgen 483 gehandicapte kinderen sport, onderwijs en rehabilitatie. Door voorlichting en bewustwording worden nog eens 8000 kinderen bereikt.

DOELSTELLINGEN:

- Lerarenopleiding voor speciaal onderwijs; in Tanzania is slechts één opleiding die leraren opleidt voor het lesgeven aan kinderen met een handicap, het Patandi College. Nafasi zorgt ervoor dat deze opleiding de beschikking krijgt over cursussen, materialen en faciliteiten, waarmee de toekomstige lerarensport en spel leren te integreren in het onderwijs.
- Special units; de special units in drie noordelijke regio's van Tanzania krijgen de benodigde materialen en faciliteiten en de leraren krijgen door middel van cursussen een speciale opleiding.
- Sportdagen en toernooien; tweemaal per jaar worden er sportdagen en toernooien georganiseerd voor de kinderen in de special units.

TOEKOMST

Terre des Hommes draagt het programma

momenteel over aan lokale organisaties. Doel is dat medio 2006 de betrokken partners onafhankelijk het project kunnen leiden en de coördinatie op zich nemen. Hierdoor krijgt het project een duurzaam karakter en continuïteit.

**BOLIVIA, CERECO,
COCHABAMBA ESCUELA
DE FORMACION
DEPORTIVA PARA NIN@S
CON DISCAPACIDAD**

Integraal sport- en recreatieprogramma voor 236 gehandicapte kinderen, hun families en de gemeenschap: sport en recreatie, family support, bewustwording, training van sportleraren en capacity-building.

SITUATIESCHETS

Alleen al in het district van Cochabamba zijn

er naar schatting 40.000 kinderen en jongeren met een bepaalde handicap. Slechts 1.389 van hen worden geholpen in de 14 speciale centra die de stad Cochabamba telt. De voorzieningen op het platteland bestaan de voorzieningen vrijwel niet. Alle basisrechten van gehandicapten worden met voeten getreden: de onderwijs- en gezondheidszorgvoorzieningen zijn minimaal, om nog maar te zwijgen over het recht op sport en recreatie.

ORGANISATIE

CERECO werd in 1975 opgericht en stelt zich ten doel om de situatie van gehandicapten te verbeteren. Op dit moment werken er 59 mensen bij CERECO in 6 verschillende programma's Het sportprogramma dat zij in samenwerking met Terre des Hommes uitvoert is uniek in Bolivia.

PROJECT

De activiteiten van het project bestaan uit:

- sport en recreatie
- familie begeleiding en organisatie
- bewustwording van de gemeenschap
- lobby bij lokale autoriteiten
- opleiden van sportleraren
- capaciteitsopbouw en samenwerking tussen 8 verschillende centra

Momenteel wordt hard gewerkt aan het initiëren van een speciaal centrum in Cochabamba ten behoeve van integratie van kinderen met een handicap. Er zijn drie partijen bij betrokken: Terre des Hommes, Cerco en Asongs (een andere partner van Terre des Hommes). De sportschool van Cerco zal in 2006 worden geïntegreerd in dit speciale project. Daarnaast zullen er vaktrainingen voor gehandicapte kinderen en jongeren aangeboden worden, bewustwordingactiviteiten georganiseerd worden m.b.t. rechten van gehandicapte kinderen, training van families en overheidspersoneel en advocacy richting lokale en nationale overheid. Daarnaast zal het centrum ook verhuurd worden t.b.v. recreatie en bijeenkomsten, wat extra inkomsten genereert voor de activiteiten voor kinderen met een handicap.

M E C

Het Mathagondapalli Education Center (MEC), een uniek onderwijs- en sportcentrum vlakbij Bangalore in Zuid-India.

INLEIDING

Het Mathagondapalli Education Center (MEC) is een onderwijs- en sportcentrum vlakbij Bangalore in Zuid-India. De deuren van het MEC zijn in juli 2000 geopend. De eerste 150 studenten startten vol trots hun lessen. Dit verliep zo goed dat al in januari 2001 een nieuwe lichting van 75 kinderen op het MEC kon worden ingeschreven. Inmiddels krijgen er 300 kinderen les en wordt er hard gewerkt om de maximale capaciteit van 500 kinderen te halen: 250 jongens, 250 meisjes en 100 dagstudenten. De kinderen verblijven tot hun zestienste op de school. Zij hebben dan een complete lagere en middelbare opleiding afgerond.

DOELSTELLINGEN

Het belangrijkste doel van het MEC is het vinden van een balans tussen de intellectuele, fysieke en sociale elementen van de ontwikkeling van een kind.

ONDERWIJSSYSTEEM

De onderwijsfaciliteiten van het MEC zijn een lagere school, een middelbare en een hogere school. De kinderen krijgen onderwijs in alle gangbare vakken. Er zijn speciale gebouwen ontwikkeld voor natuurwetenschappen, theater en sportonderwijs. Het curriculum en het onderwijssysteem van het MEC zijn ontworpen door een team van mensen die zeer ervaren zijn op het gebied van onderwijs en het ontwikkelen van projecten in India. Het curriculum volgt wel de richtlijnen van de Indiase overheid. De materialen zijn zelf vervaardigd, met hulp van de onderwijzers in opleiding. De stafleden van het MEC zijn afkomstig uit India, spreken diverse Indiase talen en hebben een uitgebreide opleiding gevolgd.

Op het MEC wordt een nieuwe leer methode toegepast. Het MEC heeft, in samenwerking met de Indiase overheid, de leer methode uitgebreid en aangepast aan het basisonderwijs. Vanuit het centrum moet ook de integratie van sport en spel in het regulier onderwijsprogramma gestimuleerd worden. In het centrum krijgen leraren diverse trainingen in het geven van sport- en spelonderwijs. Sporten die aan bod komen, zijn o.a. cricket, voetbal, volleybal, zwemmen en basketbal. Maar er is ook aandacht voor typische Indiase spelen als Kho Kho en

Kabadi. Het MEC richt zich vooral op kansarme kinderen, zoals kinderen uit de lage kasten en meisjes, die weinig aan sport doen omdat de Indiase gemeenschap sport 'ongepast' acht voor meisjes. De getrainde leraren bezoeken circa 40 scholen in de omgeving en geven training aan de onderwijzers en kinderen. Hiermee worden duizenden kinderen bereikt. Zo is MEC het startpunt voor de verbetering van het onderwijs in India.

UITWISSELING

Het MEC is niet alleen een centrum waar onderwijs wordt gegeven, de staf wisselt ook ervaringen uit met andere instituten om zo tot een optimaal onderwijssysteem te komen. Maya Menon, directeur van de Teacher's Foundation en Parvati, hoofd van het Christel House, een school voor kansarme kinderen in de sloppenwijken van Bangalore, bezochten het MEC. De methoden om kinderen te testen, die zij gebruiken en die het MEC gebruikt, werden met elkaar vergeleken. Gezamenlijk bekeken zij de mogelijkheden voor een standaardtest.

Het MEC ontwikkelt cursussen voor leerkrachten waaraan ook mensen kunnen deelnemen die niet betrokken zijn bij projecten van Terre des Hommes. Zij betalen daarvoor cursusgeld, zodat het MEC daarmee ook inkomsten genereert.

'EXTRA IMPULS PARALYMPICS': 'DE HANDICAP VOORBIJ - AANGEPASTE SPORT IN INDIA'

Toen Terre des Hommes in maart 2003 door de NCDO werd benaderd en geïnformeerd over het fonds 'Extra Impuls Paralympics' ontstond het idee om de sportfaciliteiten van het MEC in India ter beschikking te stellen aan sporters met een handicap die geselecteerd waren voor deelname aan de Paralympics in Athene 2004. Tegelijkertijd ontstond de mogelijkheid om workshops voor trainers en begeleiders over mensen met een handicap en aangepaste sport te organiseren en demonstraties op het gebied van sport en spel te houden voor de gehandicapte kinderen uit de projecten van Terre des Hommes in India. Er ontstond een project waarbij het mes aan twee kanten snijdt: enerzijds

ondersteuning van topsporters met een handicap en anderzijds promotie van het belang en ontwikkeling van sport en beweging voor gehandicapte kinderen en volwassenen in ontwikkelingslanden.

HET PROJECT

Terre des Hommes heeft in India diverse wedstrijden georganiseerd voor gehandicapte sporters, waaronder de selectiewedstrijden voor de Paralympysin Athene. Terre des Hommes heeft met andere organisaties (overheden, NGO's, opleidingsinstituten) mogelijkheden bestudeerd en activiteiten georganiseerd om de aangepaste sport in India verder te stimuleren. Tevens werden gehandicapte kinderen uit Terre des Hommes-projecten betrokken bij sportactiviteiten en gestimuleerd om aan sport te doen. Met het project is verder de deskundig-

heid ten aanzien van de aangepaste sport van actoren op het gebied van zorg en onderwijs voor gehandicapten en van actoren op het gebied van sport bevorderd.

HET RESULTAAT

De deskundigheid over en animo voor aangepaste sport is op verschillende niveaus van betrokkenen gegroeid. Sportactiviteiten en -voorzieningen voor gehandicapte kinderen zijn verbeterd. Een aantal wedstrijden is in India georganiseerd. India heeft met een grote en goed getrainde ploeg deelgenomen aan de Paralympics. Twaalf van de atleten uit deze ploeg hadden in hun voorbereiding direct baat bij de faciliteiten die Terre des Hommes beschikbaar stelde. Een van hen, de speerwerper Devendra Devendra, leverde een uitzonderlijke en historische prestatie door als eerste Indiër in de

geschiedenis een gouden medaille te winnen bij een Olympische of Paralympische wedstrijd. Hij deed dat met een wereldrecord. Terre des Hommes wil in haar projecten aandacht aan aangepaste sport blijven besteden en denkt ook aan projecten op dit terrein in Tanzania en Bolivia.

ANEKDOTEN:

De topsporters bleken een echt voorbeeld voor gehandicapte kinderen. Zij hebben het vertrouwen van kinderen vergroot. Tijdens de sportdag volgden de kinderen een workshop van een Nederlandse gehandicapte topsportster, Annet Roozen. De kinderen waren erg enthousiast. Aan het eind van de dag vertelde een kind aan de Terre des Hommes-coördinator: 'Ik ben wel gehandicapt maar ik voel me niet gehandicapt'.

Auteur: Jennifer de Boer

Winnen van het vooroordeel

KINDEREN LEREN VEEL DOOR TE SPORTEN.

Spelenderwijs ontwikkelen ze zich. Het belang van sport, en van spel, is bekend. Maar waarom is dit juist voor kinderen met een handicap zo belangrijk? Terre des Hommes vindt in haar projecten dagelijks het antwoord op deze vraag.

Mensen gaan ervan uit dat kinderen met een handicap niet kunnen sporten. Ze zien niets, horen het fluitje niet of kunnen niet rennen omdat ze maar één been hebben. Dus spelen de kinderen niet, zijn er op school voor hen geen sport-activiteiten en blijven ze aan de zijlijn toekijken. Letterlijk, maar ook figuurlijk. Want zo missen zij een deel van de ontwikkeling die elk kind nodig heeft: lichamelijke ontwikkeling en een goede conditie krijgen. En geestelijke ontwikkeling: leren winnen, verliezen en samenwerken. De achterstand die de

kinderen vanwege hun handicap al hebben, wordt zo versterkt. De positieve effecten van spel en sport zijn dus juist voor hen onmisbaar.

In Cochabamba, Bolivia, ligt tussen de bergen een sportcentrum waar kinderen en jongeren met een handicap komen om te voetballen, te zwemmen en andere spelen te doen. De blinde, dove, verlamde en verstandelijk gehandicapte kinderen worden begeleid door het team van CERECO dat uit zes leraren bestaat. Dagelijks bezoeken zestig kinderen het centrum. Patricia Vargas is landencoördinator van Terre des Hommes en nauw betrokken bij dit project: "De ochtendgroep maakt muziek en oefent in lichaamstaal. Ze dansen bijvoorbeeld op zo'n manier dat zelfs kinderen die nauwelijks kunnen bewegen, mee kunnen doen: die dansen met hun handen en met hun ogen." Elke dag bedenken de kinderen nieuwe spelletjes met de materialen die ze in hun omgeving vinden. Patricia:

"Zo wordt alles een spel en elk materiaal wordt speelgoed. Ik zie bij CERECO kinderen die zeven of acht jaar in reguliere programma's nauwelijks vooruit zijn gegaan en die nu door te sporten binnen één of twee jaar enorm veel leren!"

VERVLOEKT OF BESMET

"Sport en spel zijn dus fantastische middelen waarmee gehandicapte kinderen zich lichamelijk en motorisch kunnen ontwikkelen," vertelt Patricia. "Maar het meest waardevol vind ik de geweldige bijdrage die het levert aan de eigenwaarde en het zelfvertrouwen van kinderen." En dat is belangrijk. Want gehandicapte kinderen, worden in veel landen gezien als een last. De meesten gaan niet naar school en doen niet mee aan de sociale activiteiten in de gemeenschap. Ouders investeren liever in hun andere kinderen, omdat ze verwachten dat hun gehandicapte kind toch niet veel zal bereiken

Vervolg

Winnen van het vooroordeel

in het leven. Er doen veel vooroordelen de ronde over gehandicapte kinderen: dat ze vervloekt zijn, of dat hun handicap besmettelijk is. Sociaal gezien staan de kinderen aan de zijlijn van de samenleving. Daar ligt volgens Patricia een rol voor iedereen: "We moeten gehandicapte kinderen deel laten zijn van de wereld waarin we met z'n allen leven. Kinderen met een handicap ervaren het leven op een andere manier. Terwijl eigenlijk iedereen wel een bepaalde handicap heeft, alleen zijn ze niet altijd even zichtbaar. We moeten daarom niet alleen kijken naar wat gehandicapte kinderen niet kunnen, maar juist naar wat ze wel kunnen. Door te sporten en te spelen kunnen kinderen laten zien dat ze niet zo anders zijn als iedereen denkt. Want net als ieder kind willen zij winnen en de held van de dag zijn!"

HELD VAN DE DAG

Salma is zo'n held. Zij is één van de Tanzaniaanse kinderen die vorig jaar naar Ierland reisde om mee te doen aan de Special Olympics, de Olympische Spelen voor mensen met een verstandelijke handicap. Dat van alle kinderen uit het dorp uitgerekend zij zo'n wereldreis maakte, heeft veel respect afgedwongen bij haar klasgenoten. Zij en andere verstandelijk gehandicapte kinderen uit Tanzania kunnen dankzij het project Nafasi laten zien wat ze kunnen. Op de scholen die meedoen aan het project wordt sport en spel gebruikt om de kinderen bijvoorbeeld te leren rekenen. Maar er worden ook sportdagen gehouden. Alle ouders worden uitgenodigd om hun kind mee te zien doen aan de spelletjes. Ook zijn er wedstrijden tussen dove kinderen en de andere leerlingen van de school. Normaal zitten ze in twee aparte klassen, behalve bij het sporten. Dat

sport verborgen talenten in kinderen naar boven kan brengen merkt Anne Kuijs als projectcoördinator van Nafasi in haar werk. "Vorig jaar was ik bij een sportdag voor verstandelijk gehandicapte kinderen in Kisiwani. De ouders en kinderen deden tikkertje. Francis werd steeds overgeslagen. Hij loopt op krukken en toen ik zei dat ze hem ook moesten laten meedoen, riepen de ouders: 'Dat kan hij niet!' Maar zodra de jongen de kans kreeg, pakte hij zijn krukken, begon zo hard hij kon te rennen en het lukte de tikker niet om hem bij te benen! Francis lachte van oor tot oor, en alle ouders applaudisseerden! Hoewel ouders of leraren dus de beste bedoelingen kunnen hebben, onderschatten ze de kinderen. Door mee te doen aan sport en spel kunnen kinderen een hoop vooroordelen wegnemen."

Kofi Annan,
Secretaris Generaal VN

"Sport kan een rol spelen bij de verbetering van het leven van het individu of de gemeenschap en kan kinderen helpen, in het bijzonder zij die temidden van ziekte en armoede leven".

Unicef

Unicef

Sport gaat een steeds belangrijkere rol spelen in de projecten van Unicef in ontwikkelingslanden. De trend binnen Unicef om sport een belangrijke positie te geven is inmiddels ook door Unicef Nederland opgepakt. Hieronder wordt de rol van sport binnen Unicef beschreven en vervolgens de wijze waarop het thema sport binnen Unicef Nederland is geïntroduceerd en geïmplementeerd.

SPORT ALS MIDDEL OM DE MILLENNIUM ONTWIKKELINGSDOELEN TE BEREIKEN

DE ROL VAN DE VN EN UNICEF INTERNATIONAAL

De secretaris Generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan, bracht in juli 2002 vertegenwoordigers van de verschillende VN organisaties bijeen als 'inter-agency taskforce' om inzicht te krijgen in de rol die sport kan spelen in het bereiken van de Millennium Ontwikkelingsdoelen (MDG). Toen het nieuwe millennium (2000) begon, besloot de internationale gemeenschap namelijk dat het tijd werd serieus werk te

maken van armoedebestrijding. De Verenigde Naties formuleerde acht doelen die in 2015 bereikt moeten zijn: de zogenaamde Millennium Ontwikkelingsdoelen.

Unicef's voormalig internationale directeur, Carol Bellamy, was een van de medevoorzitters van de taskforce. De uiteindelijke conclusies zijn beschreven in een VN rapport, dat uitgekomen is in 2003 en de titel draagt: "Sports for Development and Peace: towards achieving the Millennium Development Goals". De belangrijkste conclusie van het rapport is dat goed ontwikkelde sport programma's een zeer effectief middel zijn om de Millennium Ontwikkelingsdoelen te bereiken. De taskforce adviseert daarom dat VN organisaties sport als krachtig instrument gaan inzetten om armoede

te bestrijden. Carol Bellamy heeft deze aanbevelingen zeer serieus genomen en Unicef heeft zich nu geïnteresseerd om sport integraal op te nemen in hun landenprogramma's. Dat betekent dat sport als middel zowel in onderwijs, voeding, gezondheidszorg, water & sanitatie en beschermingsprogramma's zal worden ingezet. Er zijn in samenwerking met het IOC twaalf landen geselecteerd waar deze manier van werken als eerste geïntroduceerd zal worden. De NOC's in deze landen zijn de partners van Unicef voor dit project.

INTERNATIONALE SAMEN- WERKINGSVERBANDEN

Unicef heeft op het gebied van sport een aantal internationale samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met sportorganisaties.

DE SAMENWERKING TUSSEN UNICEF EN HET IOC

Unicef en het Internationaal Olympisch Comité (IOC) hebben een samenwerkingsovereenkomst getekend, waarbij beide partijen zich committeren tot het realiseren van de volgende doelen:

- Sport integreren in de landenprogramma's van Unicef in samenwerking met de NOC's, Ministeries, en relevante maatschappelijke partners.
- Sportevenementen inzetten om bewustwording te creëren rond kinderrechten en het belang van sport als middel voor armoedebestrijding.

DE SAMENWERKING TUSSEN UNICEF EN FIFA

De samenwerking tussen Unicef en de FIFA bestaat in de eerste plaats uit communicatiecampagnes tijdens voetbalkampioenschappen. Gedurende de FIFA wereldkampioenschappen in Korea en Japan heeft de FIFA Unicef's Say Yes for Children Campagne ondersteund. Tijdens de FIFA vrouwenwereldkampioenschappen in de Verenigde Staten is er aandacht gevraagd voor Go Girls! Education. Een campagne die wereldwijd 65 miljoen meisjes terug in de schoolbanken moet krijgen. De onder 17 wereldkampioenschappen in Peru waren het toneel van een gezamenlijke Unicef – FIFA Campagne 'Teenagers always Win!' Tijdens de wereldkampioenschappen in 2006 zal er weer een communicatiecampagne rond het Unicef thema 'A world fit for children' worden gelanceerd. Naast deze communicatiecampagnes onder-

Unicef

steunt de FIFA tevens Unicef projecten door middel van sport-kits bestaande uit ballen, netten, fluitjes, hesjes en dergelijke.

UNICEF EN ATP

Unicef en ATP hebben een internationale samenwerking opgestart getiteld ACE (Assisting Children Everywhere). De samenwerking heeft als doel om fondsen te werven en aan pleitbezorging te doen voor kinderen in ontwikkelingslanden. Dit zal voornamelijk gebeuren tijdens ATP toernooien.

INTERNATIONALE SPORTORGANISATIE EN PERSONEN VERBONDEN AAN UNICEF

De onderstaande lijst is niet uitputtend.

Personen

- Johann Olav Koss - schaatser
- Rintje Ristsema - schaatser
- David Beckham - voetballer
- Ivan Zamoran- voetballer
- Mike Mc Carthy - voetbal manager
- Francesco Totti – voetballer
- Paolo Maldini – voetballer
- Nwankwo Kanu - voetballer
- Ole Gunnar Solskjaer – voetballer
- Luis Figo – voetballer
- Latko Zahavic - voetballer
- Quinton Fortune – voetballer
- Eusebio Sacristan – voetballer
- Samuel Eto'o - voetballer
- Beckie Scott – Skier
- Ravi Shastri- Cricket

Organisaties

- AC Milan
- Asian Cricket Council
- Asian Football Confederation
- A.S. Roma
- Commonwealth Games Canada
- CONCACAF
- CONMEBOL
- FC Barcelona
- International Volleyball Federation
- FIFA
- Manchester United
- Real Madrid
- Right to Play
- Valencia C.F.

DE FINANCIERING VAN SPORTPROJECTEN VOOR ARMOEDEBESTRIJDING IN NEDERLAND

In 2003 heeft het Ministerie van VWS samen met het NCDO en het NOC*NSF de internationale Next Step Conferentie georganiseerd. Unicef was hier ook vertegenwoordigd. Het doel van de conferentie was het belang van sport en armoedebestrijding bespreken. Desondanks heeft de overheid in een recent verleden besloten niet of nauwelijks nog financiële ondersteuning te geven aan initiatieven op dit gebied. Doordat Unicef internationaal sport nu grootschalig gaat inzetten als middel voor armoede bestrijding zal Unicef Nederland hier tevens haar steentje aan moeten bijdragen. Het jaar 2005 is daar een perfect startpunt voor aangezien dit jaar het VN jaar voor sport en lichamelijke opvoeding is.

SPORT SAMENWERKINGSPARTNERS VAN UNICEF NEDERLAND

FEYENOORD

Sinds 2001 werkt Unicef Nederland samen met Feyenoord. De samenwerking is uniek binnen Unicef. Aan de ene kant ondersteunt Feyenoord twee Unicef projecten in Ghana (een HIV/AIDS communicatieproject en een waterproject). Aan de andere kant werkt Unicef in Ghana samen met de Feyenoord Fetteh Football Academy, waarbij leerlingen van de voetbalopleiding van Feyenoord opgeleid zijn als AIDS voorlichters. In Nederland organiseert Feyenoord fondsenwervende evenementen voor Unicef zoals de Unicef loop en een Gala in december.

NOC*NSF

Unicef heeft samen met het NOC*NSF een lespakket voor bovenbouw leerlingen van de basisschool ontwikkeld: 'de wereld in een sporttas'. Dit project wordt gefinancierd door het NCDO. Het doel van het lespakket is kinderen hier door middel van het thema sport inzicht te geven in het leven van kinderen in ontwikkelingslanden. Het lespakket is sinds april 2005 beschikbaar zijn voor basisscholen. In de loop van 2005 zal nader onderzocht worden hoe Unicef en het NOC*NSF hun samenwerking verder kunnen uitbreiden.

Unicef

JOHAN CRUYFF FOUNDATION

De Johan Cruyff Foundation en Unicef gaan een 'trapveldjes' financieren die gekoppeld zullen worden aan bestaande Unicef projecten. Naast het aanleggen van de veldjes zal de Cruyff Foundation vooral investeren in het trainen van coaches, in het ontwikkelen van een handboek en in sportactiviteiten (naast de gebruikelijke potjes voetbal).

RIGHT TO PLAY

Johann Olav Koss is Unicef ambassadeur en oprichter van de organisatie Right To Play. Deze NGO heeft vrijwilligers in ontwikkelingslanden om sportprogramma's te introduceren. Unicef werkt in het veld in meerdere landen samen met Right To Play. Ook in Nederland willen we die samenwerking concretiseren. In maart 2005 is de samenwerking tussen Unicef en Right To Play officieel gelanceerd door Johann Olav Koss en de directeur van Unicef Henk Franken. In 2005 gaan Unicef en RTP gezamenlijk fondsen werven voor een sport project in Juba in Zuid-Sudan.

JACCO ELTINGH EN PAUL HAARHUIS

Jacco Eltingh en Paul Haarhuis organiseren elk jaar in oktober de Alex Tennis Classics in Eindhoven. Dit is een jaarlijks tennistoernooi voor oud-tenniskampioenen dat sinds 2002 plaats vindt. Grote namen als John McEnroe, Boris Richard Krajicek, Goran Ivanisevic doen mee. In 2005 is dit toernooi gekoppeld aan Unicef. Tijdens het toernooi zijn er fondsen geworven voor een aidskinderen project in Zuid-Afrika.

NATIONALE UNICEF LOOP

Unicef Nederland bestaat dit jaar vijftig jaar. Unicef heeft daarom begin oktober een nationale Unicef loop georganiseerd. Op verschillende plekken in het land liepen kinderen voor een sportproject in Brazilië.

SPORTPROJECTEN IN HET VELD GESTEUND DOOR UNICEF NEDERLAND

Momenteel ondersteunt Unicef Nederland de volgende projecten waarin sport een grote rol speelt:

- HIV/AIDS voorlichting in Ghana in samenwerking met Feyenoord
- Opleiden van sportdocenten in Juba (Zuid-Sudan) in samenwerking met Right to Play
- HIV/AIDS voorlichting door middel van vrouwenvoetbal in Kenia
- Het ontwikkelen van sportonderwijs op 50 scholen in Georgië: Sandra Roelofs, first lady in Georgië is betrokken bij dit project.
- Sporten voor kinderen die gehandicapt zijn door landmijnen in Tsjetsjenië.
- 'Recreation kits' voor community centres in Zuid-Sudan.
- Sportonderwijs in Brazilië.

De volgende projecten zitten in de pijplijn:

- Cruyff Courts: waar nog te bepalen in samenwerking met de Johan Cruyff Foundation

SPORT IN UNICEF'S PROGRAMMA'S: EEN KLEINE GREEP UIT DUIZENDEN UNICEF SPORTPROJECTEN.

ONDERWIJS

In Zambia ondersteunt Unicef de Yasheni Community School in Lusaka. Deze school geeft onderwijs aan kinderen die in extra moeilijke omstandigheden leven. Het is echter vrij lastig om deze kinderen te identificeren en uiteindelijk naar school te krijgen. Maar Unicef heeft daar een oplossing voor gevonden. Tegenwoordig organiseert coach Benson, de sportleraar van de school, elke week voetbaltrainingen in de wijk waar de school staat. Plots kruipen de kinderen uit hoeken en gaten om een potje te voetballen. Voorzichtig bouwt de coach en zijn medewerkers een relatie met de kinderen op, waarbij hij hun vertrouwen probeert te winnen. Zo leert hij waarom de kinderen niet naar school gaan en wat hun problemen zijn. Het uiteindelijke doel van dit project is om de kinderen uit te nodigen om lessen te gaan volgen op de Yasheni Community School.

HIV/AIDS VOORLICHTING

Sport is een podium voor voorlichting. Als kinderen bij elkaar komen om te sporten, dan voelen ze zich vaak vrij om over allerlei onderwerpen te praten. Zeker als er geen volwassenen bij zijn. Praten over seksualiteit bij-

voorbeeld doen kinderen meestal liever met hun leeftijdsgenootjes dan met hun ouders. Om die reden werkt Unicef samen met de voetbalschool van Feyenoord in Ghana. Deze school traint jonge getalenteerde voetballertjes, maar geeft ze ook regulier onderwijs. Heeft een speler niet het verwachte talent dan blijft hij toch op school totdat hij zijn diploma behaald heeft. Unicef heeft de spelertjes van de Feyenoord academie opgeleid tot aidsvoorlichters. Tijdens toernooien die Feyenoord organiseert vertellen ze hun leeftijdsgenootjes spelenderwijs hoe ze zich kunnen beschermen tegen het virus. Aangezien de Feyenoord pupillen rolmodellen zijn voor hun leeftijdsgenootjes wordt er zeer goed naar hun geluisterd, want iedereen wil wel voetballer worden. Unicef hoop dat de leerlingen van de school wanneer ze volwassen zijn en waarschijnlijk bekende voetbalsterren in hun land of zelfs daarbuiten zijn, het gezicht zullen blijven van de strijd tegen AIDS.

B E S C H E R M I N G

In Juba, in het zuiden van Sudan, wonen veel ex-kindsoldaten die na de traumatische ervaringen van de oorlog hun leven weer moeten oppakken. Ze moeten weer naar school en vriendjes maken, maar dit is niet makkelijk omdat veel dorpsgenoten hen nog steeds wantrouwen. Door onderwijzers op te leiden tot sportdocenten introduceert Unicef sport op de scholen waar de ex-kindsoldaten en hun dorpsgenootjes naar toe gaan. Met behulp van de sportlessen leert Unicef de kinderen in de

klas weer normaal met elkaar om te gaan en elkaar te respecteren. Daarnaast biedt sport een uitlaatklep voor de ex-kindsoldaten. Door te sporten kunnen ze weer even kind zijn en hun hoofd vrijmaken van alle zorgen die ze met zich meedragen.

V O E D I N G

In Marokko zet Unicef Olympische Atleten in om op scholen kinderen voor te lichten dat het heel belangrijk is om jodiumzout te eten. Jodiumzout vergroot de intellectuele capaciteiten van een kind. Doordat de sporters enorme rolmodellen zijn, bereikt deze informatie niet alleen het kind maar hun ouders en directe omgeving.

G E Z O N D H E I D S Z O R G

Sporten is gezond voor geest en lichaam. Onderzoek heeft uitgewezen dat kinderen die veel bewegen zich op latere leeftijd ook fitter zullen voelen. Sport heeft de potentie het lichaam te beschermen tegen ziektes en symptomen van stress en depressie te verminderen. Kinderen die sporten leren ook beter op school en hebben meer zelfvertrouwen. Daarnaast zullen sportieve kinderen minder snel gaan roken en drug gebruiken. In elk van de sportprogramma's is dit aan de orde. Maar sport kan ook als boodschapper gebruikt worden. Zo zet Unicef sport regelmatig in bij vaccinatie campagnes. Door sporttoernooien te organiseren bereikt Unicef veel mensen om hen te informeren dat hun kinderen gevaccineerd moeten worden. Daarnaast worden nationale sporthelden ingezet om

deze boodschap nog eens extra te verstrekken door middel van radio spotjes en billboards. De voetballer Kalusha heeft in Zambia bijvoorbeeld aan een dergelijke campagne meegewerkt.

Unicef

War Child

War Child Nederland

De doelstellingen van War Child Nederland zijn:

- De psychologische en sociale ontwikkeling en het welzijn van kinderen te versterken middels Psychosociale programma's waarbij de kracht van creativiteit en sport wordt ingezet;
- Het bijeenbrengen van kinderen die door de oorlog uiteen gedreven zijn, middels Creatieve en Sportieve programma's die gericht zijn op bijdragen aan een vreedzame samenleving;
- Publiek bewustzijn creëren en steun genereren voor de problematiek van kinderen in (voormalige) oorlogsgebieden.

Sinds de oprichting in 1995 werken medewerkers, artiesten, bedrijven, particulieren en kinderen onophoudelijk en gedreven aan een nieuwe toekomst voor kinderen uit oorlogsgebieden. War Child Nederland heeft inmiddels eigen projecten in oorlogsgebieden en werft eigen fondsen. Ruim vierhonderdvijftig hulpverleners van War Child Nederland helpen wekelijks zo'n 15.000 kinderen die het slachtoffer zijn geworden van gewapende conflicten.

SPORT IN WAR CHILD PROGRAMMA'S

War Child heeft in de afgelopen vijf jaar

sport ingezet binnen vele van haar programma's en projecten. Sport is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van kinderen, zowel op fysiek als op mentaal gebied is een kind gebaad bij de mogelijkheid om te sporten en spelen. Door sport en spel ontwikkeld een kind motorische vaardigheden maar ook coördinatie, samenwerking, concentratie, etc. allemaal factoren die belangrijk zijn voor een evenwichtige ontwikkeling. Het is belangrijk dat kinderen en jongeren, in het bijzonder in ontwikkelingslanden, de kans krijgen om te sporten.

In de meeste programma's gaat het om sport als onderdeel van een breder programma waar

ook met andere middelen zoals drama, muziek en visuele kunst wordt gewerkt en het vergroten van het psychosociaal welzijn van kinderen en jongeren. Voorbeelden hiervan zijn de psychosociale programma's in: Sierra Leone (2003-heden), Kososvo (2000-heden), Sudan (2002-heden), Uganda (2004-heden).

DOELSTELLINGEN BIJ SPORT PROGRAMMA'S VAN WAR CHILD ZIJN:

- Vergroten van de weerbaarheid van kinderen en jeugd.
- Het bieden van een platform voor spel en

- interactie met peers en ontspanning.
- Integratie van verschillende groepen.

Er lopen op dit moment enkele onderzoeken naar de effecten van psychosociale interventies. Zodoende kan de effectiviteit van de programma's objectief worden aangetoond en kunnen programma's mogelijk verder worden verbeterd.

VOORBEELDEN VAN WAR CHILD PROGRAMMA'S

In bepaalde programma's wordt sport op een meer specifieke manier ingezet. Voorbeelden hiervan zijn o.a.:

Eritrea: Aanleggen van sportfaciliteiten in Vluchtelingen kamp. In samenwerking met UNICEF is een sportveld aangelegd in een van de grootste vluchtelingen kampen van Eritrea. Materialen zijn aangeleverd en vrijwilligers zijn getraind in het beheer van de faciliteit en het begeleiden van activiteiten. (2003-2004)

KOSOVO

Doel van het driedaagse sportfestijn "It's all in the Game" was kinderen van verschillende etnische achtergronden samenbrengen, die door de oorlog reeds lange tijd van elkaar zijn verwijderd (Albanees, Servisch, Bosniac, Roma). In totaal kwamen 80 kinderen bijeen om in een veilige omgeving met elkaar in contact te komen en samen te spelen. 'De enthousiaste reacties duiden op een geslaagd toernooi', aldus Visar Shehu, content supervisor van World Child, de lokale partnerorganisatie van War Child.

AFGHANISTAN

In het kort: Sportonderwijsprogramma in samenwerking met het Ministerie van Onderwijs en andere internationale partners. Dit programma omvat: Curriculum ontwikkeling voor Lichamelijke Opvoeding op scholen in Afghanistan, training van leraren (theorie en 'on the job'), monitoring van praktijk op scholen. (2004-2007)

'Sport en spel vormen een nieuw platform in Afghanistan en blijkt door de neutrale plaats die het kan innemen heel geschikt.'

Chris Mastaglio werkt als projectcoördinator

voor War Child in Herat, Afghanistan. Zijn opleidingsachtergrond is milieukunde en rurale ontwikkeling. Tijdens zijn studie rugbyde hij op hoog niveau in het universiteitsteam. Dat sport en spel de focus is in het Afghanistan-project, is hem dan ook op het lijf geschreven.

'We zijn net klaar met de evaluatie van een drie maanden durend sportproject gericht op leraren en leerlingen van 25 scholen', start Chris zijn verhaal. 'Behalve dat ze nauwelijks sporten kennen in Afghanistan, stamt het meeste onderwijs van twintig jaar terug. Uit de tijd voordat de Taliban aan de macht kwamen. Ongelooflijk als je ziet welke prachtige faciliteiten Herat heeft, maar die ongebruikt blijven!'

Sport en spel hadden jarenlang geen vaste plek in het Afghaanse onderwijssysteem. Gelukkig is het ministerie van Educatie inmiddels zover, dat ze erkent dat elke leerling recht heeft op één uur lichamelijke oefening per week. Zowel jongens als meisjes, al mogen de twee seksen elkaar nog altijd niet zien tijdens het sporten. War Child probeert beide groepen te bereiken.

TIJDSVERSPILLING

Drie maanden zijn aan de korte kant voor een evaluatie, maar desondanks zijn de resultaten positief. Meer leerlingen dan voor de komst van War Child zijn in staat de lessen bij te wonen, niet alleen degenen met talent en professionele perspectieven. Daarnaast zijn de lessen veel praktischer van aard dan voorheen door de meer georganiseerde opzet en de basismaterialen die War Child beschikbaar heeft gesteld. 'Daarbij moet je denken aan de echt noodzakelijke startspullen, zoals een bal of een volleybalnet', vertelt Chris. Ook het respect van studenten voor de leerkrachten is toegenomen. Voorheen zag de schoolleiding lichamelijke oefening als tijdsverspilling. Talen en exacte vakken waren veel belangrijker. Daardoor hadden leraren, als sport ze al interesseerde, weinig overwicht. Bovendien waren ouders niet al te happig op gymnastieklessen. Ze waren bang dat hun kinderen geblesseerd zouden raken en niet meer konden meewerken thuis. Onze voorlichting over het belang van sport en spel voor een gezonde ontwikkeling van kinderen heeft hierin verandering gebracht.'

War Child medewerkers leggen niet alleen uit hoe je tegen een bal schopt en wat volleybal is, maar leggen de nadruk op de 'regels' rondom sport. Wat is het belang van een goed opgezet beleid en waarom is sport en spel voor kinderen en jeugd waardevol? Het trainen van de leraren bestaat vooral uit het leren structureren van sportactiviteiten. Dat warming-up en cooling-down wel degelijk een functie hebben. Maar ook dat het niet altijd en alleen gaat om winnen. Dat sport ook ontspanning is, beweging, plezier maken en samenwerken bijvoorbeeld. Wat we doen is behalve de basisregels van sport leren, uitleggen wat de toegevoegde waarde is van handbal, basketbal en rugby bijvoorbeeld.'

TROTS

War Child medewerkers houden de ontwikkeling van de sportlessen goed in de gaten. Elke twee weken bezoekt Chris de scholen: 'Ik kijk hoe het gaat, of er vooruitgang zit in de lessen en stuur bij waar nodig. Ik ben nog steeds verrast over de inzet en het enthousiasme van de leerkrachten zelf. Ze zijn zo leergierig en gedreven. Soms zie ik ze ook voor of na schooltijd druk in de weer met kinderen en een bal op een veldje. Helemaal uit zichzelf en vrijwillig. Als je dan bedenkt dat hun gemiddelde inkomen rond de 35 dollar per maand ligt, neem ik echt m'n petje af.'

Ook de reacties van de leerlingen zijn bemoedigend. Ze hebben na afloop een vragenlijst ingevuld over de sportactiviteiten. De reacties waren voor 85 procent heel positief. 'Aanvankelijk stonden ze sceptisch tegenover de leraren. Ze vonden ze niet professioneel. Maar sinds onze trainingen zijn ze stukken beter te spreken over hun lessen.'

Het meest onder de indruk is Chris van de allesoverheersende positieve 'spirit' van zowel de leraren als de leerlingen: 'Iedereen staat zo open voor onze activiteiten. Natuurlijk is wat wij bieden nieuw en spannend. Maar daarnaast zijn ze gewoon moe van de afgelopen decennia en willen ze verandering. Afghanen zijn enorm trots op hun land. En dat is wat ze naar de rest van de wereld willen uitdragen!'

Unicef

NKS

De NKS is belangenbehartiger van de Nederlandse breedtesport en is een groeiende koepelorganisatie met meer dan 400.000 leden, georganiseerd in ruim 2.700 verenigingen. De NKS bouwt via de sport aan een respectvolle, gezonde samenleving waarin iedereen met plezier kan meedoen. Om haar doel te bereiken levert de NKS een veelzijdig producten- en dienstenpakket voor verenigingen, bonden, gemeenten en scholen. Dit gebeurt in de vorm van informatie, advies, cursussen, onderzoek, publicaties, handleidingen, thema-avonden en projecten.

De NKS wil een bijdrage leveren aan het gezamenlijk toewerken naar een betere wereld. Haar kennis en vaardigheden zet zij daarom ook in voor sportprojecten in ontwikkelingslanden. Kernactiviteit is hierbij de ontwikkeling van sportinfrastructuur door verenigingsopbouw en verenigingsondersteuning en wordt een extra accent gelegd op de instrumentele waarde die sport heeft bij vredesopbouw & traumaverwerking, gezondheidsbevordering & preventie, gender empowerment & equality en bieden van handelingsperspectief aan jongeren. Dit werk heeft een brede invloed op de ontwikkeling van de samenleving en gebeurt voor en

met ministeries, bonden en andere organisaties. Momenteel begeleidt de NKS sportontwikkelingsprojecten in Suriname, Burkina Faso en Gambia. Er worden projecten voorbereid in Soedan, Kenia, Nicaragua en El Salvador.

HOEZO BUITENSPEL? BURKINA FASO

Het doel van het project was de versterking van drie jongerenorganisaties in het noorden van Burkina Faso op het gebied van sport middels het aanbieden van kaderopleidingen voor recreatiesportleider, jeugdvoetbaltrainer en verenigingsondersteuner. Daarnaast is sportma-

teriaal gedoneerd en is een werkplaats ingericht om tweedehands sportmateriaal en -schoenen op te knappen. Het project is afgerond en heeft een vervolg gekregen in het project: Capaciteitsversterking van het INJEPS Burkina Faso.

CAPACITEITSVERSTERKING VAN HET INJEPS BURKINA FASO

Het INJEPS (l'Institut National de la Jeunesse de l'Education Physique et des Sports) is de enige MBO-opleiding voor jeugdwerkers, sportleiders en leraren lichamelijke opvoeding in Burkina Faso. Het INJEPS wordt in haar

functioneren belemmerd door een gebrek aan kennis, een groot verloop onder de docenten, het gebrek aan middelen en de slechte staat van de sportterreinen.

Het doel van het sportontwikkelingsproject is: 'Het verschaffen van technische en financiële assistentie aan het INJEPS, ten einde het INJEPS in staat te stellen een scholing te verzorgen aan studenten en organisaties die zich richten op sport en opbouwwerk en de ontwikkeling van de sportinfrastructuur op verschillende niveaus, waarbij de ontwikkeling van gezondheid, de emancipatie van meisjes en vrouwen centraal staan'. INJEPS wordt ondersteund met: curriculumontwikkeling waarbij extra accenten liggen op integratie van gezondheidsvoorlichting en gender in het curriculum en het aanpassen van de opleiding aan de huidige Burkinabé sociaal maatschappelijke situatie. Daarnaast worden docenten/kader opgeleid, renovatie/opbouw van het gebouw en velden. Tevens ligt het accent op de versterking van de positie van het INJEPS ten opzichte van haar nationale en provinciale partners als aanbieder van opleidingen.

PROJECT SURINAME SPORT!

De NKS is in 2003 gestart met het sportontwikkelingsproject Suriname Sport! Doel is de opbouw en versterking van (sport)organisaties en de lokale sportinfrastructuur door de scholing van recreatiesportleiders en sportorganisatiemanagers/ondersteuners, de scholing van docenten en opleidingsdocenten recreatiesport, donatie van sportmateriaal, renovatie/opbouw van basis-sportvoorzieningen, ondersteuning van sportorganisaties en het instellen van lokale breedtesportcommissies. Extra nadruk ligt op participatie van jongeren en vrouwen en de inzet van sport als ontwikkelingsinstrument ter bevordering van emancipatie, gezondheid en samenlevingsopbouw. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met het ministerie van VWS, Cordaid, Mensen in Nood, PSO en sportbonden in Nederland en in Suriname met Stichting Sahara, het Surinaamse Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling (MINOV), het Surinaams Olympisch Comité (SOC), BRESS en Surinaamse sportbonden.

Resultaten

Er zijn inmiddels circa honderdvijftig mensen

opgeleid tot recreatiesportleider, honderd personen hebben een diploma verenigingsmanagement in ontvangst mogen nemen, zes personen zijn opgeleid tot assistent-docent recreatiesport en drie personen zijn opgeleid tot erkend docent recreatiesport en opleidingsdocent recreatiesport van het MINOV. Er zijn lokale sportontwikkelingscommissies in het leven geroepen, basis-sportvoorzieningen gerealiseerd en sportmateriaal gedoneerd. Ook zijn er zo'n zestig personen opgeleid tot gecertificeerd voetbal- en slagbal-trainer.

Uit een tussenevaluatie gericht op de sociaal maatschappelijke effecten blijkt dat bijna alle deelnemers meer zelfvertrouwen hebben gekregen en standvastiger in de maatschappij staan. Kinderen en vrouwen zijn uit hun huizen gekomen en maatschappelijk actief geworden en er zijn nieuwe structurele sportactiviteiten ontstaan voor de gemeenschap.

LET US PLAY! GAMBIA

De NKS heeft in samenwerking met de organisatie Foundation for African Sport Development (FASD) het sportontwikkelingsproject 'Let Us Play!' uitgevoerd in de stad Serekunda te Gambia. Doel van het project was de versterking van de Nederlandse jongerenorganisatie Unity for Kids door de opleiding van (analfabete) sportleiders en donatie van sportmateriaal. Unity Football Academy in Gambia is een project van Unity for Kids. Dit voetbalproject biedt jongeren uit de *ghetto's* gratis de kans om te voetballen en draagt zo bij aan een verbetering van de sociale en maatschappelijke leef-

omgeving van de vele kinderen.

Met het sportontwikkelingsproject hebben twee NKS docenten een sportsleaderscourse aangeboden aan de huidige vrijwilligers en vrijwilligers van partnerorganisaties. Gedurende zes weken zijn zij opgeleid tot basissportleider met daarbij een technische aanvulling in volleybal en basketbal. Aansluitend op de cursus wordt van de cursisten verwacht dat zij ieder twee nieuwe sportleiders al begeleidend opleiden die ieder weer eigen teams gaan mobiliseren en trainen. Zo wordt de duurzaamheid van de activiteiten bevorderd. Een deel van de cursisten was analfabeet. Met de kennis van dertig opgeleide personen als basissportleider kan het project verder worden geprofessionaliseerd en uitgebreid. Dit heeft tot gevolg dat uiteindelijk meer kinderen kunnen deelnemen aan het project en zo hun leefomgeving en de maatschappelijke positie verbeterd.

CONCRETE RESULTATEN:

- dertig personen opgeleid tot basissportleider
- waarvan vijftien personen met kennis om volleybal te introduceren binnen het project
- hiervan vijftien personen met kennis om basketbal te introduceren binnen het project
- structurele aandacht voor Aidspreventie en andere gezondheidsaspecten
- betere kwaliteit van het trainingsaanbod voor kinderen
- meer meisjes ook door deelname van vrouwelijke cursisten
- meer deelnemers door uitbreiding van sporten met basketbal en volleybal

NKS

NKS

Unicef

NOC*NSF

NOC*NSF heeft in de jaren negentig op het terrein van Sport en Ontwikkelingssamenwerking veel missies en projecten zelf uitgevoerd. De afgelopen jaren zijn de werkzaamheden vooral gericht op belangenbehartiging van de sportsector in het kader van ontwikkelingssamenwerking en het faciliteren van betrokkenheid van de Nederlandse sportbonden op dit terrein.

SPORT DEVELOPMENT PROJECT KAKUMA

Tot 2003 was NOC*NSF als projectuitvoerder betrokken bij het 'Sport Development Project Kakuma', (1998-2002) in en rond een vluchtelingenkamp in het noordwesten van Kenia. Dit was een co-productie van NOC*NSF en MYSA, een lokale jongerenorganisatie die wekelijks ook nog eens 15.000 kinderen laat voetballen in de sloppenwijken van Nairobi. Het project in het kamp en in de lokale gemeenschap Kakuma had tot doel met de inzet van sport bij te dragen aan lokale vrede en verzoening en sportontwikkeling te realiseren. Op het hoogtepunt van het project was een kwart van de vluchtelingenpopulatie in Kakuma wekelijks betrokken bij sportactiviteiten. De UNHCR heeft bevestigd dat, ondanks het pionieren, de inzet van sport duurzaam heeft bijgedragen aan verbetering van de situatie in

Kakuma. Het project heeft ook geresulteerd in een in de gemeenschap ingebedde sportorganisatie (Kakuma Sport Association) die een structureel sportaanbod verzorgt, ook voor meisjes, vrouwen en personen met een beperking. Dit is tot op heden mogelijk gebleven dankzij de betrokkenheid van Olympic Aid/Right To Play (2002-2005).

INTERNATIONALE WERKCONFERENTIE THE NEXT STEP

In 2003 heeft NOC*NSF, samen met het ministerie van VWS en NCDO, de internationale werkconferentie 'The Next Step, sustainable development in and through sport' (Amsterdam) georganiseerd. Deze bijeenkomst, met 50% deelname vanuit ontwikkelingslanden, is door verschillende internationale organisaties aangegrepen om intenties op het gebied van sport

en ontwikkelingssamenwerking bekend te maken. De Next Step Amsterdam heeft een eerste concept voortgebracht voor een internationale code of conduct: 'Common Principles on Partnership'; Sport en aidsprojecten zullen in kaart worden gebracht; en Unicef zegde toe om sport vanaf 2005 in te zetten als belangrijk(st) middel voor ontwikkeling binnen haar landenprogramma's, zoals onder meer bij de opvang van kindsoldaten en straatkinderen, in vluchtelingenkampen en bij aidspreventie programma's.

Daarnaast heeft de Next Step conferentie ook een hele reeks zogenaamde pre-tools opgeleverd, die na verdere uitwerking uiteindelijk zijn opgenomen in een toolkit Sport for Development. Deze internationale toolkit waaraan, twintig internationale partners hebben meegewerkt, is in de zomer 2005 gelanceerd tijdens de tweede Next Step conferentie in

Livingstone, Zambia in 2005. De Noorse Sportfederatie nam met dit internationale vervolg op de Next Step in Amsterdam het stokje over van de Nederlandse organisatoren. De Engelse overheid en nationale sport organisatie UK Sport hebben inmiddels aangekondigd de Next Step conferentie in 2007 te zullen organiseren.

DE WERELD IN EEN SPORTTAS

NOC*NSF heeft in 2005 samen met Unicef en met samenwerking van NCDO een lespakket ('De wereld in een sporttas') ontwikkeld over sport en ontwikkelingssamenwerking voor het basisonderwijs over sport en ontwikkelingssamenwerking. Het doel van het lespakket is kinderen inzicht te geven in de leefomstandigheden van kinderen in ontwikkelingslanden en ze te leren welke rechten kinderen hebben en waarom die zo belangrijk zijn. Daarnaast worden ze zich bewust van de positieve effecten van sport en spel voor de ontwikkeling van kinderen en komen ze zelf meer in beweging. Het lespakket bestaat uit zes gymlessen en zes lessen in het klaslokaal.

De sporttas, die de deelnemende scholen krijgen, is gevuld met sport- en spelmateriaal uit acht ontwikkelingslanden: Vietnam, Mongolië, Afghanistan, Kenia, Zimbabwe, Sierra Leone, Brazilië en Mexico. De tas bevat ook een cd met spelletjes die toelichting krijgen in het bijgevoegde lesmateriaal. Met de tas kan een hele groep tegelijkertijd aan de slag. Bij elk sportattribuut hoort een verhaal over een kind uit het bij het attribuut horende land. In het verhaal komt altijd een sport- of spelactiviteit voor. De docent leest een stukje van het verhaal voor en daarna gaan de kinderen in de gymles met deze sport aan de slag.

Na afloop delen de leerlingen hun ervaringen en gaan ze verder met het verhaal. Het portret biedt een aantal aanknopingspunten voor verdiepingsopdrachten. Belangrijk is dat telkens de relatie wordt gelegd tussen wat de kinderen in ontwikkelingslanden doen en vinden, en hoe kinderen in Nederland daar tegenaan kijken. Als afsluitende opdracht ontwerpen de leerlingen ook een eigen spel.

FACILITEREN NEDERLANDSE SPORTBONDEN

NOC*NSF faciliteert echter vooral haar

Unicef

Unicef

achterban: de Nederlandse Sportbonden, door het kanaliseren van alle sportgerelateerde aanvragen -van die achterban voor ondersteuning van sportontwikkelingsprojecten in een ontwikkelingsland- richting de vereniging PSO. Deze koepel van Nederlandse ontwikkelingsorganisaties ondersteunt initiatieven op het gebied van capaciteitsversterking en NOC*NSF is sinds een paar jaar lid is van deze vereniging.

Ook heeft NOC*NSF een samenwerkingsrelatie met Right To Play, een belangrijke internationale speler het terrein van sport en ontwikkelingssamenwerking. RTP werkt in Nederland ook samen met een groeiend aantal sportbonden.

NCDO /
Sebastian Rich

RIGHT TO PLAY: Waar, wat en hoe

Right To Play is een internationale humanitaire organisatie die ernaar streeft alle kinderen ter wereld te laten sporten en spelen. Elk kind heeft immers het recht om te spelen, vastgelegd in het VN-verdrag van de Rechten van het Kind. Met sport en spelprogramma's biedt Right To Play (RTP) de minst bedeelde kinderen in de meest achtergestelde gebieden een betere toekomst. Sport en spel heeft en geeft die kracht; het bevordert een gezonde fysieke, sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen, versterkt de gemeenschappen waarin zij leven en draagt bij aan gezondheid en vrede. Sport is vormend: het geeft kinderen plezier in het leven en leert hen waarden als discipline, teamwork, respect en vertrouwen.

De filosofie van Right To Play, 'Look after yourself, look after one another' onderstreept het geloof in de kracht van sport. Met de sport- en spelprogramma's leert RTP kinderen voor zichzelf en voor elkaar te zorgen. De positieve effecten zijn terug te zien in pro-

gramma's gericht op ondermeer jonge vluchtelingen, voormalig kindsoldaten en weeskinderen. Viervoudig Olympisch kampioen gouden medaillewinnaar Johann Olav Koss is oprichter en president van Right To Play.

PROGRAMMA'S

De sport- en spelprogramma's van Right To Play richten zich op kinderen die door conflict, armoede of ziekte getroffen zijn. Internationale vrijwilligers worden voor minimaal twaalf maanden naar een project

uitgezonden als projectcoördinator. Ter plaatse leiden ze lokale mensen op tot coach. Dit doen ze in nauwe samenwerking met de lokale gemeenschappen en internationale, nationale en lokale partners. De vrijwilligers en de lokale coaches stellen vervolgens sport- en spelgroepen in en organiseren activiteiten die een gezonde leefstijl promoten. Het neerzetten van een duurzame infrastructuur van betrokkenheid, capaciteit en netwerk is cruciaal. Right To Play stimuleert lokaal ownership: de projecten moeten gedragen en uitgevoerd gaan worden door de lokale gemeenschap. Right To Play werkt wereldwijd met twee kernprogramma's: SportWorks en SportHealth.

SPORTWORKS

In het SportWorks programma zet Right To Play sport en spel in voor een gezonde ontwikkeling van kinderen, en voor het opbouwen van lokale capaciteit. SportWorks programma's worden meestal uitgevoerd in gebieden met vluchtelingen en migranten. Met een volleybal-competitie, voetbalwedstrijd of gymlessen worden kinderen ter plaatse begeleid en gestimuleerd om regelmatig te sporten. Niet alleen de kinderen, ook de betrokken volwassenen krijgen hiermee een zinvolle en gezonde invulling van hun dagelijks leven.

SPORTHEALTH

Het SportHealth programma bevat dezelfde componenten als het SportWorks programma, met een toevoeging op het gebied van gezondheid. De sport- en spelactiviteiten uit het SportWorks programma vormen uitgangspunt bij SportHealth om voorlichting te geven over belangrijke nationale gezondheidskwesties, zoals het voorkomen van ziektes als malaria, TBC en HIV/Aids, het belang van vaccinaties en het promoten van een gezonde levensstijl. Een mooi voorbeeld van hoe SportHealth heeft gewerkt is de inzet van topvoetballer Kalusha. Hij heeft zich namens Right To Play ingezet voor een grote inentingscampagne in Zambia. SportHealth programma's worden voornamelijk in stedelijke gebieden uitgevoerd.

Land	Projectlocatie	Type	Korte omschrijving
1	Azerbaïjan Sumgayit	SportWorks	Vooraf IDP-(internally displaced persons) kinderen die met regelmatige sport en spelactiviteiten een gezonde ontwikkeling krijgen.
2	Azerbaïjan Baku	SportWorks	Tsjetsjeense vluchtelingen en asielzoekers krijgen met sport en spelactiviteiten een gezonde ontwikkeling.
3	Benin Kpomasse	SportWorks	Lokale coaches worden getraind in vluchtelingenkamp (ong. duizend vluchtelingen waarvan de helft kinderen); lokale gemeenschap draagt het project nu voor het grootste deel
5	Chad Iridimi en Mile	SportWorks	Sudanese vluchtelingen uit de Darfur-regio krijgen permanent sport- en spelactiviteiten van onderwijzers, coaches en community-leaders om oa. te werken aan conflictoplossing en communicatie-vaardigheden.
6	Ghana Accra	SportHealth	Ghana was het eerste land waar in 2002 het SportHealthprogramma begon. Opgeleide sportleraren bereiken via het onderwijssysteem kinderen door het hele land.
7	Guinee N'Zerekore	SportWorks	In twee vluchtelingenkampen (samen ong. 30.000 vluchtelingen uit Liberia) wordt jeugd opgeleid tot coaches. Ook wordt HIV/Aids voorlichting gegeven
8	Ethiopië Addis Abeba	SportHealth	
9	Kenya Kakuma	SportWorks	
11	Palestijnse Gebieden Jericho en Ramallah	SportWorks	
12	Israël/ Palestijnse Gebieden	Twinned School project	In samenwerking met het Peres Centre for Peace. Gemengde voetbalteams met Israëlische en Palestijnse kinderen (380 jongens tussen 6 en 16 jaar) spelen samen.
13	Mali Bamako	SportHealth	Kinderen tussen de 5 en 19 in jeugdcentra (oa. straatkinderen) krijgen oa. HIV/Aids-voorlichting. Eind 2004 organisatie van grote nationale mazelen-inentingscampagne.
14	Mozambique Maputo	SportHealth	
15	Pakistan Quetta, Peshawar	SportWorks	Afghaanse vluchtelingen. Veel vrouwelijke deelnemers aan het project.
16	Rwanda Kigali	SportHealth	HIV/Aids voorlichting voor jeugd tussen 7-24 en onderwijzers van lagere en middelbare scholen is focus van het project.
18	Sierra Leone Freetown, Makeni	SportHealth	Doelgroep is ong. 30.000 kinderen en jeugd (7-25 jaar) uit de gebieden rond Freetown en Makeni. HIV/Aids-voorlichting is focus van het project.
19	Sierra Leone Bo	SportWorks	Project is verdeeld over 8 vluchtelingenkampen met vluchtelingen uit Liberia. Inmiddels zijn 230 coaches opgeleid.
20	Sierra Leone Kono	SportWorks	Activiteiten met voormalig kindsoldaten en teruggekeerde kinderen uit Liberia en Guinee. 'Vredesspelletjes' en coachtrainings hebben zichtbaar effect.
21	Sudan Juba	SportWorks	
22	Sudan Juba	SportHealth	
23	Sudan Darfur (Nyala)	SportWorks	
24	Tanzania Dar es Salaam	SportHealth	
25	Tanzania Serengeti-district	SportWorks	
28	Tanzania Kibondo, Kasulu en Ngara	SportWorks	
31	Tanzania Mugumu, Kyambahi en Natta Wards	SportWorks	
33	Thailand Tham Hin, Ban Don Yang	SportWorks	Vluchtelingen uit Burma
35	Thailand Ranong, Chumpom	SportWorks	Migrantenproject
37	Thailand Sangkhlaburi en Thong Pah Pum district	SportWorks	Migranten en locale Thai
38	Thailand Nu Po		Vluchtelingenkamp
39	Thailand Umpium	SportWorks	Vluchtelingenkamp
40	Oeganda Kampala	SportHealth	
44	Oeganda Rhino-camp in Arua, Imvepi, Nakivale, Oruchinga	SportWorks	Imvepi: 26.000 vluchtelingen uit Zuid-Soedan, Congo, Oegandese IDP's en Oegandezen
45	Zambia Lusaka	SportHealth	
46	Zambia Kala en Mwange	SportWorks	

Nog te implementeren projecten op de korte en middellange termijn:

Afghanistan, SportWorks	Egypte
Sri Lanka, gebieden door tsunami getroffen, 2 projecten SportWorks	Syrië, Palestijnse vluchtelingen
Thailand, in gebied door tsunami getroffen, 1 project	SportWorks
Indonesië, in gebied door tsunami getroffen, 2 projecten SportWorks	India
Indonesië, in Atjeh-regio, 2 projecten (SportWorks)	Tajikistan
Sri Lanka, in Galle-district; focus op wezen, 1 project SportWorks	Oezbekistan
Libanon, Palestijnse vluchtelingen, SportWorks	Georgië
Liberia	Pakistan, door aardbeving getroffen gebied, SportWorks
Jordanië	

KNVB: Coach the coach

De KNVB heeft in de periode 2000-2005 ruim 90 scholingsprojecten uitgevoerd in het kader van het Sport & Ontwikkelingsprogramma 'Coach the Coach'. In deze projecten wordt een opleidingspiramide gevolgd van vier fasen. Tijdens de eerste drie fasen wordt kader van lokale partnerorganisaties ter plekke opgeleid. Deze organisaties zetten voetbal in om sociale ontwikkeling op gang te brengen. Een afrondende docentenstudie in Nederland vormt de vierde fase.

Het doel van de capaciteitsopbouw is dat op de middellange termijn sportinitiatieven gericht op ontwikkeling zelf efficiënt worden. Continuïteit is zo beter gewaarborgd. Op lange termijn kunnen deze organisaties zelfs samenwerken met KNVB aan outreach naar andere lokale partnerorganisaties. Met andere woorden: het creëren van Zuid-Zuid hulp.

LANGDURIGE RELATIE

De looptijd van projecten varieert van éénmalig en kort tot langdurig en doorlopend. Alhoewel het streven altijd is om een langdurige relatie op te bouwen met een lokale partnerorganisatie, is de KNVB voor haar hulpprogramma's financieel afhankelijk

van overheidssubsidies en fondsen. Het lukt lang niet altijd om voor langdurige financiering te zorgen. Dan blijft hulp helaas beperkt tot een éénmalig scholingsproject of tot een half afgebouwde opleidingspiramide. Op dit punt is nog veel winst te boeken.

INFORMATIE OVER EFFECTEN: NAUWELIJKS BESCHIKBAAR, MOEILIJK MEETBAAR

De effecten van de inspanningen zijn uitsluitend af te meten aan aantallen deelnemers aan de scholingen en voetbalactiviteiten die daaruit naar voren komen. Monitoring vindt nauwelijks plaats omdat er geen fondsen voor

vrijgemaakt worden in de projectsubsidies van de overheid. Het best meetbare effect is een langdurige relatie met de partnerorganisatie waarbij cursisten doorgroeien binnen de structuur. In landen waar de KNVB de opleidingspiramide heeft weten te voltooien (Kenia, Zambia, Burkina Faso, Mozambique) zie je dat zelfhulp ontstaan is. Hierdoor is de rol van de KNVB in de basale opleidingen veranderd van opleidingsorganisatie naar facilitator. Dat is een sprong voorwaarts. De kansen liggen dáár waar de lokale partnerorganisatie goed georganiseerd is, duidelijke structuur heeft, sterk lokaal verankerd is, niet afhankelijk is van één donor en de drive om beter te worden van binnenuit de organisatie komt.

LOCATIE: AFRIKA, AZIË EN CARIBEN

De projecten van de KNVB vinden plaats in landen waar Nederland sportief, historisch en/of vanuit overheidswege een ontwikkelingsband mee heeft. De focus ligt op Afrika en (voormalige) Nederlandse gebiedsdelen.

Afrika:

Zuid-Afrika, Mozambique, Zambia, Kenia, Tanzania, Burkina Faso, Eritrea, Ghana, Lesotho, Zimbabwe

Azie:

China, Indonesië, Bhutan, Kirgizstan.

Cariben:

Nederlandse Antillen, Aruba, Suriname, Colombia, Cuba.

Europa:

Rusland.

'VOETBAL VOOR ONTWIKKELING' PROGRAMMA MYSА - KNVB

Een voorbeeld van een KNVB-project

PARTNERS

- Mathare Youth Sports Association (Kenia) - Zuid Partner
- Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) - Noord Partner
- Prins Claus Fonds (donor, Netwerkpartner van MYSА sinds 2005)
- PSO (donor, partner van KNVB voor expertmissies sinds 2003)
- NOC*NSF (donor, SNS-gelden 1998-2005)

DOELSTELLING

Capaciteitsopbouw bij MYSА en door MYSА bij vergelijkbare initiatieven (opzetten van Zuid-Zuid hulp)

LOCATIE

- Nairobi en Nederland (scholen van lokale leiders van MYSА tot docent voor cursussen 'Voetbal voor ontwikkeling')
- Rest van Kenia (scholen van jeugdleiders door MYSА-staf van vergelijkbare initiatieven zoals Kakuma Refugee Camp, Kibera-Nairobi, Homa Hills, Moving the Goalposts)

- Tanzania en Uganda (opzetten door MYSА-staf van jeugd sportactiviteiten in vluchtelingenkampen)
- Zambia, Mozambique, Zuid-Afrika (scholen van jeugdcoaches volgens het programma 'Voetbal voor ontwikkeling')
- Soedan - Rumbek (opzetten van sportinfrastructuur volgens de MYSА richtlijnen in het kader van remigratie van Zuid-Soedanezen uit Kakuma, wederopbouw van Zuid-Soedan)

LOOPTIJD / STATUS

- De samenwerking KNVB en MYSА begon in 1998 met voetbalcoachcursussen voor jeugd-leiders van MYSА in Nairobi en in het Kakuma vluchtelingenkamp, waar MYSА-medewerkers door NOC*NSF aangesteld waren om sportactiviteiten op te zetten.
- In 2001 heeft MYSА de 'MYSА Academy for Youth and Leadership Courses' opgericht in samenwerking met de KNVB Academie.
- In 2003 is de eerste cursus door KNVB instructors van MYSА onder KNVB auspiciën gegeven aan 35 jeugdleiders van SCORE in Zambia.
- In 2004 hebben de Instructors van MYSА samen met een KNVB-docent een internationale cursus georganiseerd in Nairobi met coaches uit 5 landen
- In 2005 is er een groep van 4 jonge docenten die zowel in Kenya als daar buiten cursussen geven voor 'Voetbal voor ontwikkeling'. Een zelfde aantal is in opleiding.
- In mei 2005 is een eerste scholing gegeven aan 22 vrouwen uit MYSА op weg naar docentschap met als doel het verkrijgen van 2-4 vrouwelijke Instructors.

AANTALLEN/STATISTIEKEN

- In de periode 1998-2001 zijn ongeveer 250 jeugdcoaches bij MYSА opgeleid door Nederlandse experts op voetbalgebied (jeugdcoachcursussen).
- In de periode 2001-2005 zijn ongeveer 500 jeugdcoaches in de MYSА zones opgeleid via de 'Youth and Leadership Courses' van de MYSА Academy met lokale instructors.
- In de periode 2003-2005 zijn ongeveer 400 cursisten internationaal opgeleid in de KNVB-programma's in Afrika (Kenia, Zambia, Mozambique, Zuid-Afrika) met MYSА Instructors.

SUCCEFACTOREN

Waarom is het MYSА-KNVB programma een succes? De KNVB onderscheidt de volgende succes factoren en kritische factoren (zaken die voor verbetering vatbaar zijn):

- Sterke lokale organisatie.
- Duidelijke opleidingsdoelstelling vanuit de lokale organisatie.
- Langdurige samenwerking met één opleidingsvisie.
- Toevoegen van onderwerpen over sociale ontwikkeling maakt van lokale coaches Experts op het gebied van 'Voetbal voor ontwikkeling'.
- Transparante organisatie met goede verslaglegging (inhoudelijk en financieel).

KRITISCHE FACTOREN

- De basis van de opleidingspiramide is breed, de top echter erg smal. Er zouden méér mensen opgeleid moeten worden om net onder de top het aantal opgeleide mensen (instructors, management) te verbreden, maar daarvoor ontbreken de financiën.
- Opleiden kost geld en MYSА zelf heeft niet voldoende financiën om dit te betalen. Men zal dus voorlopig afhankelijk blijven van donoren die in deze programma's geloven.
- Voor de outreach programma's zijn donoren niet gewend om een 'expertfee' aan de organisatie te betalen, maar uitsluitend de directe kosten van uitzending.
- Er is te weinig steun vanuit de internationale ontwikkelingsorganisaties om deze methodiek te omarmen en een organisatie als MYSА financieel te ondersteunen om méér outreach projecten te doen.

KNVB / Johan van Geijn

CURSUS OPZET

	Session 1 (90 min) Theory	Session 2 (90 min) Practice	Session 3 (90 min) Theory	Session 4 (90 min) Practice
Day 1	Football and Social Development (1) – the role of football	Football learning and coaching process	What is football? Reading the game	Reading the game (course group)
Day 2	Criteria for age group training	Principles of a training (demo)	Principles of 4 vs. 4 (video)	4 vs. 4 game
Day 3	Technique, Insight and Communication	T, I, C (course group)	Preparation of a training session	Training (course group)
Day 4	Football and Social Development (2)	Football and Social Development (3)	Tasks and functions in 4v4 and 7v7	Teaching in 4v4 (group of players)
Day 5	Variations in 4v4	Coaching (course group)	Organization of 4v4 tournament	Coaching (youth players)
Day 6	Football and Social Development (4)	4v4 Tournament (40-60 kids)	4v4 Tournament (40-60 kids)	Course evaluation and Certificates

Football and Social Development topics:

- Sport and Social Development (MYSA Structure).
- Sport and Environment (Sport and Community services).
- Sport and Gender (Girls have a right to play and speak up).
- Sport and Health Care (HIV/AIDS Prevention and information through Football).
- Sport and Leadership (importance of youth leaders).

MYSA CURSUSSEN 'SPORT & LEADERSHIP' IN 2004

MYSA Cursussen in 2004	Jongens/mannen	Meisjes/vrouwen	Totaal
Coachcursussen			
Norway cup selected coaches	14	2	16
Dandora group coaches trained	8	3	11
Kariobangi group coaches trained	10	2	12
Kahawa group coaches trained	5	2	7
Mathare group coaches trained	12	5	17
Refresher course	14	2	16
Non MYSA coaching course	12	3	15
International Course	12	-	12
Basic Course all zones MYSA	14	3	17
Teambuilding workshops (2x)	21	20	41
Instructor Group Workshop	16	2	18
Totaal	138	44	182
Scheidsrechterscursussen			
Mathare group - pilot course	10	-	10
Dandora group - pilot course	9	-	9
Kariobangi group - pilot course	11	1	12
Kahawa group - pilot course	11	1	12
MYSA Group - Level 1 KNVB	25	3	28
Totaal	66	5	71
Voetbalontwikkeling in de zones d.m.v. voetbalclinics			
Eastleigh	115	16	131
Githurai	64	28	92
Ruaraka	36	16	52
Mathare	105	15	120
Totaal	320	75	395
Voetbalontwikkeling in de zones d.m.v. goalkeeperclinics			
Mathare group	15	6	21
Dandora group	17	9	26
Kariobangi group	10	2	12
Kahawa group	8	4	12
Totaal	50	21	71

MYSA en KNVB helpen jongeren in Keniaanse sloppenwijken

Verder door voetbal

door PATRICK BUIS

'Als jij iets doet voor MYSA, doet MYSA iets voor jou'. Dit is sinds 1987 het motto van de Mathare Youth Sports Association (MYSA), een organisatie in de sloppenwijken van de Keniaanse hoofdstad Nairobi, die kansarme jongeren onder meer via voetbalprogramma's een kans biedt op een beter bestaan: voetbal als katalysator voor sociale ontwikkeling.

Sinds 1960 ondersteunt de KNVB het project door jongeren lokaal op te leiden tot bijvoorbeeld coach of scheidsrechter. Deze door de KNVB Academie opgeleide jongeren geven vervolgens via de MYSA Academie hun kennis weer door aan andere jeugdleiders binnen de organisatie.

Enige vereiste voor de voetballertjes in spe om zich bij MYSA aan te kunnen sluiten, is dat ze zich verplichten tot hulpverlening aan anderen door bijvoorbeeld hun zwaar vervuilde omgeving op te ruimen en schoon te houden, hiv/aids-voorlichting te geven - naar schatting is ongeveer 20 procent van de jongeren in Nairobi besmet met hiv - straatkinderen te herintegreren en de positie van de vrouw te verbeteren.

Aids-voorlichting

Met een 'cleanup' van de omgeving verdienen de voetbalteams zes punten die meegenomen worden in het klassement van de voetbalcompetitie. Ter vergelijking: met een wedstrijd kunnen maar drie punten verdiend worden. Om aan de competitie mee te kunnen doen, zijn twee cleanups nodig. Door bijvoorbeeld hiv/aids-voorlichting te geven, verdienen de jongeren individueel punten. De meest toegewijde jongeren worden één keer per jaar beloon met een beurs: een een-

malige uitkering van 100.000 Keniaanse shillingen waarmee bijvoorbeeld het schoolgeld betaald kan worden en schooluniformen, boeken en andere benodigdheden gekocht kunnen worden.

Pakweg 17.000 jongens en meisjes spelen anno 2005 elk weekinde in meer dan duizend teams, ongeveer 800 jongens-teams en ruim 250 vrouwen-teams, op de trapveldjes in de Mathare-vallei.

Hoewel de vallei op plattegronden wordt aangeven met een grote groene strook van vijftien kilometer lang ten oosten van het stadscentrum, is het gebied in werkelijkheid een sloppenwijk waar ongeveer 500.000 mensen onder erbarmelijke omstandigheden wonen. Het gebied is één grote vuilnisbelt en open riool. Sanitaire voorzieningen, schoon water en elektriciteit zijn niet beschikbaar. Ziekten zijn aan de orde van de dag en de criminaliteit viert er hoogtij.

Ten midden van deze chaos woont de 22-jarige Fredrick Otieno. Op 16-jarige leeftijd verloor hij zijn ouders en eerder dit jaar verloor hij kort na elkaar zijn twee oudere zussen, respectievelijk 26 en 30 jaar oud. Hij vermoedt dat de oorzaak aids was, maar zeker weet hij dit niet. „Zij waren in ieder geval erg ziek“, zegt hij. Sindsdien staat hij er alleen voor. Andere familieleden ontwijken hem, uit vrees voor hem te

moeten zorgen. Voor een opleiding was geen geld, dus zit hij nu werkloos thuis. Zijn enige uitlaatklep is MYSA. In 1992 werd hij Ed. Zijn voetbalschoenen heeft hij inmiddels ingewisseld voor een camera. Sinds 1997 is hij lid van Shootback, een ander initiatief van MYSA, waarbij jongeren een fotografieprogramma volgen. Sinds in 1999 in Londen het Shootback-photography boek werd gelanceerd, noemt Otieno zich trots professioneel fotograaf. Voor het boek fotografeerde de jongeren het leven in de slums van Nairobi.

Stimuleert

„Dit soort initiatieven is een enorme boost voor kinderen om zich verder te ontwikkelen“, aldus Johan van Geijn, de internationale projectcoördinator van de KNVB. „Sport stimuleert vaardigheden die nodig zijn voor een productief leven in de gemeenschap en helpt op die wijze bij de bestrijding van armoede.“

Vanwege het succes en de internationale erkenning - in 2003 won MYSA als eerste niet-culturele organisatie de Prins Claus Award - is het motto van 'sport voor sport' verschoven van 'sport naar ontwikkeling in het algemeen'. Het Prins Claus Fonds was zo onder de indruk, dat het meer wilde met MYSA.

„Door sport en cultuur meer naar elkaar toe te trekken, werd de ruimte gecreëerd om meer in de lijn van het Prins Claus Fonds een permanent samenwerkingsverband aan te gaan“, aldus Van Geijn. „Dienstengevolge zullen de activiteiten van Shootback meer in dienst van het voetbal worden gesteld door onder andere wedstrijden op camera vast te leggen en instructievideo's te produceren. Het ultieme doel is een documentaire over het voetballen in de slums van Nairobi. In 2007 zou die tijdens het Internationale Documentaire Festival in Amsterdam (IDFA) in première moet gaan.“

Daarnaast is via deze netwerkovereenkomst de hulp aan andere jeugdorganisaties vastgelegd, want de kennis en ervaring die MYSA in de afgelopen zeventien jaar heeft opgedaan, houdt ze niet voor zichzelf. Zo geven door de KNVB opgeleide coaches van MYSA ook cursussen in Zambia, Zuid-Afrika en Mozambique. Een van de nieuwste projecten is het zogeheten Rumbek project in Zuid-Soedan, waar veel jeugdleiders na de burgeroorlog teruggelaten zijn uit het vluchtelingenkamp Kakuma. Daar heeft MYSA met hulp van de KNVB honderden jongeren opgeleid als sportleider. „Om de sportinfrastructuur daar vanaf de grond op te bouwen, is nog veel geld nodig“, aldus Van Geijn.

■ Fredrick Otieno weeskind te graaf. Voor zijn jongeren het leven van Nairobi.

FOTO: DE TELEGRAAF

Telegraaf, 22-10-2005

KNVB / Johan van Geijn

KNVB / Johan van Geijn

FASD

De Foundation for African Sport Development (FASD) is een idee van sporthelden van Afrikaanse bodem. Beroemde sporters zoals Finidi George, Prince Polley en Tijani Babangida zochten samen met Bobby Appiah, een manier om, met steun vanuit Nederland, sportactiviteiten in hun moederlanden te ontwikkelen en ondersteunen. In 1998 heeft een aantal Nederlanders dit initiatief omarmd en samen hebben zij FASD opgezet. FASD houdt zich bezig met het ondersteunen, opzetten en organiseren van sportontwikkelingsprojecten in Afrika.

FASD gelooft dat sport een bijdrage levert aan het welzijn van individu en maatschappij. Niet alleen zorgt sport voor het verbeteren van de gezondheid en versterkt het de positie van groepen mensen, ook slaat sport bruggen tussen mensen en creëert het een identiteitsgevoel. Kortom sport is een sterk medium voor duurzame ontwikkeling. Het inzetten van Afrikaanse sporthelden – vaak de trots van de Afrikaanse landen - levert een bijdrage aan de bewustwording onder de Nederlandse bevolking van het Afrikaanse continent, juist omdat sport grote aantallen mensen aanspreekt. Inmiddels heeft FASD zich ontwikkeld tot een organisatie

die kennis en kunde in huis heeft op het gebied van factfinding en evaluatie van sportontwikkelingsprojecten in Afrika.

PROJECTEN

In de periode 2000-2005 is FASD bij de volgende projecten betrokken :

- Ghana, Sport voor “Catholic Action for Streetchildren (CAS)
- Zuid Afrika, Tshepong Aids Project
- Gambia, Let us Play
- Rwanda, Ontwikkeling van vrouwenvoetbal
- Kenya: High Altitude Trainings Centre van

Lornah Kiplagat

- Zimbabwe: Opzetten van een voetbalacademie Ajax Hotspurs
- Ghana: All Star match, benefietwedstrijd waarvan opbrengst naar Liberiaanse vluchtelingen gaat.
- Zuid Afrika: Ondersteuning van een volleybalclub in Mafikeng
- Sierra Leone, Oorlogsslachtoffers in de schijnwerpers
- Nederland, Een kans vóór sport, een kans dóór sport!

FASD heeft in ieder project een verschillende

rol gehad. Dit varieert van adviseren tot middelen tot coördineren en uitvoeren. De eerste vier projecten worden hier beschreven.

SPORT VOOR "CATHOLIC ACTION FOR STREET-CHILDREN (CAS)"

Catholic Action for Streetchildren (CAS) is een opvanghuis voor straatkinderen in Accra, de hoofdstad van Ghana. Naast de bestaande educatieve programma's voor de kinderen, biedt het opvanghuis sinds 2002 ook sport aan. Sport blijkt uitstekend geschikt om met deze kinderen aan de slag te gaan. Communit Sports Programme (CSP) is een organisatie voor kinderen uit achterstandswijken waar sport gecombineerd wordt met programma's AIDS voorlichting, schoonmaakacties en internettraining. Tussen beide projecten wordt samengewerkt en er wordt naar gestreefd zoveel mogelijk kinderen te betrekken. FASD heeft het sportprogramma binnen CAS ontwikkeld en opgestart. Er was behoefte aan een goede organisatiestructuur en het bevorderen van technische en organisatorische kennis van de lokale betrokkenen. Financiële, materiele en organisatorische ondersteuning zijn noodzakelijk om het sportprogramma verder te ontwikkelen en voorwaarden te creëren om continuïteit te waarborgen. De Nederlandse sportinstructeur die op dit moment aanwezig is zal zich hiervoor inzetten, samen met de inmiddels opgerichte sportcommissie. Het overstijgende doel is het inzetten van sport als middel om sociale ontwikkeling en verandering te stimuleren.

ZUID AFRIKA, TSHEPONG AIDS PROJECT: AIDSVOORLICHTING IN COMBINATIE MET SPORT.

Tshepong Aids Project (TAP) is met 68 vrijwilligers actief bij adviseren en begeleiden van mensen met AIDS en het geven van AIDS voorlichting. Het is niet altijd gemakkelijk om jongeren uit de achterstandsgebieden te betrekken. In 2003 is gebleken dat sportactiviteiten een uitstekend middel zijn om veel jongeren te bereiken. Wedstrijden en evenementen worden gecombineerd met het promoten van een gezonde levensstijl. Omdat de toevoeging van sport als middel

een duidelijke meerwaarde heeft, wil Tshepong Aids Project het sportprogramma gestructureerd neerzetten en daarmee haar bereik vergroten.

Doelstellingen van het sportprogramma op lange termijn

Het organiseren van de activiteiten geeft goede kansen om:

- een positieve, gezonde levensstijl te promoten
- jongeren te laten inzien dat hun keuzes (ook op het gebied van seksualiteit) bepalend zijn voor hun toekomst.

Doelstellingen en activiteiten van het sportprogramma op korte termijn

- Start van een wekelijkse competitie voor volleybal, basketbal en netbal
- Hieromheen worden trainingen verzorgd
- Binnen het Potchefstroomdistrict worden op lokaal niveau en in samenwerking met "department of education" winterspelen georganiseerd.
- In de regio worden zomerspelen opgezet tussen jongerenteams
- De winnende teams van zomer en winterspelen zullen tegen andere regio's spelen.
- Meer vrijwilligers zullen worden getraind als coach en organisator.
- Tijdens alle activiteiten zal gefocused worden op het promoten van een actieve, gezonde levensstijl voor jongeren. Hierbij wordt voorlichting gegeven over AIDS en andere SOA. Programma's en miniclincs zullen geïntegreerd worden in de sportactiviteiten

LET US PLAY, GAMBIA, VOETBAL VOOR GHETTO JONGEREN

De FASD heeft in samenwerking met de organisatie NKS van half mei tot eind juni het sportontwikkelingsproject 'Let Us Play!' uitgevoerd in de stad Serekunda te Gambia.

Unity Football Academy in Gambia is een project van de Nederlandse stichting Unit for Kids. Dit voetbalproject biedt ghetto jongeren gratis de kans om te voetballen en draagt zo bij aan een verbetering van de sociale en maatschappelijke leefomgeving van de vele kinderen. De voetbalactiviteiten zijn uitgebreid met een adoptie-systeem' waarbij mensen vanuit Nederland een kind kunnen ondersteunen zodat ze naar school kunnen. FASD heeft zich ingezet

FASD

FASD

FASD

om de bestaande sportstructuur te versterken zodat nog meer kinderen bij het project betrokken kunnen worden.

Lange termijn doelstellingen:

Het bevorderen van het welzijn van kinderen in Gambia. Dit wil de stichting bereiken door het verzorgen van sport, onderwijs, medische zorg, financiële adoptie en andere acties die daaraan kunnen bijdragen. Het project wil door het aanbieden van sport aan kinderen verbetering proberen te bewerkstelligen in hun sociale en maatschappelijke leefomgeving.

De toegankelijkheid om aan sport deel te nemen moet zo groot mogelijk zijn. Sport kan dan een positieve verandering in de omgeving teweeg brengen. Naast het aanbieden van sport worden kinderen gestimuleerd om naar school te gaan. Unity for Kids probeert sponsors te vinden voor betalen van de ouderbijdrage.

Korte termijn doelstellingen

1. Het aanbieden en uitbreiden van de activiteiten (met sporten als volleybal en basketbal).
2. Verbeteren van de administratie.
3. Het organiseren van uitwisselingen.
4. Aanschaf van sportmaterialen.
5. Uitbreiding van huidige faciliteiten.
6. Betrekken van meer kinderen, met name meisjes, bij het project.
7. Capacitybuilding van trainers en organisatoren.
8. Het stimuleren van de kinderen om naar school te gaan.
9. Het geven van voorlichting aan de kinderen over roken, drugs en HIV/AIDS.

RWANDA, ONTWIKKELING VAN VROUWENVOETBAL

Verhoudingen tussen mannen en vrouwen zijn sinds de oorlog in Rwanda ernstig verstoord. Er bleek behoefte om door middel van sportieve activiteiten op de lange termijn de positie van de vrouw te verbeteren. In 2002 heeft FASD samenwerking gezocht met de Nederlandse organisatie SNV Rwanda en is al snel de organisatie AKWF opgericht om de structuur van vrouwenvoetbal landelijk aan te pakken. Binnen dit project richt FASD zich op het betrekken van meer meisjes en vrouwen bij voetbal, het verbeteren van technische en organisatorische kwaliteiten en het voorlichten van zowel mannen als vrouwen over (vrouwen)sport en AIDS. Naast het plezier dat voetbal de deelnemers biedt, is de sport een belangrijk bindmiddel en katalysator voor de wederopbouw in dit land.

Lange termijn doelstellingen

- Door sportieve activiteiten de verhoudingen tussen mannen en vrouwen in het land verbeteren. Daarmee ook bevordering van vrouwenemancipatie en het bewerkstelligen van een positieve verandering in hun attitude.
- Jonge Rwandese meisjes de kans geven om hun zelfvertrouwen te ontwikkelen en hun rechten te verdedigen.
- Positieve veranderingen in de Rwandese mentaliteit bewerkstelligen ten aanzien van de bekwaamheden van vrouwen
- De harmonische integratie van vrouwen bevorderen in de voortgang van de ontwikkeling van het land.
- Bevorderen van de gezondheid.

Korte termijn doelstellingen

- Verbetering van eigen technische en organisatorische kwaliteiten en dat van het kader.
- Kennismaken met andere culturen en met hun ontwikkelingsniveau.
- Meer meisjes en vrouwen betrekken bij sport in het algemeen en voetbal in het bijzonder
- Voorlichting voor zowel vrouwen als mannen over vrouwensport
- Bieden van ontspanning

KENIA, TRAININGS-CENTRUM ITEN

De wereldberoemde hardloopster Lornah Kiplagat heeft in Kenia een trainingscentrum opgebouwd, waar talentvolle loopsters kunnen trainen. Naast trainingen en onderdak, hebben de vrouwen ook kansen om zich verder te ontwikkelen op diverse terreinen. Ij krijgen zo een kans op een betere toekomst. Het centrum wil graag uitbreiden om meer loopsters een kans te geven om zich verder te ontwikkelen. Hierbij wordt gedacht aan een kleine fitnessruimte en extra slaapkamers voor de atleten. FASD heeft een bemiddelende rol gespeeld tussen het project, bedrijfsleven en overige instellingen. Lornah Kiplagat biedt de mogelijkheid om clinics en/of looptraining te verzorgen bij instellingen als zij dit project willen ondersteunen.

Gert-Jan Liefers verteld over zijn ervaringen in Tanzania, atleet

"Op het voetbalveld werd een soort tik-kertje gespeeld. In het midden van het veld stond het 'HIV-virus'. De kinderen moesten van de ene kant van het veld naar de andere kant rennen. Als je werd aangeraakt hoorde je ook bij 'het virus'. In het begin was het natuurlijk gemakkelijk

om aan het virus te ontkomen, maar na een tijdje bestond het virus uit heel wat mensen. De kinderen leerden zo dat het HIV-virus zich snel verspreid en het gaf een mooie aanleiding om wat dieper op het probleem in te gaan."

Stedenband
Haarlem-Mutare

Stedenband Haarlem-Mutare

Stichting Stedenband Haarlem-Mutare streeft naar gelijke rechten op ontwikkeling voor Noord en Zuid, waarbij men zicht dient te richten op een duurzame toekomst. Aan dit streven wordt inhoud gegeven door activiteiten te ontplooiën en ondersteunen die de band versterken tussen Haarlem en Mutare (Zimbabwe). Sport speelt een belangrijke rol binnen de Stedenband Haarlem-Mutare. In het sportproject wordt sport gezien als doel op zich en als middel tot ontwikkeling. Kansarme jongeren en speciale target groups (gehandicapten, vrouwen) zijn de doelgroep van het sportproject.

SPORTPROJECT VAN DE STEDENBAND HAARLEM- MUTARE

Het sportproject heeft als doel om een bijdrage te leveren aan de sportontwikkeling in Mutare en het mondiaal bewustzijn door toepassing van sport in Haarlem. Ontwikkeling van sport van onderop staat centraal. Het sportproject bestaat uit o.a. het opleiden van sportleiders, het geven van sport op scholen en in de high density areas en clublinking met sportverenigingen in Haarlem voor uitwisseling van kennis en ervaring.

RESULTATEN

Belangrijkste prestaties zijn dat er in Mutare in de periode 1998 tot op heden een sportbeleid is ontwikkeld. Bovendien werken een beleidsambtenaar en een actieve groep sportvrijwilligers (Mutare Sportleaders Program) actief samen aan het duurzaam maken van het programma. Een deskundigheidsbevordering is belangrijk onderdeel van het sportproject. Er zijn tot nu toe 24 sportleiders opgeleid, waardoor hun kans op een baan in de toekomst toeneemt. Op dit moment zijn 18 sportleiders in opleiding. Op de pedagogische academie en lerarenopleiding in Mutare zijn inmiddels

300 studenten geschoold in lichamelijke opvoeding.

Het sportproject wordt erkent in Zimbabwe en aspecten ervan worden gekopieerd op nationaal niveau en in andere steden. Sportieve prestaties van atleten van de Mutare Haarlem Athletics Club zijn ondermeer: tweemaal overwinning van Point Chaza van de Trosloop/-ZKAloop in Haarlem.

CHALLENGE DAY

Door de sportfestivals die georganiseerd worden, wordt de hele gemeenschap bereikt. Bij de Challenge day van 2005 telde Mutare

bijvoorbeeld meer dan 30.000 deelnemers, in Haarlem hebben ruim 4000 mensen het festival bezocht (bron: Evaluatierapport A perfect match, 2005). Daarnaast stimuleert de stedenband 'community participation'.

MUTARE SPORTLEADERS PROGRAM

In dit programma worden werkloze Mutarese jongeren met een middelbare schoolopleiding opgeleid om sportactiviteiten te ontwikkelen, te begeleiden, en uit te voeren (bijvoorbeeld een evenement als het Multisportfestival). Naast cursussen doen ze ook praktisch werk via het begeleiden van sportactiviteiten in wijken, voor dakloze jongeren en op lagere scholen. De sportleiders spelen ook een belangrijke rol in het YES-programma. Dit programma is opgezet om de problemen rond HIV en Aids onder jongeren bespreekbaar te maken. De eerste groep Mutarese jongeren heeft inmiddels alle cursussen doorlopen, een aantal van hen heeft zelfs werk gevonden als sportleraar op scholen. In het sportleiderprogramma is een aparte groep georganiseerd voor vrouwen. Van het begin af aan hebben vrouwen aan het sportleiderprogramma deelgenomen, maar dat gaf toch problemen. In Zimbabwaanse cultuur spelen vrouwen een ondergeschikte rol. De aparte vrouwengroep, begeleid door de vrouwelijke vrijwilliger, geeft ze nu meer mogelijkheden.

Het succesvolle programma is inmiddels een voorbeeld voor heel Zimbabwe. De stedenband en betrokken partijen in Mutare vinden het belangrijk dat de Mutare Haarlem Sport Leaders (MHS) onafhankelijk blijven van overheidsorganen. Daar staat tegenover dat officiële erkenning nodig is in verband met diploma's en certificaten. Met de SRC, de gemeente Mutare en het Ministerie van Onderwijs en de Stedenband is een 'Memorie of Understanding' getekend over het sportproject. De Johan Cruijff Foundation ondersteunt het sportproject in Mutare in 2005.

WEDERKERIGHEID IS UNIEK

Een bijzondere prestatie is dat er in het sportproject echt sprake is van wederkerigheid. Er wordt gewerkt aan *clublinking* en dit werpt

vruchten af. Het sportproject heeft zowel in Haarlem als in Mutare een sterke impact op bewustwording en sportsamenwerking. In Mutare ontwikkelde technieken worden toegepast in sportbuurtwerk en peereducatie in Haarlem. Ook worden sportlessen met Mutarese spelletjes gegeven tijdens het onderwijsprogramma voor de basisschool "Een reis naar Mutare". Met de prestaties tijdens de Halve Marathon neergezet laten de Mutarezen ook zien dat er met sport en OS naast breedtesport ook topsport kan worden neergezet. Challenge Day 2005 is het bewijs dat we met sport een groot aantal organisaties kunnen bereiken rond het thema OS. Naast vele individuen participeerden de volgende organisaties:

- Hockeyclub Haarlem, Tennissen Jeugdsportpas 70 kinderen
- Haarlem Bowls, sporthal Delftplein 20 personen
- De Blauwe kikker 13 kinderen
- Moedercentrum Noor 10 personen
- HLC Gymnastiekvereniging 218 personen
- Bureau leerplicht 4 personen
- Verpleeghuis Zuiderhout 93 personen
- Hannie Schaftschool (straatspeeldag) 104 kinderen
- De Viersprong, 86 kinderen
- Willem van Oranjeschool, 212 personen
- Naschoolse opvang Babushka 26 kinderen
- Radius Zuidparker 75 kinderen
- Speeltuin Kindervreugd 130 kinderen
- Liduinaschool 350 kinderen/begeleiding
- KDV Club Bambino 25 kinderen/personen
- KDV De Rozentuin 82 kinderen/personen
- Arend Kamp 74 personen
- NSO Octopus 8 personen
- Basisschool de Sterrenkijker 98 personen
- Welzijnswerk CZ, Rozenprieel 135 personen
- KAV 85 personen
- Haarlemse Kano Vereniging 17 personen
- Sportschool Aarts 138 personen

BELANGRIJKSTE KANSEN

Er is inmiddels een groot netwerk in Haarlem van sportverenigingen, scholen en welzijnsinstellingen en een aantal interessante partners in Mutare om succesvolle sportuitwisselingen duurzaam te houden. Zowel qua breedtesport, topsport, en sport als vorm van jongerenwerk/sportbuurtwerk of peereducatie.

Stedenbandwerk rond sport kan in Haarlem en Mutare een welkome aanvulling zijn op de bestaande sportactiviteiten.

VOORWAARDEN VOOR SUCCES

Zonder beperkte externe financiering is het niet mogelijk om de sportbuurtwerkstructuur in Mutare in stand te houden. Voor 2005 en 2006 is er geld gevonden bij de Johan Cruijff Foundation. ICCO ondersteunt uitzendingen van juniordeskundigen en starters tot eind 2006. Voor de begeleiding van het project vanuit de stedenband is naast de vrijwillige bijdragen van de vele mensen een professionele beroepsmatige ondersteuning noodzakelijk.

De politieke onrust die heerst in Zimbabwe, met acties zoals de schoonmaakactie van low density areas in steden waar de regeringspartij niet wordt gesteund, de inflatie, de schaarste hebben enorme uitwerking op de bevolking. De problemen van de mensen zijn groot (werkeloosheid, geen dak boven hun hoofd, schaarste aan voedsel) en daardoor is er behoefte aan veel meer steun dan alleen het sportproject. Toch wordt het sportproject van de stedenband in deze situatie erg gewaardeerd omdat de kinderen en jongeren door de activiteiten en events de ellende even kunnen vergeten. Er wordt invulling gegeven aan de dag, maar de sportleiders zeggen wel dat de kinderen minder fit zijn en daardoor soms niet meer zo actief mee kunnen doen.

Er wordt actief gelobbyd om sportclubs opgericht in Mutare te linken aan Haarlemse sportclubs om uitwisseling te bevorderen en om het sportproject te verduurzamen. Groei en versterking van de organisatie MHS zijn noodzakelijk voor succes. Veel hangt af van de inzet en toewijding van de initiatiefnemers en lokale betrokkenen. Maar als de lokale situatie verslechtert wordt het voor bijv. sportleiders steeds lastiger omdat het werk voor de stedenband op dit moment nog heel weinig oplevert. In sommige gevallen moet er dus ook meer geld beschikbaar worden gesteld om de positieve kracht die van sport uit gaat voort te kunnen zetten.

ICCO en sport

Als het gaat om de combinatie sport en ontwikkelingssamenwerking heeft ICCO ervoor gekozen andere organisaties te ondersteunen. Dat gebeurt door een Frontdesk, waar de deelgenoten van ICCO partnerschappen met buitenlandse sportclubs of –bonden kunnen vinden. Daarnaast ondersteunt ICCO in Nederland de stichting Tioro Loiro en Stedenband Haarlem-Mutare.

ONDERSTEUNING SPORTACTIVITEITEN IN LIBERIA

Na 15 jaar burgeroorlog heerst er nu een postconflict situatie in Liberia. Er bestaat nog steeds verdeeldheid tussen allerlei groepen, die elkaar soms naar het leven stonden en elkaar nog steeds wantrouwen. De meeste van de 13 partnerorganisaties van ICCO integreren verzoeningsactiviteiten in hun programma. Vaak bestaat dat uit zogenaamde palaverhut-debatten: onder een afdakje of een boom wordt gepraat over vrede, samenleven, wederopbouw. Dat gebeurt zoveel mogelijk in gemengde groepen (bevolkingsgroep; ex-strijders en vluchtelingen).

Drie organisaties brengen de verschillende

groepen samen in sportwedstrijden. LOIC heeft een beroepsopleidingsprogramma waar ex-strijders en niet-strijders aan deelnemen. Om de integratie te bevorderen, organiseren ze wedstrijden onder elkaar, en tegen andere opleidingen in de buurt. De jongens spelen voetbal, de meisjes kickball.

UIT REISVERSLAG

"Daarna naar een sportwedstrijd geweest tussen LOIC Monrovia en een middelbare school. De middelbare school verklaarde niet bang voor de ex-strijders te zijn (ze zijn immers door LOIC 'behandeld'). Ikzelf had moeite met de energieke en onrustige knapen die allemaal met me op de foto wilden. Ze hadden allemaal een radio, walkman en

digitale camera. "Waarvandaan?" "Tja dat vragen we ze niet, ze moeten afstand nemen van hun bush verleden". Kickball voor de meisjes werd gespeeld, en voetbal voor de jongens. Het leerproces is: Strijden volgens regels en niet met wapens. Leren verliezen. Omgaan met andere ('gewone') mensen. Als beloning krijgen ze allemaal een maaltijd en drankjes na de wedstrijd".

SAMFU is een programma gestart om een soort bufferzone ten noordoosten van Liberia's enige nationale park te creëren. In dat gebied struinen nog veel ex-rebellen rond en zij houden zich bezig met illegale goud-, diamant- en houthandel. De omliggende dorpen profiteren er ook van door de smokkelaars van voedsel

te voorzien. In deze streek is ook een voordurende influx van rebellen en boeven uit Guinee en Ivoorkust. Een van de manieren van SAMFU om de regio te stabiliseren, is het organiseren van voetbalwedstrijden, de Mini Soccer Olympics Friendship Tournaments. In 3 provinciehoofdsteden worden ieder drie wedstrijden gespeeld. Het idee is om de energie van de ex-strijders positief te benutten. Ze te leren strijden met faire middelen in plaats van met wapens. En ze te leren verliezen. Hun avontuurlijke bushleven wordt dan in een meer geregeld leven omgezet. Bovendien mengen ze zich met de niet-strijders en deels dus slachtoffers. SAMFU tracht team spirit te kweken en de jongerengroepen bij vredes- en milieu-activiteiten te betrekken. Het voetbalspektakel biedt de bewoners ook enig vertier. ICCO steunt dit pilot-programma.

UIT REISVERSLAG

"Het gaat om drie wedstrijden tussen drie teams, een uit Fishtown en twee uit verderop liggende stadjes. Een helft duurt 30 minuten. We krijgen de enige stoelen toebedeeld, onder de schaduw van een boom. Jongetjes lopen met zelfgemaakte houten kruiwagens rond, met zakjes koud water erin. Meisjes verkopen bananen en kleine zakjes pinda's. Al voor de wedstrijd zit de stemming bij het publiek er goed in met djembémuziek en gedans. Het veld is heel hobbelig. De bal stuitert onverwacht alle kanten op. Ook loopt het veld naar een kant af en staan er enkele struikjes. Toch is het niveau hoog. Veel technische hoogstandjes, zeg maar show, en inzet. Tactiek en samenspel zijn ondergeschikt daaraan. Er wordt keihard maar redelijk fair gespeeld. De scheidsrechter houdt het kort. Opvallend is dat geen enkele keer tegen een beslissing van de scheids- of grensrechter geprotesteerd wordt. Ook heb ik geen enkele 'schwalbe' gezien. Een speler raakt gebleeserd aan de knie. Tot mijn verbazing komt hij naar mij toe: of ik geen paracetamol heb. Toevallig is dat zo, omdat ik uit ICCO-medicijnenpakketje wat diar-

reestoppende middelen had moeten nemen vandaag. Als een goede clubarts gooi ik nog wat water op de knie. Er is overigens in de hele provincie geen enkele gediplomeerde arts beschikbaar.

De coach van het thuisteam rent met een zak op zijn hoofd langs het veld op en neer. "Dat is de last die ik moet dragen opdat we winnen". Hij heeft een ster op zijn bovenarm getatoeëerd. In de oorlog was hij generaal in het MODEL-leger, dat deze streek volledig verwoest heeft. Nu, dankzij een kleine ICCO-subsidie, leidt hij zijn team (dat voor meer dan de helft uit ex-strijders bestaat). Tijdens de wedstrijd laden de emoties op. Op en langs het veld, en vooral bij de finale. Zo zien we verzoening en conflictbeheersing ook eens in de praktijk. Steeds gaat meteen iemand (vaak een oudere) tussen de strijdende partijen in staan en wordt langdurig op hen ingepraat. Bij de doelpunten is het publiek niet te houden. Iedereen rent het veld op. Suppoosten proberen hen met twijgen weer naar de kant te slaan. De doelpuntenmaker wordt door jonge meisjes omringd. Ze dansen wulps om hem heen. In de rust wordt onder luid gejuich de schoen van de doelpuntenmaker rondgedragen. Het is een plastik sandaal, die op een bedje van stro in een plastik teil ligt. Het kost enige moeite me voor te stellen, dat dit nog geen twee jaar terug met de penis of oren van de toenmalige tegenstander in de bush gedaan werd.

In het publiek zijn de ex-rebellen te herkennen aan hun in figuurtjes opgeschoren kapsel, hun littekens, hun oorbellen of hun hoofddoek. Op hun (dure) T-shirtjes prijken gespierde rappers (... waar Flip ook zo dol op is!). Verder aan hun relatieve rijkdom. Ik wil hen vragen waar ze de spullen vandaan hebben, maar durf het niet. Van het plunderen? Of van het geld dat ze van de UN gekregen hebben toen ze hun wapens inleverden? Het is niet te geloven dat hun

slachtoffers, die hier samen met hen naar de wedstrijd kijken, niet stikjaloers of wraakzuchtig zijn. Ik sta zelf naast een man die een oor afgehakt en een beschadigd gezicht heeft. Baat deze interventie van SAMFU en ICCO dan echt? Maken we een verschil (ons motto) in Liberia?

De finale gaat tussen de thuisclub en een stadje van redelijke omvang. Het derde, uitgeschakelde, team speelde nota bene in oranje KNVB-shirtjes. De finale eindigt in 0-0, niet verwonderlijk gezien de voorwedstrijden en de hitte. Hun eerste wedstrijden waren in 4-0 voor de thuisclub en 2-1 voor de anderen geëindigd. Na het laatste fluitsignaal ontstaat groot tumult. De thuisclub denkt dat ze er al zijn (doelgemiddelde) en de ander wil penalty's gaan schieten (gelijk aantal punten). In een hevige woordenstrijd komt men er niet uit. Ik sta er middenin maar kom niet tussenbeide, omdat ik niet weet wat afgesproken is. Plots wordt mij gezegd de prijzen uit te reiken (daarvoor was ik namelijk hier helemaal naartoe gekomen). De eerste voor de thuisclub, de tweede voor de tegenstander. Ik maan iedereen tot stilte, en dat lukt wonderwel. Ik memoreer George Weah, de Liberiaanse voetballer die de Gouden Bal (beste van de wereld) in het jaar 1995 won, tot nu toe als enige Afrikaan. Ik heb er nog geen gezien bij jullie, zeg ik, maar mocht er weer een opstaan dan is dat ook een beetje aan mij te danken, want ik heb dit idee gehad. Dan zeg ik dat het om de strijd gaat, maar dan wel met faire middelen. Dat het doel niet dáár is (ik wijs op de drie palen die de goal vormen) maar veel verder: blijvende vrede in Liberia, en ICCO ondersteunt hen daarbij. Dat ze daarom in mijn ogen allebei gewonnen hebben. Voor ik echter de prijs uit zou reiken, moesten beide teams elkaar eerst omhelzen. Dat deden ze. Applaus. "De tweede prijs is voor Palucen Ken, en de andere tweede prijs voor Fishtown" bedacht ik ter plekke. Maar de spelers van Fishtown gingen."

Uit een interne evaluatie bleek *"that the sporting material given by the project and preparation before the tournaments fostered unity and peace amongst them, especially the youth, and the skills acquired at the workshops are helping to keep their communities peaceful."* En dan volgen drie voorbeelden hiervan: Het PMC (vredescomité) heeft succesvol bemiddeld in een landconflict in Grand Gedeh provincie. Een ander dispuut tussen leerlingen en schoolleiding over de eigen bijdrage van grasbundels voor dakbedekking werd opgelost in River Gee provincie. En de dubbele uitgifte van plots (stukjes land) in Maryland werd structureel opgelost door er harde afspraken met de lokale autoriteiten over te maken.

De derde organisatie is LDI. ICCO steunt het sportdeel van een groter vredes- en verzoeningsprogramma. Er worden in 4 provincies (Bomi, Cape Mount, Gbarpolu, Lofa) voetbalwedstrijden georganiseerd. Ballen en kleding (goedkoop want met reclame voor Opel en Vodaphone) worden geschonken. Voor de wedstrijd krijgt de bevolking hakmessen en een kruiwagen om het veld schoon te maken. Erna volgt er een discussie over vrede en verzoening, waaraan iedereen meedoet. Vrouwen zorgen voor eten en drankjes (LDI betaalt dit).

UIT REISVERSLAG

"Dan gaan de mannen spelen: een district tegen een ander, volgens een afvalsysteem. De jongeren leren elkaar volgens strikte regels te bestrijden en leren hun verlies te nemen. De teams zijn gemengd qua bevolkingsgroep en ex-strijders of niet. De winnaars per county komen daarna tegen elkaar uit. Er is pas een wedstrijd gespeeld, en daar vielen de tegenstanders elkaar in de armen na de wedstrijd. De burgemeester deed de aftrap. UNMIL zond de wedstrijd op de radio uit en de krant schreef erover. Het bezoekende team won, maar desondanks werd de scheidsrechter niet gemolesteerd (blijkbaar uniek tijdens de oorlog). Ook na de wedstrijd werd gediscussieerd over vrede, etc. Er wordt spontaan muziek gemaakt en traditionele liederen gezongen. "

Uit hun verslag: *"On the overall, the project was very successful. The eight participating districts have all demonstrated their joy and appreciation about the project. Amazingly, the project brought face-to-face ex-combatants, tribal elements and victims of the conflict to dine, dance and sing*

together in traditional songs an act decimating the end of suspicion, hate and resentment, for the first time in 14 years. At the Final games, it was more exciting. Two districts including Garwula and Clay both from Grand Cape Mount and Bomi Counties respectively reached the finals. The finals were played in Tubmanburg City, Bomi County. Garwula District from Cape Mounty County won the giant size trophy while their Clay District counterpart took the runner-up trophy. Before the start of the games, the teams paraded the principal streets of Tubmanburg through an exciting peace and reconciliation match that included traditional singers and dancers. Local authority of the two counties graced the occasion. Tubmanburg City Mayor took the kick off. During these activities, Mr. Tom Kamara's New Democrat was very cooperative in publicizing the project activities".

ICCO heeft met haar projecten in Liberia aangetoond dat sport een krachtig middel is om vredesopbouw, reïntegratie en verzoening in een postconflict situatie te bevorderen. Omdat LDI aardig wat ervaring met vredesopbouw en democratisering heeft (zij zijn de Liberiaanse tak van het NDI, National Democratic Institute uit de VS) ben is ICCO van plan hen een sportprogramma met Liberiaanse (partner)organisaties te laten coördineren.

Edith Bosch vertelt over haar ervaringen in Tanzania, Judoka

"Er is natuurlijk een enorme taalbarriere, maar als ik een beetje gek ging doen en ging dansen, dan had ik zo acht kinderen om me heen die aan me trokken en meededen. Dan zie je dat je dankbaar werk doet. De kinderen zijn razend enthousiast over de spelletjes en de projecten."

Unicef

Het Mulier instituut

Op 12 april 2002 is het W.J.H. Mulier Instituut opgericht, met als doel het bevorderen van de onderlinge afstemming, coördinatie en diepgang van het sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek in Nederland. Het Mulier Instituut is ontstaan uit een samenwerkingsverband tussen het onderzoeksbureau Diopter – Janssens & Van Bottenburg bv, de Universiteit van Tilburg, de Universiteit Utrecht en de Universiteit van Amsterdam.

Diopter is met al haar activiteiten opgegaan in het nieuwe instituut. Het ministerie van VWS, NOC*NSF, KVLO, NISB, SWLOS en LC zijn betrokken bij de onderzoeksafstemming en de ontwikkeling van het instituut. Het Mulier Instituut vervult een spilfunctie in het sportonderzoek in Nederland. Het verricht toegepast en fundamenteel sociaal-wetenschappelijk onderzoek op het gebied van sport en bewegen en streeft naar een optimale afstemming tussen kennisontwikkeling en de toepassing en verspreiding van kennis. Naast de uitvoering van hoogwaardig, probleemgestuurd beleidsonderzoek richt het instituut zich op theoretische verdieping, innovatief, longitudinaal en internationaal vergelijkend sportonderzoek. Ook communicatie met relevante beleids- en onderwijsinstanties en kennisoverdracht en

implementatie behoren tot de kerntaken van het instituut. Het instituut is vernoemd naar W.J.H. (Pim) Mulier (1865-1954), wellicht de belangrijkste pionier en aartsvader van de (georganiseerde) sport in Nederland.

ONDERZOEKSWERKZAAMHEDEN

Samen met de participerende universiteiten voert het Mulier Instituut zowel toegepast als fundamenteel onderzoek uit. Het toegepaste onderzoek bestaat uit een veelheid aan projecten met een betrekkelijk korte looptijd, die worden uitgevoerd in opdracht van allerhande organisaties. Door de vraag- en beleidsgerichte benadering die het Mulier Instituut hanteert, lopen de onderwerpen van dit onderzoek uiteen.

Het fundamentele onderzoek betreft vier meerjarige onderzoeksprogramma's: Kwaliteiten

van sport, Transformaties in de sport, Beleidsinterventies in de sport en Multiculturaliteit en sport. De eerste drie programma's worden door het ministerie van VWS gefinancierd; de laatste (die in samenwerking met de Universiteit Utrecht wordt uitgevoerd) door NWO. De grens tussen beide typen onderzoek is overigens vloeitend. Om die reden wordt er in organisatorische zin geen onderscheid gemaakt tussen de gesubsidieerde onderzoeksprogramma's en de onderzoeksprojecten in de opdrachtsfeer.

WERKZAAMHEDEN OP HET GEBIED VAN SPORT EN ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING

Ofschoon sport en ontwikkelingssamenwerking geen specifiek onderzoeksprogramma

binnen het Mulier Instituut is, behoort het wel tot haar onderzoeksterrein. In de laatste jaren heeft het Mulier Instituut voornamelijk in opdracht van het Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking van NCDO een aantal onderzoeken op het terrein van sport en ontwikkelingssamenwerking uitgevoerd:

- Om de uitvoering van sport- en ontwikkelingsprojecten te stimuleren is het belangrijk dat belanghebbende organisaties snel en goed gebruik kunnen maken van de bestaande financieringskanalen. Het Mulier Instituut heeft in samenwerking met drs. Frank van Eekeren van de USBO mogelijke financieringskanalen op het gebied van sport en ontwikkelingssamenwerking onderzocht. Dit is vertaald in een digitaal handboek op de website van het Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking van NCDO. Met behulp van de zoekmachine kunnen organisaties snel te weten komen welke financieringskanalen het best aansluiten bij hun beoogde ontwikkelingsproject. Het digitale handboek is te raadplegen via de website van het Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking.
- Vanuit de sportontwikkelingspraktijk is dringend behoefte aan praktische toepasbare kennis over de wijze waarop je met sporters met traumatische ervaringen om moet gaan. Een gemiddelde sportdocent heeft tijdens zijn opleiding namelijk niet geleerd om sportactiviteiten te doen met sporters die te kampen hebben met traumatische ervaringen. Daarom heeft het Mulier Instituut in opdracht van het Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking de toolkit 'sport en trauma' opgesteld. De toolkit geeft onder andere informatie over wat een trauma is en wat voor invloed dit kan hebben op gedrag en gevoelens van een individu, welke rol sport kan spelen in het verwerken van traumatische ervaringen, de do's en don't's in de omgang met de sporters, praktische tips over het uitvoeren van sportactiviteiten en tips over stressmanagement. De toolkit sport en trauma maakt onderdeel uit van de internationale toolkit 'Sport for Development' en is te raadplegen via www.toolkitsportdevelopment.org.

- In opdracht van NCDO en in samenwerking met Sondela is als onderdeel van de internationale cursus Internationale sportontwikkeling de trainingsmoduul 'sport en trauma' ontwikkeld. De moduul is bedoeld voor sportontwikkelingswerkers in hun werk in aanraking kunnen komen met sporters met traumatische ervaringen. Het gaat hierbij vooral om sportontwikkelingswerkers bewust te maken van de context waarin gewerkt gaat worden. De cursus verschaft onder andere praktische kennis over trauma en de rol die sport kan hebben in het verwerken van traumatische ervaringen.
- Sportfilm- en documentairefestival. Van dinsdag 6 tot en met donderdag 8 december 2005 organiseerde het Mulier Instituut een meerdaags sportfilm- en documentairefestival. Het festival wordt gehouden in de Verkade-fabriek in 's-Hertogenbosch. Verdeeld over vier zalen worden dagelijks meer dan twintig verschillende films en documentaires vertoond. De belangrijkste doelgroep van het festival wordt gevormd door studenten van allerlei sport- en sportgerelateerde opleidingen. Maar het festival zal ook toegankelijk zijn voor het brede publiek. Het educatieve element zal vooral in het dagprogramma naar voren komen. In de programmering wordt gebruik gemaakt van drie 'kapstukken' welke als rode draden door het programma worden geweven. Eén daarvan is sport en ontwikkelingssamenwerking. Het inhoudelijk thema van de eerste editie sluit aan bij het Internationale Jaar van Sport en Lichamelijke Opvoeding en vormt hiermee onderdeel van de Nationale Campagne VN jaar sport wereldwijd. Tijdens het festival zullen interessante sportfilms en -documentaires worden vertoond (ingeleid en bediscussieerd) die deze waarden van sport fraai verbeelden. De verschillende vertoningen worden omlijst door een programma met inleidingen, nabeschouwingen en paneldiscussies. Diverse prominente topsporters, programmamakers, regisseurs, sportjournalisten, -wetenschappers, -beleidsmakers en -ontwikkelingswerkers verlenen medewerking aan het festival.

Meer in het algemeen kennen het Mulier Instituut en zijn voorgangers een lange traditie

van onderzoek naar de maatschappelijke betekenissen van sport. Centraal hierin staat de kennisopbouw over de veelzijdigheid, tegenstrijdigheid, contextafhankelijkheid en voorwaardelijkheid van de maatschappelijke betekenissen die van sport kunnen uitgaan. De aandacht voor dit belangrijke onderwerp is ingebed in een internationale 'Value of Sport Monitor', die het initiatief is van UK Sport, Sport England en de Australian Sports Commission. Een verdere uitbouw en toepassing van deze kennis in verband met ontwikkelingssamenwerking is voor organisaties werkzaam op dit terrein van groot belang. De kennis van de maatschappelijke betekenissen van sport wijst erop dat sport een rol kan spelen in de realisatie van hun doelstellingen en strategieën. Een versterking van die rol vraagt echter wel om meer aandacht voor de mogelijkheden hiertoe. Wanneer is sport in een specifiek project een geschikt instrument? Op welke manier en onder welke voorwaarden kunnen welke maatschappelijke doelen via sport worden gerealiseerd? Hoe moet sport worden ingezet en hoe beslist niet? Het Mulier Instituut wil graag een bijdrage leveren aan het beantwoorden van deze belangrijke vragen.

W.J.H. Mulier instituut

Auteurs: Maarten van Bottenburg en Bas Rijnen

Belangrijkste publicaties Mulier Instituut op dit beleidsterrein:

- Bottenburg, M. van & Schuyt, C. (1996). De maatschappelijke betekenis van sport, Arnhem: NOC*NSF.
- Bottenburg, M. van & Sterkenburg, J. (2005). The social function of sport. In: The EU & Sport, matching expectations. Consultation conference with the European Sport Movement on the social function of sport, volunteering in sport and the fight against doping. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Elling, A. & Claringboud I. (2003). In- en uitsluiting in de sport: wat weten we en wat willen we nog weten?, 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Elling, A. & Klerken, J. (2002). Sport en het bevorderen van een gezondere leefstijl onder (kansarme) jongeren, Arnhem: NISB.
- Heuvel, M. van den (2004). Noord United. Een verkenning naar de betekenis van sport in de sociale structuur van Amsterdam-Noord, 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Janssens, J. (eds.) (2004). Education through Sport. An Overview of Good Practices in Europe, Nieuwegein/'s-Hertogenbosch: Arko Sports Media/W.J.H. Mulier Instituut.
- Rijnen, B. & Eekeren, F. van (2003). Fondsen en subsidies sport en ontwikkelingssamenwerking, Amsterdam: Platform Sport en Ontwikkelingssamenwerking (NCDO), website.
- Rijnen, B. (2005). Sport and trauma. In: Toolkit sport for development. Amsterdam: NCDO, cd-rom.
- Sterkenburg, J. van, Lucassen, J. & Janssens, J. (2002). Sport en sociale activering, een inventarisatie van initiatieven, 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Auteur: Jos van der Pluijm

Right To Play gebruikt uniek kennis systeem als meetinstrument

Hoe weten we nu hoe efficiënt we zijn? Een vraag die erg belangrijk is voor een humanitaire organisatie en zeker voor de sponsors en de relaties. Want wat gebeurt er met de giften? Hoe wordt het besteed en wat zijn de resultaten? De gulle gevers verdienen een uitgebalanceerde feedback, omdat de geldkraan anders misschien wel (terecht) wordt dichtgedraaid. En de organisatie wil zelf ook graag weten of de zorgvuldig bepaalde koers de juiste is.

Right To Play is bezig om een kennisstelsel te ontwikkelen, zodat het efficiëncyvraagstuk 'wat is nu het daadwerkelijke resultaat van onze programma's' kan worden beantwoord. " In mei 2006 hopen we dat het stelsel operationeel kan zijn", zegt directeur Frank Overhand.

"Het makkelijkst te meten zijn de concrete zaken die je in harde cijfers kunt omzetten,

zoals het aantal kinderen (500.000) dat wekelijks bereikt wordt in onze sport- en spelprogramma's, of het aantal sportcoaches (12.500) dat in de lokale gemeenschappen wordt opgeleid. Deze concrete dingen zijn natuurlijk belangrijk evenals de bedrijfsmatige efficiëntie. Maar waar het echt om draait is om onze missie - het verbeteren van de levens van kinderen in de meest achtergestelde gebieden in de wereld te verbete-

ren door sport- en spelprogramma's - te kunnen meten. Door sport en spel wil de organisatie kinderen normen en waarden bijbrengen. Eigenschappen die worden aangeleerd zijn samenwerking, discipline en respect. Right To Play wil haar verschillende projecten efficiënter meetbaar maken. Nu is dit allemaal nog makkelijk te behappen, maar als onze geplande groei van veertig naar duizend

projecten over tien jaar echt daadwerkelijk doorzet, en daar ziet het wel naar uit, dan moet je het meten en evalueren op een andere manier doen.

MATRIX - MODEL

Samen met een wereldwijd opererend ICT bedrijf als partner wordt vanuit Nederland dit kennissysteem ontwikkeld. Het is een vraag & antwoord model, waaruit een evenwichtig beeld is te destilleren over de status van een gemeenschap. “De vragen worden wel telkens in een andere context geplaatst”, aldus Overhand. “Het is een matrix-model, waarin de vragen op een bepaalde manier zijn opgebouwd. Je kunt het vergelijken met modellen die worden gebruikt bij persoonlijke profiel analyses. Dat gaan wij toepassen op een gemeenschap, niet eenvoudig maar wel zeer interessant. We moeten per land rekening houden met verschillende externe en interne factoren.”

Het systeem bestaat uit vragen sommige waarnemers zouden onbewust de antwoorden

kunnen beïnvloeden en dat moet te allen tijde worden voorkomen. Overhand geeft een voorbeeld: “Stel dat je een sollicitatieformulier invult. Je probeert altijd om bijvoorbeeld in te vullen dat je een teamspeler bent, terwijl dat misschien helemaal niet het geval is.

Het kennissysteem is zo opgebouwd dat we sociaal wenselijke antwoorden kunnen filteren”.

VERBETEREN

Het streven van Right To Play is dat de organisatie in 2015 duizend projecten heeft opgezet (nu: veertig projecten) en tien keer zo veel kinderen bereikt als nu het geval is. Om de missie van de organisatie te handhaven is een kennissysteem volgens Overhand hard nodig. “Wij willen op elk moment van de dag kunnen beoordelen wat de uitkomsten van ons werk zijn. We moeten onszelf continu verbeteren. Wij leren elke dag van de dingen die de dag ervoor gebeuren.” Doordat Right To Play gebruik maakt van moderne technieken op ICT-gebied is het mogelijk om volgend jaar al gebruik te maken van het unieke systeem.

Right To Play

Algemene conclusie van organisaties:

Erken belang van sport als instrument voor ontwikkelingssamenwerking

Erken sport als belangrijk instrument voor ontwikkelingssamenwerking. En schat ook de sport zelf op waarde. En bied dan ook meer middelen! Dat willen nagenoeg alle organisaties die bevroegd zijn meegeven.

De redactie van deze publicatie heeft organisaties die sport en ontwikkelingsprojecten uitvoeren gevraagd welke kansen zij zien voor sport en ontwikkelingssamenwerking. Ook is gevraagd welke aanbevelingen aan de politiek gegeven kunnen worden om de potentie van sport en ontwikkelingssamenwerking beter te kunnen benutten. In dit artikel worden de antwoorden belicht.

Leonie Hallers van de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS): "We moeten de politiek uitdagen. Bezoek met minister van Ontwikkelingssamenwerking

Agnes van Ardenne een paar sportontwikkelingsprojecten. Door de effecten te laten zien, overtuig je haar van de kracht van de sport en het belang van financiële steun. We gaan de uitdaging graag aan".

Johan van Geijn van de KNVB is het roerend met haar eens. "De overheid en ontwikkelingsorganisaties moeten durven uit te spreken dat voetbal en sport in het algemeen een factor van belang kunnen zijn bij ontwikkelingswerk."

Madelon Cabooter van Unicef stelt dat sport nog veel breder als 'methode' in ontwikkelingssamenwerking geïntegreerd zou moeten worden.

"Het is een bijzonder effectief voorlichtingsmiddel, het mobiliseert mensen en is bovendien gezond."

Dit wordt ook beaamd door Terre des Hommes uit monde van Liesbeth Gort: "De Nederlandse politiek zou meer energie kunnen steken in het opzetten en promoten van sport- en spelmogelijkheden voor kinderen met een beperking in ontwikkelingslanden. Deze groep wordt vaak buitengesloten waardoor de achterstand die de kinderen vanwege hun beperking al hebben, wordt versterkt. In onze projecten zien we dat sport sterk bijdraagt aan het zelfvertrouwen, eigenwaarde en de lichame-

lijk en motorische ontwikkeling van kinderen.”

Ans de Jager van War Child onderstreept deze effecten: “Sport is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van kinderen, zowel op fysiek als op mentaal gebied. Door sport en spel verwerft een kind niet alleen motorische vaardigheden maar leert bijvoorbeeld ook coördinatie, samenwerking en concentratie: factoren die belangrijk zijn voor een evenwichtige ontwikkeling.”

“Eigenlijk is het merkwaardig dat je in Nederland moet uitleggen waarom sport een sterk instrument is voor ontwikkelingssamenwerking,” stelt Frank Overhand van Right to Play. “Het is breed geaccepteerd dat sport bijdraagt aan de integratie van individuen en groepen in de samenleving; dat het voor de ontwikkeling van kinderen essentieel is. Grote gevestigde organisaties als de UNHCR, UN en Unicef hebben sport omarmd en geïntegreerd in hun programma’s. Waarom zijn er dan nog argumenten nodig? Aan de slag, zou ik zeggen!”

eigen ding’ te doen, waardoor keer op keer een eigen wiel wordt uitgevonden. Doe dingen samen, vul elkaar aan en leer van de ervaringen van anderen”.

PROFESSIONALISERING

Coördinatie, afstemming en professionalisering worden vaak als belangrijke succesfactoren genoemd door organisaties die zich de afgelopen jaren op dit terrein actief hebben getoond.

Mart Hovens van ICCO: “Wat we bijvoorbeeld in Liberia zien, is dat iedereen nu aan het pionieren is. Het zou daar veel efficiënter zijn als er een sport en verzoeningsprogramma komt. Dat kan de activiteiten coördineren en trainingen verzorgen aan sportleiders”.

Leonie Hallers (NKS) stelt: “Er moet een landencoördinatie komen op dit terrein. Eén organisatie die vanuit Nederland alle sportinitiatieven in een land in kaart heeft en daarmee ook kan zorgen voor coördinatie. Het zou de helaas bestaande onderlinge concurrentie ook verminderen”.

kelingssamenwerking vereist evenzeer kennis en kunde als allerlei andere thema’s binnen ontwikkelingssamenwerking. En gezamenlijk hebben de betrokken partijen al heel wat in huis op dit vlak”. Moniek Loeffen van de Foundation for African Sport Development (FASD):

“Wij hechten sterk aan bekendheid geven aan good practices. En niet te vergeten kleinschaligheid. Kleinere projecten hebben ons inziens relatief een veel grotere impact”.

ONDERZOEK

Onderzoek naar het maatschappelijke rendement van projecten is volgens veel organisaties onontbeerlijk. Dippel: “Er moeten harde bewijzen op tafel komen over het effect van de inzet van sport in de ontwikkelingssamenwerking. Dat vereist onderzoek en evaluaties. Helaas worden daar op het ogenblik weinig middelen voor beschikbaar gesteld”.

“Wetenschappelijk onderzoek naar de impact van sport is nodig. Resultaten daarvan kunnen dan de basis zijn voor verdere ontwikkeling en volwassenwording van dit beleidsterrein. Want

SAMENWERKING

Marije Dippel van NOC*NSF: “Het begint met erkenning van de betekenis van sport als middel maar ook als doel door de minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Want sport is ‘civil society’. Die erkenning zou ook in lijn zijn met de nieuwe kabinetsnota over sport”. Daarnaast benadrukt Dippel het belang van samenwerking: “Zet een premie op de samenwerking tussen sport en ontwikkelingssamenwerking. Samenwerking is een sleutelwoord en een sleuteldaad. Het is ook nodig om al die initiatieven die nu plaats vinden nog meer te bundelen. Sport in ontwikkelingssamenwerking is een onderwerp dat uitnodigt om allemaal ‘je

Frank van Eekeren schetst wel een kritische kanttekening: “Waar ik tegen ben is alles centraliseren. Niet één persoon aanwijzen, die vertelt hoe het moet. Het ultieme goede project bestaat niet. Maar, daar waar samenwerkingsmogelijkheden zijn, moet je dat zeker doen”, aldus Van Eekeren. “NCDO is een uitstekend orgaan om die samenwerking te coördineren. Een gemeenschappelijke financieringspot biedt eveneens een goed sturingsinstrument. Het maakt niet zoveel uit wie het doet, als je maar werkt vanuit een visie.”

Marije Dippel: “Er moet een professionaliseringsslag worden gemaakt. Sport en ontwik-

het blijft soms wat hangen in ‘leuk’ en ‘laagdrempelig’ of in ‘doet het goed bij donateurs’.”

Bas Rijnen van het W.J.H. Mulier Instituut geeft aan dat hier voor sport en ontwikkelingssamenwerking een gevaar op de loer ligt: “Wanneer financiële middelen schaarser worden zal sport de strijd aan moeten gaan om publieke gelden naar de sport te rechtvaardigen. In de context van ontwikkelingssamenwerking heeft sport te maken met geduchte concurrentie. Waarom geld naar sportprojecten als dit geld ook naar onderwijsprojecten in ontwikkelingslanden kan gaan? De sportontwikkelingssector heeft daarom dringend behoefte aan wetenschappelijk bewijs dat

sport een belangrijke bijdrage kan leveren aan ontwikkeling.”

Madelon Cabooter van Unicef onderstreept ook het belang van onderzoek: “Er moet zowel geld geïnvesteerd worden in sportontwikkelingsprojecten als in onderzoek naar resultaten: monitoring en evaluatie. We moeten in staat zijn resultaten door goed onderzoek te onderbouwen. Zodoende kun je de effectiviteit gefundeerd aantonen in plaats van in de anekdote sfeer te blijven. Unicef is dan ook hard bezig om onderzoek naar de impact van sportontwikkelingsprojecten op te zetten”. Ook Right To Play is bezig om onderzoek een structurele plaats te geven. Frank Overhand legt uit: “We ontwikkelen momenteel een kennisstelsel zodat het efficiëncyvraagstuk - ‘wat is nu het daadwerkelijke resultaat van onze programma’s?’ - kan worden beantwoord. In mei 2006 hopen we dat het systeem operationeel kan zijn. Wij willen op elk moment van de dag kunnen beoordelen wat de uitkomsten van ons werk zijn.”

DUURZAAMHEID

Nagenoeg alle organisaties noemen de lange adem als belangrijke basis voor succes. Uithoudingsvermogen, om in sporttermen te spreken. Johan van Geijn van de KNVB: “Belangrijke kansen voor de KNVB en onze projecten in met name Afrika zijn gelegen in samenwerking met ontwikkelingsorganisaties

die een langdurige relatie aan durven gaan met de KNVB en vanuit hun eigen doelstellingen op lokaal niveau in ontwikkelingslanden ook in voetbal durven investeren”.

Leonie Hallers: “Ga voor projecten die langer duren dan vier jaar. Je praat over ontwikkeling van mensen, buurten, landen. Dat kan allemaal zeker niet in maar vier jaar of minder, daar is minstens een generatie voor nodig. Daarom moet de focus veel meer komen te liggen op meerjarige programma’s en minder op kortlopende projecten”.

Lokale menskracht en draagvlak zijn vaak bepalend voor het succes van de projecten. Johan van Geijn: “Onze kansen liggen dáár waar lokale partnerorganisaties goed georganiseerd zijn, een duidelijke structuur hebben en sterk lokaal verankerd zijn”.

“Lokale experts van ontwikkelingsorganisaties moeten ruimte krijgen om in de sportopleidingsprogramma’s ook een boodschap te leggen, zodat lokaal opgeleid kader meer naast een sportopleiding ook sociale bagage meekrijgt. Dat maakt het mogelijk om maatschappelijke problematiek die lokaal speelt tijdens sportprogramma’s aan de orde te stellen.”

Marije Dippel waarschuwt nog wel voor een al te overmoedige inzet van sport. “Investeren in de kracht van sport betaalt zich zeker terug.

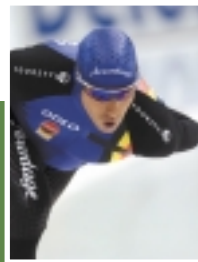
Maar er zijn wel grenzen. Als te pas en te onpas sport wordt ingezet voor de oplossing van allerlei maatschappelijke problemen dan kan de uitkomst teleurstellend zijn. Sport is geen panacee.” Frank van Eekeren: “Sport is niet het ei van columbus, maar biedt wel een kosten effectief en – efficiënt middel dat allereerst de kwaliteit van leven verhoogt”.

ZICHTBAARHEID VAN SPORT

Sport is visueel aantrekkelijk. Het spreekt de meeste mensen tot de verbeelding. Professionals uit het werkveld benadrukken dat het mede hierdoor een geschikt middel is om belangrijke boodschappen te communiceren.

MIDDELEN

In het verlengde van al het eerdergenoemde pleiten de meeste organisaties voor verruiming van het overheidsbudget voor sport en ontwikkelingssamenwerking. Dik Bol van Stedenband Haarlem-Mutare: “Sport als voertuig voor ontwikkelingssamenwerking kan werken. Politiek zou middelen ter beschikking moeten stellen om dat mogelijk te blijven houden. Johan van Geijn: “Als het niet lukt om sport een vaste plaats te geven in de ontwikkelingssamenwerking zullen we altijd alleen maar uit de ruif van de Nederlandse sport blijven eten. Men moet budgetten vrij durven maken voor voetbalprogramma’s die tevens aandacht besteden aan sociale ontwikkeling”.

Bart Veldkamp,
schaatser

"Ik geloof in kinderen en ik geloof in sport."

Sportsocioloog Annelies Knoppers:

“Sport is een sterk instrument, maar denk goed na over wat je wilt bereiken”

“Sport is leuk, sport is neutraal. Een instrument dat je makkelijk kunt inzetten om mensen bij elkaar te brengen. Maar als je het als instrument wilt inzetten voor ontwikkelings-samenwerking, is het van groot belang dat je stilstaat bij de onderliggende betekenissen die in een land aan sport worden gegeven. En goed nadenken over wat je ermee wilt bereiken.”

Aan het woord is Annelies Knoppers, van huis uit socioloog en als universitair hoofd-docent verbonden aan de Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisationswetenschap en als bijzonder hoogleraar pedagogiek en didactiek van sport en lichamelijke opvoeding van de Universiteit Utrecht. Haar specialiteit is sociologie van de sport, een specialiteit die in Nederland relatief jong is. Knoppers werd in Nederland geboren, maar emigreerde in haar prille jeugd naar Canada. Sportsociologie studeerde ze in de Verenigde Staten, waar ze ook vele jaren in die discipline werkzaam was.

“In Nederland hebben we nog geen sterk sportsociologisch kader. We zijn hard bezig onze achterstand in te halen, maar toen ik in 1991 in Nederland terugkeerde, was ik één van de weinige sportsociologen met een wetenschappelijke achtergrond. Als het over de relatie tussen sport en wetenschap ging, hadden we het in Nederland vooral over de fysiologische en psychologische kant. Niet over de sociologische aspecten. Terwijl dat van groot belang kan zijn voor de samenleving. Het is bijvoorbeeld opmerkelijk dat je een fenomeen als hooligans eigenlijk alleen bij het voetbal ziet. Waarom dat zo is,

is nauwelijks bekend. In het buitenland weten ze daar veel meer over. Of de relatie tussen sport en etniciteit. Surinamers zijn goede voetballers. En als een Surinamer dat niet is, wordt hij al gauw lui genoemd. Hoe moet je met zulke vooroordelen omgaan?”

VROUWEN

Sport en de relatie met gender heeft haar speciale belangstelling. Knoppers: “Er is in Nederland geen sport waar vrouwen niet aan meedoen. Ongeveer veertig procent van de Olympische sporters zijn vrouw, maar in

sportbesturen zijn vrouwen sterk ondervertegenwoordigd. Hoe hoger je komt, hoe minder vrouwen je tegenkomt. Er zijn in Nederland zelfs sportbesturen waar helemaal geen vrouwen in zitten. Eén uitzondering: de roeibond. Daar zitten evenveel mannen als vrouwen in het bestuur. Kijk naar het percentage vrouwelijke trainers in Nederland. Dat ligt momenteel op 11 procent.” Een probleem dat universeel speelt en dat volgens Knoppers dan ook extra aandacht vraagt als het gaat om sportprojecten in ontwikkelingslanden.

SPORT EN ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING

Sportprojecten in ontwikkelingslanden beschouwt Annelies Knoppers sowieso als belangrijk en bijna altijd op voorhand geslaagd. “Los van het realiseren van dieperliggende doelen stimuleert het deelnemen aan sporten vaak positieve gevoelens. Je voelt je gezonder. Dat is hier niet anders dan daar. Sporten kan toch een soort op vakantie zijn. Een dagelijks vakantietje, dat overal kan werken als een gezonde uitlaatklep.”

Niettemin vindt Knoppers, dat iedereen die met sport en ontwikkelingssamenwerking te maken heeft zich altijd moet realiseren waar hij of zij mee bezig is. “Welke betekenis wordt in een land aan sport gegeven. En aan welke sport? En niet te vergeten welke mensen doen eraan mee? En wie zouden er aan mee moeten doen? Elk land kent dominante sporten, waar je rekening mee moet houden. Als we met basketbal naar een Afrikaans land gaan terwijl voetbal daar de populaire sport is, kan je voor vreemde situaties komen te staan.”

Nicolien Sauerbreij,
Snowboardster

"Als kind ben je afhankelijk van waar en bij wie je wordt geboren. Ik ben voorstander van gelijke kansen voor alle kinderen. Als sporter hoop ik mijn steentje bij te dragen door Right To Play bekend te maken bij een zo groot mogelijk publiek."

“Voetbal kan dan een beter alternatief zijn. Aan de andere kant is deze sport in veel landen een typische mannensport. Een sport ook die voor veel jongens wordt gezien als een mogelijkheid om te ontsnappen uit de armoede en om een held te worden. Daardoor krijg je een andere dynamiek dan wanneer je bijvoorbeeld korfbal introduceert. Een sport die weliswaar weinig bekendheid heeft in ontwikkelingslanden, maar wel de samenwerking tussen de seksen bevordert en minder beladen is dan voetbal.”

Wordt er voldoende nagedacht over de inzet van sport als instrument van ontwikkelings-samenwerking? Knoppers: “Dat verschilt. Je hebt de neiging te denken dat iedereen over sport min of meer dezelfde ideeën heeft. Totdat je ernaar gaat vragen. Dan blijkt dat verschillend wordt gedacht over de betekenis van sport. Topsport of breedtesport? Hoe ga je om met het competitie-element? Wie wordt uitgesloten? Creëer je een nieuwe vorm van wij-zij, of organiseer je het gewoon om jongeren te leren wat fair-play is? Sport als instrument van emancipatie. Ga zo maar door”.

DOELEN

Het belangrijkste advies van Annelies Knoppers: “Formuleer voor jezelf wat precies je doelen zijn. Wat wil je bereiken? Je moet bijvoorbeeld niet ophouden bij het opleiden van trainers, maak ook helder maken wat die trainers moeten overbrengen. Alleen kennis of ook bepaalde waarden en normen die bij de sport horen? De plaatselijke situatie is belangrijk. Sport inzetten om bewegen te bevorderen, heeft niet zoveel zin als mensen een uur moeten lopen om water te halen. In die situatie kan

sport wel werken als instrument voor de versterking van de sociale cohesie, of als ontspanning”. Normen en waarden, zijn begrippen die tijdens het gesprek regelmatig terugkeren. Knoppers: “Elke sport brengt zijn eigen normen en waarden mee. Als je een sport inzet als ontwikkelingsinstrument, moet je dat goed in je achterhoofd houden. Het zijn vaak de normen van het land waar de sport en de trainers uit afkomstig zijn. Voetbal is groot in Engeland en Nederland, de Scandinavische landen zijn juist sterk in handbal. Je exporteert bijbehorende normen en waarden. En hoe vallen die in een ontwikkelingsland?”

Het welslagen van projecten hangt samen met de mate waarin een project vaste voet aan de grond krijgt. Daarom is het goed om er naar te streven de sport uiteindelijk in een land op eigen benen te laten staan. Knoppers daarover: “Bij projecten wordt vaak gewerkt met rolmodellen. Het is goed om te beginnen met bekende sporters, maar andere rolmodellen uit de samenleving werken op den duur minstens zo effectief”.

VERBORGEN AGENDA'S

Nog een tip van Knoppers: “Hou rekening met verborgen agenda's. Wat mensen ter plaatse bij het project voor ogen hebben, kan wel heel anders zijn dan wat wij met die projecten willen. Hou je oren en ogen goed open tijdens het project. Probeer zoveel mogelijk bottom-up te werken. Dat is lastig, want het aanbiedende land wordt al heel snel gezien als het expert-land en dan word je al weer heel snel gedrongen in de top-down aanpak”. “Elk land wil internationaal scoren. Voor ontwikkelingslanden, biedt sport daar vaak de enige mogelijkheid toe. Oost-Duitsland was daar destijds een goed voorbeeld van. Dat kreeg bekendheid vanwege haar sporters. Wij hebben bij het aanbieden van sportprojecten vaak bevordering van vaardigheden of de cohesie in een samenleving als achterliggend doel, terwijl het ontwikkelingsland veel meer denkt aan het opleiden van topsporters. Op zichzelf een legitiem doel, maar dat wordt vaak niet expliciet gezegd. Het ontwikkelen van topsport vergt echter een totaal andere aanpak. Je gaat heel anders met een sport om als je vindt dat iedereen mee moet kunnen doen, gezond, gehandicapt, jongens, meisjes.”

Auteur: Hans Elsendoorn

Unicef

Prof. Dr. Paul Verweel (Universiteit Utrecht)

"Sport is van vitaal belang voor de verwerking van verschrikkingen"

Hobby en werk vallen bij prof. Dr. Paul Verweel in belangrijke mate samen. Zelf fanatiek sporter combineert hij zijn favoriete onderwerp regelmatig met zijn functie van hoogleraar "bestuur en organisatiewetenschap in het bijzonder organisatie en management van cultuurverschillen en zingeving in organisatie". Zijn credo: "Organiseren is per definitie het managen van verschillen, van diversiteit. Of dat nou in de sport is of ergens anders, dat maakt niet uit. Die verschillen helder krijgen is de basis voor een goede organisatie. En daarvoor moet je vooral goed luisteren".

Verweel is een wetenschapper die toch vooral de waarde van de theorie zoekt in de praktijk en daarbij overigens zelf graag meedoet. Onder zijn supervisie zijn al heel wat sportprojecten geëvalueerd. Ook in de derde wereld. Toch staat bij hem het sporten om het sporten altijd op de eerste plaats.

"Sport is *excitement*. Daarvoor word je lid van een vereniging. Daar moet het ook altijd mee beginnen. Als dat er niet is kan je wel ophouden. Er zijn ouders die hun kinderen aan het sporten zetten om te leren samenwerken, maar die kinderen houden het alleen maar vol als ze een fascinatie voor het spelletje hebben."

Dat is in de derde wereld volgens Verweel niet anders. "Ook in ontwikkelingslanden waar zoveel armoede is, waar zoveel verschrikkingen moeten worden verwerkt, daar is iets doen wat je plezier geeft van vitaal belang."

ZELFVERTROUWEN EN POSITIEF OORDELEN

Voor hem staat de waarde van sport, waar dan ook ter wereld, buiten kijf. Onlangs rondde Verweel een twee jaar durend onderzoek af onder nieuwkomers in ons land die georganiseerd gaan sporten. “We wilden graag weten in hoeverre door sporten het zelfvertrouwen

Op de vraag of ze anders tegen andere mensen aan zijn gaan kijken zegt circa eenderde dat ze positiever over mensen denken, slechts vier procent geeft aan dat ze negatiever tegen anderen aankijken. Dat is temeer opvallend omdat er naar buiten toe een beeld bestaat dat het altijd vechten is op de velden.”

Unicef

toeneemt en of het verschil uitmaakt of er wordt gesport in etnisch georganiseerde of gemengde verenigingen. Achthonderd nieuwkomers waren bij het onderzoek betrokken. De uitkomsten zijn verrassend. Twee van de drie sporters geeft aan dat hun zelfvertrouwen is toegenomen. Eenderde zegt heel veel, eenderde zegt dat het is toegenomen en eenderde zegt dat het gelijk is gebleven. Misschien nog wel verrassender, het blijkt niet uit te maken of het om een gemengde of niet gemengde vereniging gaat.”

JANBOEREN- FLUITJES

“Je ziet dus dat die positieve integratieve functie van sport verre de overhand heeft. Zonder dat er één vereniging was die daar een speciaal educatief programma voor voerde of dat er een psychiater aan te pas kwam. Dat gaat gewoon van mens op mens. Op zijn janboerenfluitjes wordt die sociale cohesie en die integratie wel degelijk door sport positief beïnvloed, gemengd of niet gemengd.”

ZELF ORGANISEREN

Wat volgens Verweel weer niet wil zeggen, dat je in het wilde weg sportprojecten moet parachuteren.

“Van cruciaal belang

is wel: laat mensen zichzelf organiseren. Dat geldt hier in Nederland, maar zonder twijfel ook in de rest van de wereld. Niet alles zomaar vanuit onze eigen normen en waarden organiseren. Ga er heen, luister wat mensen nodig hebben, wat ze willen en ontwikkel op die basis een visie. Ondersteun die mensen vervolgens op basis van die visie in de uitvoering.”

Aan de andere kant kan je, volgens Paul Verweel, projecten ook doodorganiseren.

“Prachtige, tot in twee cijfers achter de komma uitgeschreven plannen schrijven en overal bonnetjes voor kunnen laten zien. Daar zit het succes van die projecten niet in. Plannen kunnen best globaal worden opgesteld en op basis van professioneel vertrouwen worden uitgevoerd. Daar hoort wel bij, dat je zo af en toe terug gaat om te kijken hoe het zich ontwikkelt. Werkt het zoals we ons dat aan het begin voor ogen hadden?”

DENKEN IN PROCESSEN

Verweel denkt trouwens meer in processen dan in projecten. “Ik heb veel te maken gehad met cultuurveranderingen in organisaties. Mijn conclusie is dat alleen in een kleine organisatie een cultuurverandering in een jaar mogelijk is. Doorgaans gaat het om een veranderingsproces van jaren. Ook voor maatschappelijke veranderingen geldt dat het vaak een kwestie is van een lange adem. Dat maakt evalueren in de praktijk wel lastig, want als je geld in een project steekt, wil je ook concrete resultaten zien. Je kunt je doelstellingen natuurlijk ook globaler formuleren en vooral kijken of het project is gebaseerd op een goede analyse vooraf. En op termijn kijken of een project gedragen wordt door de mensen om wie het gaat. Of het proces zich verder ontwikkelt.”

FOCUS OP SUCCES EN PRAKTIJK

“Ik vind dat we ons bij dit soort projecten moeten focussen op wat lukt en niet alleen moeten kijken naar mislukkingen. Zorg voor een visie, zorg voor handen en focus je niet teveel op de theorie. Ik denk dat geld voor sportprojecten in de derde wereld bijna altijd goed terecht komt.”

Auteur: Hans Elsendoorn

Right To Play

Frank van Eekeren gelooft in relatie tussen sport en ontwikkelingssamenwerking

“Sport is een prachtig vehikel,
maar pas het toe met beleid”

“Wat ik in de ontwikkelingslanden die ik voor mijn onderzoek heb bezocht vooral heb gemerkt, is dat werkelijk iedereen wanneer het maar kan, wil sporten. Zeker kinderen. Omdat je met sport mensen zo makkelijk bereikt, is het een prachtig vehikel en een katalysator om andere boodschappen over te brengen.”

Frank van Eekeren (33) is als senior organisatieadviseur verbonden aan de Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO). Hij was de organisator van het eerste congres over sport en ontwikkelingssamenwerking op de Universiteit van Utrecht in 1998. Van Eekeren onderzocht voor de USBO diverse projecten op dat gebied in Afrika. Daarnaast is hij in zijn vrije tijd bestuurslid voor FASD, de Foundation for African Sport Development, een organisatie die veel projecten op het gebied van sport en ontwikkeling in Afrika uitvoert.

“Als je in de rust van een voetbalwedstrijd aan de jongeren iets vertelt over HIV/aidspreventie, staan ze daar juist op dat moment voor open. Dat blijkt in de praktijk. En je kunt ook heel goed een relatie leggen tussen onbeschermd voetballen en onbeschermd vrijen. Maar sport (en spel) is eerst en vooral een recht voor ieder mens, dat de kwaliteit van leven verhoogt.”

Frank van Eekeren verdiept zich ruim acht jaar in de relatie tussen sport en ontwikkelingssamenwerking. “Als je zelf hebt gesport, dan weet je hoe belangrijk sport voor je kan zijn.

Voor je identiteitsvorming, voor je waardenvorming, het behoren tot een groep, maar toch vooral omdat het leuk is om te doen.”

Juist door dat laatste aspect gelooft hij in de waarde die sport kan hebben voor de ontwikkeling van een samenleving. Maar, zegt hij, pas het toe met beleid: “Het bij elkaar brengen van mensen levert, in wetenschappelijke termen, al iets op van sociale cohesie en persoonlijkheidsvorming. Desondanks moet je blijven nadenken. Je moet je als organisatie van tevoren heel goed realiseren wat je aan het doen bent als witte

meneer of mevrouw. Wees je ervan bewust dat je aan een project begint vanuit je eigen waarden en eigen culturele achtergrond. Ontwikkel een visie. Stel jezelf vragen als: Hoe ga je om met duurzaamheid? Hoe laat je het project te zijner tijd achter? Hoe zorg je dat het daar blijft? Hoe betrek je andere organisaties in de omgeving bij je project?"

Van Eekeren is behalve wetenschapper ook een man van de praktijk: "Ik ben al een aantal jaren betrokken bij een project in Ghana. Daar organiseren we sportwedstrijden voor straatkinderen. Die komen allemaal op woensdagmiddag naar een bepaalde plek om te sporten. Daarmee breng je al een beetje structuur in hun leven, maar daarnaast proberen we ze wat mee te geven waardoor ze op straat iets makkelijker kunnen overleven en ze hopelijk zelfs weer terug kunnen krijgen in het onderwijs".

Van Eekeren realiseert zich dat er, om dat te bereiken, heel veel meer nodig is dan sport alleen. "Ik vind dat je de waarde van sport ook niet moet overdrijven. Het is niet het ei van Columbus voor het oplossen van alle grote problemen. Daarvoor kan je niet zonder scholen, ziekenhuizen en kerken niet te vergeten. Die laatste zijn zeker in Afrika belangrijk."

CENTEN

Het is best aardig als jongeren in Afrika af en toe tegen een balletje kunnen aantrappen, maar moet dat zoveel geld kosten? Van Eekeren antwoordt lachend: "Als je kijkt naar kosteneffectiviteit en -efficiency, dan heb je hier een

gemakkelijk onderwerp te pakken. Waar hebben we het over? Zeker als je de kosten afzet tegen het totaal van de ontwikkelingshulp, stelt het budget voor sportprojecten niets voor, terwijl het belang ervan evident is".

Deze uitspraak is niet automatisch een pleidooi om de projecten maar zo goedkoop mogelijk uit te voeren. Van Eekeren: "Het is van groot belang dat projecten professioneel worden uitgevoerd. Je moet niet een VUTter zonder ervaring in ontwikkelingslanden naar een township sturen om wedstrijdjes te organiseren. Daar raakt die VUTter door gefrustreerd en je hebt geen idee wat je in die samenleving overhoop haalt. Ook dat deel van het project moet je kunnen beheersen. Op het ogenblik zijn er nog onvoldoende mensen met kennis en ervaring beschikbaar om aan projecten leiding te geven. Kwaliteit is van groot belang. Die kan je alleen opdoen bij goed opgezette projecten. En door bewust te leren van eerdere ervaringen. Daarom is evalueren zo van belang. Niet alleen om je subsidiënt tevreden te stellen, maar vooral om er zelf beter van te worden".

Veel verschillende organisaties houden zich bezig met sport en ontwikkelingssamenwerking. Zou het niet beter zijn om vanuit één organisatie die projecten op te zetten? Van Eekeren: "Het is een gegeven dat veel organisaties op dit terrein actief zijn. Elke organisatie vanuit haar eigen identiteit en achtergrond. Daar waar samenwerkingsmogelijkheden zijn, moet je dat zeker doen. NCDO is een uitstekend orgaan om die samenwerking te coördineren. Een gemeenschappelijke finan-

cieringspot biedt eveneens een goed sturingsinstrument. Het maakt niet zoveel uit wie het doet, als je maar werkt vanuit een visie".

"Waar ik tegen ben is alles centraliseren. Niet één persoon aanwijzen, die vertelt hoe het moet. Het ultieme goede project bestaat niet. Als ik morgen naar Oeganda ga, heb ik in het noorden te maken met een oorlogssituatie, die niet te vergelijken is met de situatie in hetzelfde land honderd kilometer zuidelijker. Je moet per locatie de situatie beoordelen."

SLUITEND BEWIJS

"De grote wens van veel organisaties is een rapport met het sluitende bewijs dat sport een nuttig instrument is voor ontwikkelings-samenwerking. Dat rapport is er niet. Ik zou het graag maken, maar dat kost tijd en geld natuurlijk. Misschien moet de wetenschap die uitdaging zelf oppakken en het met eigen middelen financieren. Wat je intussen wel alvast kunt doen, is een checklist opstellen. Welke vragen moet je jezelf stellen voordat je een sportproject start? Wat zijn de randvoorwaarden?"

NCDO heeft al een 'Toolkit Sport for Development' laten maken. Van Eekeren: "Daar is inderdaad al veel informatie van af te halen. Misschien dat organisaties daar nog meer gebruik van zouden moeten maken."

"Ik hoop van harte dat het VN-jaar ertoe heeft bijgedragen dat sport nationaal en mondiaal op de politieke en maatschappelijke agenda komt als thema binnen ontwikkelings-samenwerking. Draagvlak is hard nodig en ik denk dat juist daarbij een VN-jaar kan helpen. En als dit jaar nog niet voldoende effect heeft, laat dan de minister en andere politici dan zelf maar kijken op locatie hoe belangrijk sport voor een samenleving in ontwikkeling kan zijn. Dan zijn ze heel snel overtuigd."

Auteur: Hans Elsendoorn

Kristie Boogert,
tennister

"Ik ben ambassadeur geworden omdat mijn hele leven in het teken van sport heeft gestaan en ik vind dat iedereen in de wereld een kans moet kunnen krijgen om te sporten of om spelletjes te doen."

Millenniumdoelen

In 2000 hebben regeringsleiders van 189 landen, waaronder ook Nederland, afgesproken om vóór 2015 de belangrijkste wereldproblemen aan te pakken. Deze afspraken zijn de millenniumdoelen. Dat betekent vóór 2015 onder andere: schoon water voor iedereen, alle kinderen basisonderwijs, extreme armoede halveren, verspreiding van AIDS en malaria stoppen en moedersterfte omlaag brengen.

In de volgende artikelen worden bekende mensen uit de sportwereld aan het woord gelaten over hun bijdrage aan het verwezenlijken van deze millennium-doelstellingen. De reeks is gepubliceerd in het tijdschrift Supporter. Eerst volgt een interview met Walter Amerika, mede-initiator van de Zero Point Seven Partnership.

HOE LUIDEN DE MILLENNIUMDOELEN?

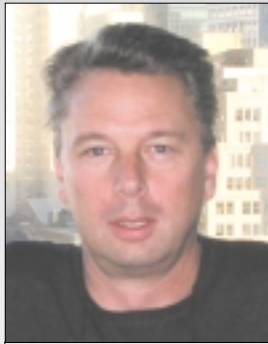
De eerste zeven doelen richten zich vooral op wat er in ontwikkelingslanden moet verbeteren. Het achtste doel slaat op wat de ontwikkelde landen moeten doen: het creëren van een eerlijk handelssysteem, schuldverlichting voor ontwikkelingslanden en toegang tot betaalbare, noodzakelijke medicijnen. Elk jaar wordt de voortgang gemeten en internationaal gerapporteerd. Zo kan tussentijds druk worden uitgeoefend op rijke en arme landen om inspanningen te vergroten.

De onderwerpen van de millenniumdoelen zijn niet nieuw. Maar wel nieuw is dat voor het

eerst een internationale afspraak is gemaakt met kwantitatieve, concrete doelen die aan een tijdpad zijn gebonden. Zowel ontwikkelingslanden als donorlanden hebben zich verbonden aan deze afspraken. De acht doelen zijn als volgt omschreven:

1. Het aantal mensen dat in extreme armoede leeft, moet in 2015 tenminste tot de helft zijn teruggebracht ten opzichte van 1990.
2. In 2015 moeten alle kinderen in alle landen basisonderwijs volgen.
3. Gendergelijkheid en empowerment van vrouwen moet worden gerealiseerd, ondermeer door gelijke participatie van

<p>jongens en meisjes in het onderwijs te realiseren voor eind 2005.</p> <p>4. De sterftcijfers van kinderen onder de 5 jaar moeten in 2015 in elk ontwikkelingsland zijn teruggedrongen met tweederde ten opzichte van 1990.</p> <p>5. Het niveau van moedersterfte moet in 2015 in elk ontwikkelingsland zijn teruggedrongen met driekwart ten opzichte van 1990.</p> <p>6. Voor het jaar 2015 zal een halt worden toegeroepen aan de verspreiding van HIV/Aids, malaria en andere dodelijke ziekten.</p> <p>7. Waarborgen van een duurzaam milieu voor 2015 door het integreren van duurzame</p>	<p>ontwikkeling in nationaal beleid en programma's, het keren van het verlies van natuurlijke hulpbronnen en halvering van het aantal mensen zonder toegang tot veilig drinkwater. Voor 2020 moeten de levensomstandigheden van ten minste 140 miljoen bewoners van krottenwijken aanzienlijk zijn verbeterd.</p> <p>8. Er wordt een wereldwijd partnerschap (samenwerkingsverband) voor ontwikkeling gesloten. Met name rijke landen moeten - om de millenniumdoelen te halen: meer hulp geven, het bevorderen van jongerenwerkgelegenheid, de overdracht van nieuwe technologieën, meer schulden kwijtschelden en eerlijke afspraken maken over handel.</p>
---	---

Walter Amerika

Auteur: Jos van der Pluijm

Verbeter de wereld met het koopje van de eeuw

“Verbeter de wereld! Maak hem eerlijker, gezonder, schoner en veiliger. Een beter leven voor iedereen op deze aardbol. En dat is mogelijk met slechts 0,7 procent van het bruto nationaal product van de 22 rijkste landen, heeft professor en macro-econoom Jeffrey Sachs uitgerekend. Het is het koopje van de eeuw. Of niet soms? 0,7 Procent van ons geld, ons talent en onze tijd om onder andere de armoede terug te dringen, basisonderwijs voor alle kinderen mogelijk te maken en de verspreiding van het HIV-virus een halt toe te roepen.”

Aan het woord is Walter Amerika, mede-initiator van de Zero Point Seven Partnership.

Walter Amerika, voormalig bestuursvoorzitter van reclamebureau FHV/BBDO, mede-initiator van de Zero Point Seven Partnership (NGO die de bekendheid van MDG's op positieve wijze stimuleert, www.zeropointseven.com) en oprichter van Progress United, een nieuw creatief netwerk.

Tijdens de zogeheten Millenniumvergadering van de Verenigde Naties in 2000 is een achttal Millenniumdoelen vastgesteld, die in 2015 gerealiseerd moeten zijn. Voorbeelden: zijn gelijkheid tussen mannen en vrouwen, het halveren van het aantal mensen dat in extreme armoede leeft en het terugdringen van de moeder- en kinder-

sterfte met respectievelijk 75 procent en 65 procent. Maar ook: het waarborgen van een duurzaam milieu door het integreren van duurzame ontwikkeling in nationaal beleid en programma's, het tegengaan van het verlies van natuurlijke hulpbronnen en halvering van het aantal mensen zonder toegang tot veilig drinkwater.

En het sluiten van een mondiaal samenwerkingverband voor ontwikkeling met afspraken over goed bestuur, de ontwikkeling van een open en eerlijk handels- en financieel systeem, het bevorderen van jongerenwerkgelegenheid, een oplossing voor het schuldenvraagstuk en de overdracht van nieuwe technologieën.

BELOFTE MAAKT SCHULD

Alle rijke landen hebben in 2000 toegezegd om jaarlijks 0,7 procent van het bruto nationaal product aan ontwikkelingssamenwerking te besteden. De praktijk wijst echter uit dat slechts vijf van de tweeëntwintig rijkste landen dat ook daadwerkelijk heeft gedaan tot op heden. Waaronder Nederland. “De regeringsleiders van die 17 andere landen moeten zich schamen. Het is zo’n belachelijk laag percentage, als je het bijvoorbeeld vergelijkt met de kosten voor defensie, waarmee wij gewoonweg bijna alle wereldproblemen op kunnen lossen. Wij zijn nog nooit zo dichtbij een betere wereld voor iedereen geweest. Maar dan moeten wij allemaal wel doen wat wij zeggen. Geen loze beloften maken,” stelt Walter Amerika.

GELD, TALENT EN TIJD

“Die 0,7 procent geldt overigens ook voor de

publieke en private sector, de burger en de consument. Geld, talent en tijd. Laat het bedrijfsleven maar eens zeven op de duizend werknemers vrijmaken voor innovatieve projecten, die gerelateerd zijn aan één of meerdere Millenniumdoelen. En het besteden van 2,5 dag per jaar in het onderwijs aan kennisoverdracht met betrekking tot de aanpak van de wereldproblemen moet toch ook geen probleem zijn?”

WERELDMERK

Walter Amerika, die in het verleden onder andere aan wereldmerken als Heineken, Pepsi en Douwe Egberts bouwde, is één van de oprichters van The Zero Point Seven Partnership. “Wij moeten meer bekendheid gaan geven aan de belofte om 0,7% aan ontwikkelingssamenwerking te besteden. Te veel mensen weten er nog niet vanaf. Dat moet gaan veranderen. Het toeval wil dat de datum 7 juli 2007 precies halverwege de tijdlijn van de Millenniumdoelen ligt. 07/07/07. Zo’n symbolische datum kan bijna niet mooier en dat in een jaar dat er geen WK voetbal is of Olympische Spelen zijn. Zero Point Seven moet een levend begrip worden met als hoogtepunt de wereldwijde multimediale nieuws- en entertainmentshow ‘United 0.7 World Live’ op 7 juli 2007.

Met onder andere regeringsleiders, filmsterren, *captains of industry* en grootheden uit de sport. Maar het zou natuurlijk ook fantastisch zijn als Google op die datum één van hun o’s verandert in een nulletje met een zeven er onder. Iedereen moet zich moreel verplicht gaan voelen om zijn belofte aan de wereld na te komen.”

HOKJESDENKEN

“Om de Millenniumdoelen te verwezenlijken, moeten wij in Nederland ook af van onze hokjesgeest. Geen onderscheid tussen goede doelen. Breng alles bij elkaar en werk samen om de problemen de wereld uit te helpen. Het kan bijvoorbeeld niet zo zijn dat Sport en Ontwikkelingssamenwerking door onze huidige minister uitgesloten wordt van steun door de overheid. Het aanbieden van een infrastructuur, waarin sport en spel onmisbaar is voor de ontwikkeling, voor alle kinderen is één van de doelen. Het hoort er gewoon bij”, besluit de mede-initiator van The Zero Point Seven Partnership.

Hans van Breukelen

Bron: Supporter 12. Auteur en foto: Aad van der Meer

Het Millenniumdoel van Hans van Breukelen

In 2000 kwamen 189 lidstaten van de Verenigde Naties tot een mijlpaal in de ontwikkelingssamenwerking. Ze spraken af om vóór 2015 onder meer extreme armoede te halveren, honger uit te bannen, en alle kinderen basisonderwijs te laten volgen. In 'Het Millenniumdoel van...' praten bekende mensen over hun eigen – kleine of grote – bijdrage aan die Millenniumdoelen. In deze eerste aflevering een ontmoeting met Hans van Breukelen, voormalig doelman van Oranje.

We ontmoeten elkaar op een bijzondere plaats, het politiebureau in Ede. Hans van Breukelen, voormalig doelman van Oranje, is hier te gast voor een presentatie voor zo'n 60 politiemensen. Een presentatie over werkmotivatie, het belang van teamdenken, een kans geven aan optimisme en het in handen nemen van de regie over ontwikkelingen in je leven. 'Jij kan zelf dingen veranderen, als je

daar maar achter staat en er vervolgens voor kiest!'

Gewoon een leuke vent deze Hans van Breukelen. Gepassioneerd, vol humor, realistisch, warm en zalig ondeugend kijkend af en toe. Ik denk dat Belanov dat oogje van Van Breukelen, toen hij in de EK finale in 1988 de penalty moest nemen, nooit meer zal vergeten. Het resultaat was er ook naar.

Hans stopte de penalty, het bleef 2-0 en Nederland werd voor het eerst in de geschiedenis Europees kampioen. Kampioen ook omdat Rinus Michels van elf klassevoetballers een team had weten te smeden. Voetballers die zelf ook een team wilden zijn, oog hadden voor elkaar, plezier hadden in het spel en gewoon wilden winnen.

Het was prachtig dat we de lijn van de presentatie van Hans in ons gesprek over de wereldproblematiek bijna naadloos aan konden houden, en ik was onder de indruk van het openingsstatement van de voormalige doelman. 'Er moet fundamenteel anders gedacht gaan worden in de wereld. Ik gun alle mensen waar ook ter wereld dat ze gelukkig kunnen zijn, dat ze hun kinderen kunnen geven wat ze nodig hebben, dat er geen gebrek is aan basisvoorzieningen en onnodig verdriet. Zoveel landen denken nu alleen voor zichzelf en voor hun eigen belangen. Wanneer gaan we nu eindelijk ons eigen belang eens koppelen aan het belang van andere spelers in het wereldteam? Willen we wel een wereldteam zijn? Het lijkt er helemaal niet op.'

Ben je zelf wel eens geconfronteerd met echte armoede?

'Ik heb veel gereisd, zowel in mijn voetbaltijd en tegenwoordig als ambassadeur van S.O.S

Kinderdorpen. Twee bezoeken staan me zeer helder voor de geest. Dat is mijn bezoek aan het arme Malawi en het bezoek in 1990 met PSV aan Calcutta. Nooit zal ik de doodse stilte in de bus vergeten toen we door die poel van ellende reden naar het stadion waar we moesten spelen. Wat een armoede, wat een stank, wat een oneerlijkheid.'

Wat is jouw idee van ontwikkelings-samenwerking?

'Via S.O.S Kinderdorpen krijgen 150.000 kinderen directe praktische toekomstmogelijkheden in eigen land aangeboden. Dit is mijn idee van ontwikkelingssamenwerking: heel direct en heel gericht mensen in kleine gemeenschappen vooruit helpen, en mensen helpen om met respect voor hun cultuur zaken in eigen hand te nemen.'

Hoe kijk je dan aan tegen de millenniumdoelstellingen? Is dat een zinvol antwoord?

'Prima natuurlijk om van hogerhand doelen

te stellen, maar wat is de echte betrokkenheid en verantwoordelijkheid van met name de rijke landen? Voelen zij zich echt gebonden aan deze doelen, is er gemeente betrokkenheid van een wereldteam? Ik twijfel daar sterk aan. Haat en wantrouwen regeert de wereld, grote defensiebudgetten is het antwoord. Dat is toch niet de weg? Haat kun je niet met haat bestrijden. Hier moet een kentering in komen, want anders wordt het nooit wat met de wereld. Mijn filosofie is samen doen: op je werk, thuis, waar je ook bent, maar zeker ook in de wereld. We moeten uitgaan van overeenkomst in plaats van verschil en kijken naar wat ons bindt. In ons aller belang! En vervolgens de boel omdraaien, verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en met elkaar de weg inslaan naar geluk. Laten we er in God's naam als wereldteam wat van gaan maken.'

Bart Veldkamp

Bron: Supporter 13. Tekst en foto: Aad van der Meer

Het Millenniumdoel van Bart Veldkamp

In 2000 kwamen 189 lidstaten van de Verenigde Naties tot een mijlpaal in de ontwikkelingssamenwerking. Ze spraken af om vóór 2015 onder meer extreme armoede te halveren, honger uit te bannen, en alle kinderen basisonderwijs te laten volgen.

In 'Het Millenniumdoel van...' praten bekende mensen over hun eigen – kleine of grote – bijdrage aan die Millenniumdoelen. In deze tweede aflevering een ontmoeting met topschaatser Bart Veldkamp.

Als stille bewonderaar van Bart Veldkamp keek ik heel erg naar dit gesprek uit. Wat een klasse, wat een stijl, wat een temperament, wat een mooi hupje en wat een sportman! Olympisch kampioen op de 10.000 meter in Albertville in 1992, Europees kampioen in 1990, 32 maal winnaar van een lange afstand op een EK, WK of Worldcupwedstrijd en vele malen hoge eindklasseringen.

Een echte stayer, een vriendelijk mens, maar soms ook een kerel die de tent verbouwt als het even niet naar zijn zin gaat. Keihard voor zichzelf en een prachtig voorbeeld voor vele jongeren die er al na een beetje tegenslag de brui aan geven. We ontmoetten elkaar in Thialf. Kun je een betere plek verzinnen? Want baggerijs of niet, het blijft een schitterend ijsstadion.

Bart Veldkamp, een man met open vensters ook naar de wereld. Ambassadeur voor Right to Play, ruimte makend voor Russische schaatsters in zijn ploeg, trainend in Zuid Afrika en zich bewust van zijn bevoorrechte positie als topsporter. Want wie wil er hobby en werk nou niet combineren?

Hoe zie je jezelf als mens in de wereld staan?

‘Nogal bevoorrecht, al sta ik daar niet steeds bij stil. Maar als ik in Zuid Afrika aan het trainen ben en al die hutjes en armoede om me heen zie, en dat vergelijk met alles wat ik me kan veroorloven op zo’n trainingsstage, dat zet me dat wel eens aan het denken hoor.’

Is dat ook je motivatie om voor Right to Play actief te zijn?

‘Ik denk het wel ja. Sport en spel zijn voor ieder mens van levensbelang. Het is een basisonderdeel van de opvoeding en je vorming als mens. Ik weet wat sport voor mijzelf heeft betekend. Het kan je gewoon uit een dal helpen komen. Bovendien leer je in sport mensen te zien als gelijke. In sport valt alles weg. Right to Play sluit daarom helemaal bij mij aan. Een blauwe maandag heb ik wat voor Unicef gedaan, maar dit ligt me veel beter. Toen Johann Olav Koss me vroeg hoefde ik geen moment na te denken.’

Zou sport in Nederland ook een grotere rol kunnen spelen?

‘Absoluut, en dan met name in de grote steden. We hebben allemaal onze mond vol over integratie van allochtonen en over probleemwijken. Maar de rol die sport daarbij kan spelen ziet de politiek niet. Verdraagzaamheid, samenspel en respect kunnen via sport groeien en zo kan sport een bijdrage leveren aan een multi-culturele samenleving. Maar nu gaat het alleen maar over angst en veiligheid. In Rotterdam heb ik geprobeerd een groot sportcomplex op poten te zetten met bewust aandacht voor sporten die populair zijn bij allochtonen. Ik kreeg hiervoor weinig medewerking en begrip.’

Hoe kijk je aan tegen de millennium-doelstellingen?

‘Het is natuurlijk goed om concrete doelen te stellen, maar hoe daadkrachtig zijn we?’

Hoe gaan we in de wereld met onze verantwoordelijkheden om en hoe serieus nemen we onszelf nog? Teveel landen gaan gewoon hun eigen gang en er zijn te weinig drukmiddelen om echte deelname aan dit wereldideaal af te dwingen. Als het geld in het geding komt, de economie dus, dan zijn al die doelen weer boterzacht en blijft iedereen aan zichzelf denken. Ik geef direct toe hoor, ik sta daar niet buiten. Ook ik consumeer en geniet van de welvaart hier. En iedereen moet ook doen waar hij zich goed bij voelt. Maar als we als mensheid willen, dan kunnen we ook alles bereiken. Ook een andere wereld waar veel meer mensen dan nu in meespelen. Die mensen hebben daar gewoon ook recht op.’

Wat denk je dat het wereldrecord 10.000 meter is in 2015?

‘Nou daar gaat zeker zo’n 12 seconden af. Ik denk zoiets als 12.45.00 dus.’

Dirk Kuijt

Bron: Supporter 15. Auteur en foto: Aad van der Meer

Het Millenniumdoel van Dirk Kuijt

In 2000 kwamen 189 lidstaten van de Verenigde Naties tot een mijlpaal in de ontwikkelingssamenwerking. Ze spraken af om vóór 2015 onder meer extreme armoede te halveren, honger uit te bannen, en alle kinderen basisonderwijs te laten volgen.

In 'Het Millenniumdoel van...' praten bekende mensen over hun eigen – kleine of grote – bijdrage aan die Millenniumdoelen. In deze aflevering een ontmoeting met Feyenoord-spits en international Dirk Kuijt.

Wat ik altijd al had gedacht is gewoon waar: Dirk Kuijt is een leuk, open en doelgericht mens. Warm en betrokken ook, en natuurlijk een fantastische spits. Met een brede glimlach en gekleed in de prachtige blauwe trainingsoutfit van Feyenoord trof ik iemand die over ons gesprek had nagedacht en zo werd het een heel bijzonder half uur.

Als Feyenoord-supporter voor het leven

kon ik het niet nalaten om te beginnen over de club zelf waar Dirk met zoveel plezier speelt. Feyenoord, een club met een rijke historie, al bijna honderd jaar een monument in Rotterdam. Een historie als arbeidersclub ook die voor een groot aantal mensen (ook buiten Rotterdam) veel betekend heeft en dat nog steeds doet. Een club waar mensen trots op kunnen zijn en zich intens mee verbonden voelen. Bij die club

speelt Dirk Kuijt en ik vind dat hij daar helemaal past.

Merk je veel van de bijzondere sfeer die rond een club als Feyenoord hangt?

'Jazeker, dat merk ik iedere dag. Zowel bij onze trainingen als wanneer we het land in gaan. Feyenoord is overal bekend en overal hebben we massa's supporters.'

Voel je dan echt dat het meer is dan zomaar supporter zijn?

‘Zeker, niet bij iedereen natuurlijk maar bij veel mensen voel ik dat Feyenoord zó belangrijk voor hun is. Ik kan daar ontzettend veel respect voor hebben. Als ik bijvoorbeeld hoor van veel jongens uit vak S dat zij eigenlijk hun seizoenkaart niet kunnen betalen, maar zich toch van alles onzeggen om die belangrijke kaart maar te kunnen kopen. Kanjers vind ik dat!’

Heeft een club als Feyenoord ook een sociale functie?

‘Ja, dat vind ik wel, al zijn punten en inkomsten natuurlijk ook cruciaal. Anders lopen we vast. Maar buiten dat is het voor mij toch heel duidelijk dat Feyenoord haar sociale verantwoordelijkheid neemt. We steunen het Sophia kinderziekenhuis in Rotterdam en een project van Unicef in Ghana dat gericht is op straatkinderen.’

Hoe denk je zelf over die verschillen in de wereld?

‘Dat is op zich natuurlijk triest en niet goed.

We mogen blij zijn dat we in Nederland geboren zijn. Hier zijn toch heel weinig mensen die het slecht hebben? Dat is in Afrika bijvoorbeeld wel anders.’

Ben jij zelf concreet met het werken aan een betere wereld bezig?

‘Misschien is de voetbalschool in Katwijk een mooi voorbeeld. Dit seizoen ben ik die begonnen, samen met Gert Aandewiel, de trainer van Quick Boys die vorig seizoen de Rinus Michels Award voor beste amateur-trainer won. In onze school worden jonge talenten begeleid en verder gevormd. We zijn van plan om een deel van de winst van deze school te bestemmen voor kinderprojecten in Brazilië. Zo snijdt het mes aan twee kanten.’

In 2000 hebben de landen van de VN zich acht ambitieuze doelen gesteld over het grootscheeps terugdringen van de armoede in de wereld.

Wat vind je daar nou van Dirk?

‘Tja, het is altijd goed om jezelf ambitieuze

doelen te stellen, maar wat ik veel belangrijker vind is de wil om die doelen te halen. Als de echte wil er is om de wereld met elkaar beter te maken, zodat minder mensen in armoede leven, vind ik dat belangrijker dan het halen van een getal. Laat ik het maar vergelijken met hoe ik voetbal. Ik kan moeilijk tegen mijn verlies, maar als ik weet dat we er alles aan gedaan hebben om dat te voorkomen, kan ik er toch wel mee leven. Dus onze inspanningen moeten maximaal zijn en soms over de grens van het maximale. Dan komen de resultaten vanzelf.’

Inmiddels heeft Dirk Kuijt een organisatie opgericht: De Dirk Kuijt Foundation. Deze stichting gaat minder valide sporters helpen, sportprojecten in derde wereld landen ondersteunen en talentvolle sporters uit Katwijk en omgeving steunen.

Johan Neeskens

Bron: Supporter 16. Auteur en foto: Aad van der Meer

Het Millenniumdoel van Johan Neeskens

In 2000 kwamen 189 lidstaten van de Verenigde Naties tot een mijlpaal in de ontwikkelingssamenwerking. Ze spraken af om vóór 2015 onder meer extreme armoede te halveren, honger uit te bannen, en alle kinderen basisonderwijs te laten volgen. In 'Het Millenniumdoel van...' praten bekende mensen over hun eigen – kleine of grote – bijdrage aan die Millenniumdoelen. In deze vijfde aflevering een ontmoeting met NEC-trainer en oud-topvoetballer Johan Neeskens.

Een afspraak met de Nees is niet zomaar een afspraak. Johan Neeskens is voor mij altijd al een voorbeeld geweest van de ideale mix. Hij heeft klasse, inzet, onverzettelikheden, is keihard als het moet, en toch ook heel menselijk en sympathiek.

Heb je in je carrière veel tegenslag gekend?

'Nee, eigenlijk niet. Ik heb een paar keer een

gebroken neus en wat knieproblemen gehad in de tijd dat ik bij RCH en Barcelona voetbalde, maar verder nauwelijks. Ik was altijd fit en meestal blessurevrij.'

Toch vind ik dat je je heel goed kunt inleven in de problemen van mensen die het minder getroffen hebben.

Dank je wel. Ja, ik realiseer me dat ik

terugkijkend heel tevreden en gelukkig kan zijn. Ik heb een goed en gelukkig leven en ik wil dat geluk ook gewoon delen met anderen. Daarom ook heb ik stichting De Nees opgericht die als doel heeft om gehandicapte of chronisch zieke jongeren kansen te bieden op een waardig bestaan en een aantal gelukkige momenten in hun leven. We doen dat samen met de Johan Cruyff Foundation en de respons is geweldig.

Ieder jaar is er bijvoorbeeld de Sportief Tour voor gehandicapten, waar de elftallen van NEC, Ajax, AZ en Vitesse aan meedoen. Integratie, ontspanning en ontmoeting is dan het doel. Het werkt fantastisch en de respons is fenomenaal.'

Doen de spelers van deze profclubs daar graag aan mee?

'De meesten wel. Het is ook gewoon leuk en heel menselijk. De spelers zitten bijvoorbeeld in rolstoelen en voelen ook eens hoe dat is. Het helpt de spelers zich in te leven in de situatie van anderen en ze zien nog eens in wat voor bevoorrechte situatie ze verkeren. Ze kunnen namelijk doen wat ze graag willen, in dit geval voetballen, en daar ook nog goed geld mee verdienen.'

Op wereldniveau zijn de verschillen ook enorm. Sta je daar wel eens bij stil?

'Niet dagelijks, maar ik weet heel goed dat

dit bestaat. De verschillen in de wereld zijn inderdaad enorm en ik vind dat idioot. Ik zie vanuit de politiek ook zo weinig gebeuren om dat nu eens te veranderen. In feite worden miljoenen mensen in de wereld zo aan hun lot overgelaten en wij maken ons maar druk over onszelf.'

Heb je zelf veel armoede gezien?

'De sloppenwijken in Brazilië en Argentinië, en de mensen op straat in Tanzania met alleen hun kleedjes voor de nacht, staan in mijn geheugen gegrift. Mensonwaardig!'

Vind je het een goede zaak dat de VN afspraken hebben gemaakt om de wereldproblemen aan te pakken?

'Zeker, want we moeten gewoon ergens beginnen. Anders wordt het in de wereld een totale catastrofe. Veel mensen worden steeds armer en dat moet stoppen. Te vaak wordt

vergeten dat arme mensen ook rechten en plichten hebben. Ze hebben recht op een normaal leven. De mogelijkheden daartoe moeten geschapen worden. Iedereen moet over de nodige bestaanszekerheden kunnen beschikken.'

Kan de sport daar ook aan bijdragen?

'Absoluut. Kijk eens naar de Champions League of naar de Olympische Spelen. Daar gaat zo ontzettend veel geld in om. Een deel daarvan zou gebruikt moeten worden voor sportontwikkeling in armere landen. Ook bedrijven moeten hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Laten we met elkaar de schouders onder een betere wereld zetten!'

Dolf Jansen

Bron: Supporter 17. Auteur & Foto's: Aad van der Meer

Het Millenniumdoel van Dolf Jansen

In 2000 kwamen 189 lidstaten van de Verenigde Naties tot een mijlpaal in de ontwikkelingssamenwerking. Ze spraken af om vóór 2015 onder meer extreme armoede te halveren, honger uit te bannen, en alle kinderen basisonderwijs te laten volgen.

In 'Het Millenniumdoel van...' praten bekende mensen over hun eigen – kleine of grote – bijdrage aan die Millenniumdoelen. In deze aflevering een ontmoeting met Dolf Jansen.

Dolf Jansen: cabaretier, presentator en hardloper. Bekend van Lebbis en Jansen, VARA LIVE en Spijkers met Koppen. Begin dit jaar liep hij de halve marathon van Utrecht met de emblemen van Novib, KWF Kankerbestrijding en War Child op zijn shirt. Nu trekt hij door het land met zijn theaterproductie 'Dolf Durft'.

Wat vind je van de Millenniumdoelen?

'Als streven zijn ze te prijzen. Maar 2015 is nog ver weg. En de VN is zo'n grote organisatie,

zo afhankelijk van haar leden, dat het misschien wel bij goede bedoelingen blijft. Vooral de rijke landen werken vaak tegen. Vast staat natuurlijk wel dat er ongelijkheid is in de wereld. Hoe je het ook noemt, 'armoede', 'handel' of 'dumpen', het is en blijft onrechtvaardigheid. Dat we dat aanvaarden is absurd. Het is ook ons probleem. Alles hangt met elkaar samen, niets staat op zichzelf, alles beïnvloedt elkaar. Daar gaat mijn show ook over.'

Moeten we ons anders gedragen?

'Ja. Er is zoveel plat materialisme en consumptiedrift om ons heen. Die lijken mensen futloos te maken. Het systeem is van middel doel geworden. We zijn bijna gevangen van onszelf. Terwijl de toekomst in onze handen ligt. Armoede, rijkdom en rechtvaardigheid hebben te maken met onze keuzes, ons handelen, ons gedrag. We kunnen zelf de steen aan het rollen brengen. Daar geloof ik heilig in. Ook omdat er op dit moment niets anders is om in te geloven.'

Wat is de rol van ontwikkelingssamenwerking?

‘Noodhulp is soms nodig, maar het is niet de oplossing. Er moeten grotere stappen genomen worden. Dat oude verhaal van die vis en die hengel. Dat doet het nog steeds bij mij. De vraag is hóe je steun geeft. Doe je even iets of zorg je ervoor dat mensen zichzelf kunnen redden? Ik ben voor dat laatste. Daarom vind ik wereldhandel belangrijk. Geloof ik in Make Trade Fair. En ben ik sinds vijf jaar ambassadeur van Novib. Novib streeft die duurzame hulp na.’

Wat kan sport doen?

‘Sport kan op allerlei manieren belangrijk zijn. Hoewel er uitzonderingen zijn, ben ik er van overtuigd dat sport een beter mens van je maakt. Het is goed voor je lijf en je geest. Bovendien is de invloed van topsporters groot. Die moet gebruikt worden, al is het maar om

meer naamsbekendheid te krijgen voor goede doelen. Dat hoeft niet ingewikkeld te zijn. Ik ben zelf geen ambassadeur van KWF Kankerbestrijding of War Child, maar als zij mij vragen hun emblemen te dragen tijdens de halve marathon van Utrecht, vind ik dat prima. Ik loop toch.’

Doet de overheid genoeg?

‘Nee. Die moet ons echt beter informeren over wat er aan de hand is in de wereld. Ze weten het wel maar het wordt ons niet verteld. Momenteel wordt elke keuze gemaakt op basis van economische motieven. Sociale motieven moeten weer volop mee gaan wegen. Als we nu teveel vervuilen wil staatssecretaris van Geel van Milieu gewoon de normen aanpassen. Dan verlies je toch iedere geloofwaardigheid?’

Jacco Eltingh

Bron: Supporter 20. Auteur en foto: Aad van der Meer

Het Millenniumdoel van Jacco Eltingh

In 2000 kwamen 189 lidstaten van de Verenigde Naties tot een mijlpaal in de ontwikkelingssamenwerking. Ze spraken af om vóór 2015 onder meer extreme armoede te halveren, honger uit te bannen, en alle kinderen basisonderwijs te laten volgen.

In 'Het Millenniumdoel van...' praten bekende mensen over hun eigen – kleine of grote – bijdrage aan die Millenniumdoelen. In deze aflevering een ontmoeting met Jacco Eltingh.

Tennisser Jacco Eltingh won met Paul Haarhuis alle Grand Slam-toernooien in het dubbelspel. Inmiddels is de oud-dubbelspel wereldkampioen ondernemer, sportpresentator en schrijver. De royalty-opbrengsten van zijn boek 'Een tennisbal als watermeloen' komen ten goede aan de Elandsdoorn Foundation. Deze stichting geeft financiële steun aan een gezondheidsproject in het Zuid-Afrikaanse township Elandshoorn.

Als tennisser heb je veel gereisd. Wat heb je gezien van de ongelijkheid in de wereld?

'Ik bezocht plekken vooral om er te tennissen. Na een toernooi ging ik vaak weer snel door naar de volgende bestemming. Toch heb ik veel schokkende en confronterende dingen gezien. Een kartonnen krottenwijk in Caracas, bijvoorbeeld, die na een hoosbui volledig instortte. Of een dode kerel die in Mexico aan het hek van de tennisbaan hing. En dan Zuid-Afrika. Alles is daar mogelijk en tegelijkertijd

heerst er enorme armoede. Een belangrijke indicatie over hoe een land ervoor staat vind ik de weg van de luchthaven naar de hoofdstad. In Maleisië, bijvoorbeeld, ziet de weg er zelf mooi uit. Maar op de achtergrond zie je dat ze bezig zijn enorme stukken bos weg te bulldozeren.'

Hoe kunnen deze verschillen verkleind worden?

'Dat hangt erg af van het land. En van hoe serieus men de wens heeft te veranderen. Veel landen verpesten het voor zichzelf, bijvoor-

beeld door slecht bestuur. Die moeten het dan eerst maar eens intern uitvechten, denk ik wel eens. Maar aan de andere kant heb je landen als Rwanda. Een groot deel van de bevolking is daar vermoord. En dan is er nog de enorme uitval door HIV/Aids. Hoe kan zo'n land er dan ooit bovenop komen?'

Kunnen sporters een rol spelen in ontwikkelingswerk?

'Ja, dat denk ik zeker. Door Rwanda en Zuid-Afrika te bezoeken, brachten Paul Haarhuis en ik de problemen van die landen dichtbij Nederland. Met steun van NCDO en Memisa zijn daar documentaires gemaakt die mensen hier informeerden en stimuleerden om ontwikkelingswerk te steunen. Met UNICEF hebben we nu contact over meer van dit soort bezoeken. Zo geef je aan ook actief met andere dingen in het leven bezig te willen zijn.'

Wat vind je van de Millenniumdoelen?

'Een geweldig initiatief. Het is altijd goed om meetbare doelen te stellen waarop je een goede werkplanning kunt baseren. Het grote 'maar' is dat je de vorderingen dan wel steeds moet evalueren. Steeds weer kijken wat de resultaten zijn tot dat moment en elkaar houden aan de doelen.'

Draag je zelf bij aan ontwikkelingssamenwerking?

'Ik werk en denk mee met NCDO, Memisa, UNICEF en de Elandsdoorn Foundation. Daarnaast steun ik lokale initiatieven. Drie stappen staan bij mij centraal. Ik moet het leuk vinden, ik moet het gevoel hebben dat ik verschil maak en ik moet er tijd voor hebben. Mijn motto is: wees trots op jezelf, volg je eigen keuze en gebruik je aanleg om goed te doen. In de bijbel staat: 'Heb uw naaste lief zoals uzelf'. Die zin zegt en raakt alles.'

Bron: Supporter. Auteur en foto: Rob Burkhard

Banen en aids-preventie door sport

Mozambique is in trek bij hulpverleners. Ook op het gebied van sportontwikkeling zijn er tientallen initiatieven te vinden, zowel nationaal als internationaal. Het is een kleurige lappendeken van grote en kleine initiatieven, waar vaak verrassende ideeën worden ontwikkeld. Het Mozambikaanse ministerie van Jeugd- en Sportzaken is blij met de initiatieven, maar wil graag meer samenwerking en meer inzicht in wie wat doet.

Hoewel het sinds het einde van de oorlog iets beter gaat in Mozambique, kampt het land net als de andere landen in de regio met immense problemen. Aids, armoede en werkloosheid. Tegen deze achtergrond ziet het sportministerie het niet alleen als haar taak om sportbeoefening in Mozambique te stimuleren, maar wil het sport ook als middel inzetten om iets aan deze problemen te doen. 'De ontwikkeling van gemeenschappen door sport', zo vat Celmira Silva het samen. Celmira is werkzaam voor het ministerie van Jeugd- en Sportzaken en is verantwoordelijk voor de landelijke coördinatie van projecten die namens haar ministerie worden uitgevoerd of ondersteund. Daarnaast is

zij ook een van de twee vice-voorzitters van het Nationaal Olympisch Comité.

Dat sport goed is voor de persoonlijke ontwikkeling van mensen en voor teambuilding is niets nieuws voor haar. Hoe sport echter kan worden ingezet om banen te creëren en aids tegen te gaan ligt iets minder voor de hand. In 2001 zocht haar ministerie daarom contact met de International Labour Organization (ILO) met de vraag om medewerking op dit vlak. Het zogenaamde Common Framework is een van de resultaten van deze samenwerking. 'In feite is het een instrument om te inventariseren welke initiatieven in ons land

aanwezig zijn en om de diverse initiatieven goed op elkaar af te stemmen met als doel meer banen op het terrein van sport voor jongeren te creëren', vertelt Celmira. 'Op deze manier weten wij wat er gaande is in ons land en kunnen wij veel beter aangeven wat onze behoeften zijn op het moment dat er een nieuw aanbod komt om hulp te bieden.'

De grote vraag naar ballen in Mozambique is een goed voorbeeld, vindt ze. 'Natuurlijk zijn wij blij als een buitenlandse partner ons ballen doneert. Maar zou het niet veel beter zijn als wij vragen om te investeren in werkplaatsen voor onze eigen bevolking? We moeten zelf ballen

fabriceren. Met het Common Framework zien we precies waar nog gaten zitten en kunnen we dan snel sociale projecten lokaliseren waar bijvoorbeeld ballen kunnen worden gemaakt. Hiermee wordt sport gecombineerd met het creëren van arbeidsplaatsen en het stimuleren van de lokale economie.'

ONDERLINGE SAMENWERKING

Met het Common Framework wil het ministerie zich niet hiërarchisch positioneren. Dit instrument biedt het ministerie alleen een goed overzicht van de verschillende initiatieven die zich op sportterrein afspeelen. Want Celmira en haar collega's willen juist dat verschillende initiatieven elkaar kunnen vinden en overlap aan activiteiten voorkomen. Als beter bekend is wie wat doet en waar, zal dat ook de onderlinge samenwerking van sportinitiatieven en NGO's bevorderen. Vooral op het gebied van zelfvoorziening valt er volgens Celmira veel van elkaar te leren. 'Vaak zijn het de kleine en onbekende projecten waar vernieuwende knowhow kan worden gevonden. Kennis waar ook anderen wat aan hebben.' Hoewel het Common Framework als instrument nog niet volledig operationeel is, heeft Celmira wel voldoende informatie voor handen om een groot aantal binnenlandse en buitenlandse initiatieven in de buurt van de hoofdstad, Maputo, te lokaliseren.

Eén van de projecten die op dit moment draait is het lokaal opgezette FIFFAA (Films, Football, and the Fight Against AIDS). Bert Sonnenschein, van Nederlandse afkomst, is de geestelijke vader van het FIFFAA-project. Samen met een viertal voetbaltrainers heeft hij ervoor gezorgd dat er van dinsdag tot en met vrijdag in een aantal arme buitenwijken van Maputo voetbaltrainingen voor jongeren wordt georganiseerd. Het sociale aspect aan deze trainingen is de voorlichting over aids. Met zijn voetbalcollega's heeft Bert verschillende voetbalspellen ontwikkeld waarin de werking van het aids-virus op de een of andere manier is verwerkt. 'Het belangrijkste is dat de kinderen dagelijks met aids bezig zijn, maar dat het niet ten koste gaat van het voetbalplezier', legt hij uit.

PERVERSELINGEN

Met deze werkwijze wil Bert een alternatief

bieden voor de gebruikelijke aidsvoorlichting die naar zijn mening is 'gekaapt door de medici en moralisten'. Hij legt uit: 'Ze hebben hier jarenlang het ABC van de aidspreventie proberen te verkopen. Dat ging zo: A: Abstain from sex, B: Be faithful, C: Condom. Het condoom als een soort laatste redmiddel voor de 'perverselingen' die de seks niet kunnen laten en geen vaste partner hebben. Probeer na zo'n verhaal nog maar eens een condoom te gaan kopen in de winkel: je ziet alle blikken in de winkel al op je gericht. 'Veel van de aidscampagnes werken net als antirookcampagnes. Ze wijzen alleen op de negatieve gevolgen van bepaald gedrag. FIFFAA probeert het andersom. 'Wij zoeken naar de motivatie van mensen', aldus Bert. 'We vragen in de voetbalklasjes bijvoorbeeld wie Beckham heeft gezien toen hij zijn contract met Real Madrid tekende. Vóór hij zijn handtekening zette, moest hij eerst door de medische keuring. Zo proberen we de jongeren te laten ontdekken dat voetbal méér is dan alleen maar tegen een bal aanschoppen. Dat je gezondheid een belangrijk deel daarvan uitmaakt: dat je dus ook condooms gebruikt. Zo hebben we het concept van de complete voetballer ontwikkeld en dat in allerlei spel oefeningen verwerkt.'

Bert is niet ontevreden over het voorlopige resultaat. 'De spellen die we hebben ontwikkeld zijn inmiddels opgenomen in de gymlessen van maar liefst vierduizend scholen. Hiermee bereiken we zo'n miljoen leerlingen. Het Canadese Right to Play heeft spellen van FIFFAA overgenomen en laatst heeft zelfs grote broer FIFA belangstelling getoond.'

BETAALDE BAAN

Voordat FIFFAA begon was er al de vraag hoe de trainingen bekostigd konden worden. Voor het antwoord verwijst Bert naar de naam van het project: Films, Football, and the Fight Against Aids. 'Voetbal trekt publiek in Mozambique. Dat geldt ook voor films.' In samenwerking met het Duitse Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking GTZ werden vier voetbaltrainers voorzien van filmprojectors. Hiermee konden ze een klein filmzaaltje inrichten en het publiek uit hun wijk om een lage toegangsprijs vragen. Dit is het loon voor hun werk als voetbaltrainer. 'In feite proberen we op deze manier een betaalde baan te creëren voor de trainers', aldus Bert. Het idee kwam niet

zomaar uit de lucht vallen. Bert runt een filmbedrijf en weet dat er veel publiek op filmvertoningen afkomt. Naar zijn schatting zijn er minstens tweeduizend kleine video/filmzaaltjes in Mozambique. Maar liefst zeventienvijftig van deze zaaltjes weet hij intussen te bereiken met zijn initiatief 'FilmAfrik': African Films for African Audiences in African Cinemas. Voor de distributie maakt hij gebruik van het netwerk van PSI/JeitO, de lokale condoomverkopers, die de lokale cinema's ook als een belangrijk verkooppunt zien.

De boodschap van de voetbaltrainingen wordt nog eens versterkt door regelmatig films met een sociale strekking te vertonen en reclametijd te geven aan NGO's die een aidsboodschap hebben. Ook dit zijn weer momenten die tot gesprekken over het onderwerp aids kunnen leiden. 'Jongeren praten niet over seks bij de dokter of in de kerk. Dat doen ze alleen met elkaar. Bijvoorbeeld op het voetbalveld of na een filmvoorstelling.'

Het is nog te vroeg om te concluderen dat de huisbioscopen van de trainers de voetbalschooltjes helemaal zelfvoorzienend maken. Maar het feit dat er inkomsten worden gegeneerd is wel een van de redenen dat Celmira Silva van het sportministerie het project als toonaangevend omschrijft, net zoals de manier waarop FIFFAA sport en aidspreventie combineert. Voorlopig lijkt het erop dat het Common Framework als praktisch instrument nog te vervan de NGO's zelf af staat. Bert had bijvoorbeeld nog niet eerder van de term Common Framework gehoord en een bezoek aan een aantal andere sportinitiatieven, waaronder Right to Play in Maputo, leert dat ook daar de term nog niet bekend voorkomt. Desalniettemin geloven de NGO's in het doel: samenwerking in de strijd voor meer banen en het gevecht tegen aids.

Het doel voor ogen

Een uitgave van NCDO over Sport binnen Ontwikkelingssamenwerking naar aanleiding van het VN Jaar Sport en Lichamelijke Opvoeding 2005

Wat hebben we bereikt? Resultaten van het
VN Jaar Sport en Lichamelijke Opvoeding.

–

Werkt sport als instrument voor ontwikkelingssamenwerking?
Hoe dan? Op welke gebieden? Experts aan het woord.

–

Erken het belang van sport! Aanbevelingen van
NGO's om kansen te benutten.

–

Bekende Nederlanders over de millenniumdoelen.